

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Uppföljning av anslag 2:4 Krisberedskap 2013 och inriktning 2015

Redovisning av uppdrag 28 i MSB regeringsbrev

MSB:s kontaktpersoner:
Helen Kasström, 010-240 42 75
Publicationsnummer MSB661 - mars 2014
ISBN: 978-91-7383-424-7

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Sammanfattning	5
1. Inledning	6
1.1 Krisberedskapsanslaget.....	6
1.1.1 Ändamålet med anslaget.....	7
1.2 Om uppföljningen	7
1.2.1 Att bedöma effekter.....	7
1.2.2 Avgränsningar	8
2. Fördelning, sammanfattande slutsatser och bedömning	9
2.1 Fördelning av medel per målgrupp.....	9
2.1.1 Del av de årliga medlen som fördelas utifrån finansieringsprinciperna	10
2.2 MSB:s bedömning	11
2.2.1 Effekter på samhällets samlade krisberedskap	11
2.2.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering.....	12
3. Centrala myndigheter och länsstyrelser	15
3.1 Inledning.....	15
3.2 Utgångspunkter för uppföljningen.....	15
3.2.1 Finansieringsprinciper.....	15
3.2.2 Metod för uppföljningen.....	16
3.3 Genomförd verksamhet och resultat	17
3.3.1 Projekt som kommit till nytta vid en faktisk händelse.....	17
3.3.2 Effekter i form av stärkt samverkan.....	19
3.3.3 Stärkt förmåga på flera nivåer i samhället.....	20
3.3.4 Måluppfyllelse	21
3.3.5 Stärkt förmåga i enlighet med regeringens och MSB:s inriktning	22
3.3.6 Verksamhet som bedrivits med undantag av finansieringsprinciperna ³²	
3.4 Kvarstående behov och fortsatt finansiering.....	34
3.4.1 Länsstyrelserna och det geografiska områdesansvaret.....	35
3.4.2 Tullverket och deras CBRNE-verksamhet	38
3.4.3 Livsmedelsverket och kurser för dricksvattenförsörjning	38
4. Kommuner	39
4.1 Utgångspunkter för uppföljningen	39
4.1.1 Finansieringsprinciper och uppgifter	39
4.1.2 Metod för uppföljningen	40
4.2 Genomförd verksamhet och resultat	40
4.2.1 Medelsanvändning LEH	40
4.2.1 Medelsanvändning ledningsplatser och räddningscentraler.....	44
4.2.2 Resultat av den finansierade verksamheten	44
4.3 MSB:s bedömning	45
4.3.1 Påverkan på samhällets samlade förmåga.....	45
4.3.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering.....	46

5. Landsting	49
5.1 Utgångspunkter för uppföljningen	49
5.1.1 Finansieringsprinciper och uppgifter	49
5.1.2 Metod för uppföljningen	50
5.2 Genomförd verksamhet och resultat	50
5.2.1 Medelsanvändning LEH	50
5.2.2 Medelsanvändning ledningsplatser	51
5.2.3 Resultat av den finansierade verksamheten	51
5.3 MSB:s bedömning	53
5.3.1 Påverkan på samhällets samlade förmåga	53
5.3.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering	54
6. Frivilliga försvarsorganisationer	57
6.1 Inledning	57
6.2 Utgångspunkter för uppföljningen	57
6.2.1 Finansieringsprinciper	57
6.2.2 Metod för uppföljningen	58
6.3 Genomförd verksamhet och resultat	58
6.4 Måluppfyllelse	59
6.5 MSB:s bedömning	59
6.5.1 Påverkan på samhällets samlade förmåga	59
6.5.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering	61
7. Forskning och studier	62
7.1 Inledning	62
7.2 Genomförd verksamhet och resultat	62
8. Övergripande inriktning för anslag 2:4 Krisberedskap 2015 .	64
8.1 Inledning	64
8.2 Inriktningen utgår från regeringens mål och myndigheternas behov	64
8.3 Övergripande inriktning för anslag 2:4 Krisberedskap 2015	65
8.3.1 Förmåga till kontinuitet i samhällsviktig verksamhet	65
8.3.2 Förmåga att agera samordnat vid händelser	66
Bilaga 1: Fördelning till centrala myndigheter och länsstyrelser	67
Bilaga 2: Fördelning till kommuner	77
Bilaga 3: Fördelning till landsting	79
Bilaga 4: Fördelning till forskning och studier	81

Sammanfattning

MSB har under 2013 fördelat sammanlagt 1 096 mnkr till centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner, landsting, frivilliga försvarsorganisationer samt forskare. Anslaget har använts till en rad förebyggande och förberedande åtgärder som stärker krisberedskapsförmågan inom ett flertal områden.

MSB gör bedömningen att förmågan på central, regional och lokal nivå har höjts genom satsningarna från anslaget. Uppföljningen visar att anslag 2:4 i hög grad bidrar till gemensamma projekt där aktörer som annars inte skulle ha samverkat har ökat sin förmåga att i samverkan hantera en större händelse, även inom områden där ingen enskild aktör har ett utpekat ansvar. Projekten kommer i stor utsträckning till nytta i faktiska händelser och anslaget bidrar främst till att stärka förmågan mellan olika aktörer och olika sektorer.

MSB anser att anslag 2:4 Krisberedskap är ett mycket viktigt instrument för att få till stånd en systematisk samverkan mellan aktörer i krisberedskapssystemet. MSB gör bedömningen att den verksamhet som finansierats under 2013 sammantaget bidragit till att stärka samhällets samlade förmåga.

De finansieringsprinciper som trädde i kraft 2010 har bidragit till en ökad flexibilitet men innebär också ett antal utmaningar. Uppföljningen visar att behoven av åtgärder i många fall är relativt konstanta och att större, tvärsektoriella satsningar kan ta lång tid. Vidare är det i några fall svårt att avgöra exakt var gränsen går mellan det egna verksamhetsansvaret och ansvaret för gemensamma satsningar, särskilt i de fall där MSB och myndigheten gör olika tolkningar av det egna ansvaret. Vissa myndigheter uttrycker också att de har svårt att inom den egna organisationen få en finansiering för tvärsektoriella satsningar då projektet är slut.

Med anledning av finansieringsprinciperna bör regeringen se över eller klara ut finansieringsansvaret när det gäller:

- Länsstyrelsernas krisberedskap
- Tullverkets ansvar vid CBRNE-händelser
- Livsmedelsverkets ansvar för dricksvattenförsörjning
- Landstingens krisberedskap

1. Inledning

Regeringen har givit Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att följa upp den verksamhet som finansierats av anslag 2:4 Krisberedskap under 2013. Uppdraget lyder:

MSB ska redovisa en uppföljning av de åtgärder som berörda myndigheter, kommuner, landsting, och frivilliga försvarsorganisationer har vidtagit under 2013 och som finansierats av anslag 2:4 Krisberedskap. Redovisningen ska beakta hur åtgärderna förhåller sig till de finansieringsprinciper som anges i budgetpropositionen 2010. Verksamheter som beviljas med undantag av finansieringsprinciperna ska särskilt kommenteras. Myndigheten ska även, efter samråd med berörda myndigheter, redovisa ett förslag till övergripande inriktning hur fördelningen av anslaget 2:4 Krisberedskap ska prioriteras under 2015.

Den övergripande inriktningen för 2015 redovisas i kapitel 8 i uppföljningen.

1.1 Krisberedskapsanslaget

Anslag 2:4 Krisberedskap är ett medel för att uppnå regeringens mål med samhällets säkerhet. För att de övergripande målen med samhällets säkerhet ska kunna uppnås när samhället utsätts för allvarliga händelser och störningar behöver arbetet med krisberedskap i hög grad kännetecknas av samarbete mellan såväl myndigheter, kommuner och landsting, som privata aktörer och frivilligorganisationer.

Ur ett samhällsperspektiv finns stora vinster med samverkan över organisationsgränser. De starka beroendeförhållandena mellan samhällsviktiga funktioner har ökat behovet av en samlad syn och ett sektorsövergripande perspektiv vid fördelningen av medel ur anslag 2:4 Krisberedskap. Anslaget kompletterar myndigheternas egna satsningar för att stärka sin grundläggande förmåga.

Krisberedskapsanslaget öppnar för samverkan mellan sektorer som annars inte har så mycket utbyte med varandra samt mellan olika typer av aktörer. Detta genom till exempel gemensamma projekt mellan det offentliga och det privata. Anslaget är en viktig resurs som stimulerar till att finna gemensamma lösningar, exempelvis genom att åtgärda brister mellan olika ansvarsområden. Anslaget resulterar i samverkan inom och mellan olika nivåer i krisberedskapen och stärker därmed den gemensamma förmågan.

Anslaget resulterar i en mer effektiv användning av statens resurser därför att det gynnar samarbete och förhindrar dubbelarbete hos aktörer.

Krisberedskapsanslaget används för att påbörja arbete och bidrar därmed till utvecklingen i olika delar av krisberedskapen. Det stimulerar till att initiera verksamhet som annars eventuellt inte skulle ha startats.

1.1.1 Ändamålet med anslaget

Ändamålet med anslaget är att det ska finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga händelser och kriser samt till åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga. Anslaget ska användas för särskilda satsningar som ligger utanför det ansvar som varje myndighet, i enlighet med ansvarsprincipen, har för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas även när den utsätts för allvarliga störningar¹.

I enlighet med ansvarsprincipen har den myndighet eller utförare som har ansvaret för en verksamhet under normala förhållanden även ansvaret i en krissituation. Mot bakgrund av regeringens mål för samhällets säkerhet anser regeringen att verksamhetsansvarig aktör inom respektive sektor bör identifiera och fastslå den grundläggande förmåga som ska upprätthållas vid allvarliga händelser och kriser. Åtgärder för att upprätthålla den grundläggande förmågan bör följaktligen finansieras inom ramen för myndighetens egen verksamhet/anslag. Under vissa förutsättningar kan dock medel från krisberedskapsanslaget beviljas under en begränsad period för att förstärka effekten av samhällets samlade krisberedskap².

Krisberedskapsanslaget finansierar åtgärder av olika karaktär och fördelningen sker i ett antal olika processer. Olika villkor, eller finansieringsprinciper, styr de olika delarna. Under respektive kapitel redogörs för vilka finansieringsprinciper som ligger till grund för den delen av anslaget.

1.2 Om uppföljningen

1.2.1 Att bedöma effekter

Regeringens inriktning är att den verksamhet som finansieras av anslaget ska ha påvisbara effekter på samhällets krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser. Det är emellertid svårt att fastställa ett orsakssamband mellan en åtgärd som genomförts med medel från anslaget och det förändrade tillståndet på krisberedskapen som helhet eftersom en del av de åtgärder som genomförs finansieras av andra medel än anslaget 2:4 Krisberedskap.

MSB har de senaste åren arbetat med att ta fram och utveckla indikatorer för att mäta effekter av de projekt som centrala myndigheter och länsstyrelser bedriver³. Dessa indikatorer kommer att utvecklas ytterligare under 2014. 2013 påbörjade MSB även ett arbete med att i särskilda utvärderingar bedöma effekter av finansierade projekt. Arbetet kommer att vidareutvecklas under 2014. Indikatorerna och de särskilda utvärderingarna har använts som

---

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

² Budgetproposition för 2010 (PROP. 2009/10:1 Utgiftsområde 6), s. 72.

³ Försvarets forskningsinstitut (FOI) har under 2013 redovisat två studier som stöd till MSB:s arbete med att följa upp och utvärdera anslagets effekter på förmågan.

underlag vid analysen av effekter i denna rapport. Därutöver har MSB:s interna referensgrupp med experter på olika områden gjort en övergripande bedömning och kvalitetssäkring av myndigheternas redovisningar av projektens påverkan på förmågan. I vissa fall har MSB därefter justerat bedömningen.

De övergripande målen för kommunernas och landstingens arbete är att minska sårbarheten i verksamheten samt att öka förmågan att hantera krissituationer i fred. Kommuner och landsting lämnar sina bedömningar av hur förmågan utvecklats till länsstyrelserna och MSB i en årlig enkät. Länsstyrelserna har gjort en övergripande bedömning av kommunernas svar och i vissa fall korrigerat dem. Socialstyrelsen samt MSB:s interna referensgrupp med experter på olika områden har deltagit i bedömningen av effekter när det gäller landstingen.

När det gäller frivilliga försvarsorganisationer bygger slutsatserna på organisationernas egna slutrapporter. MSB:s samordnare för frivilliga försvarsorganisationer har gjort en bedömning av svaren. Hur bedömningen av effekterna på samhällets krisberedskap har genomförts redovisas mer i detalj under varje kapitel.

1.2.2 Avgränsningar

Den förmåga som skapas i samhället för att kunna förebygga och hantera kriser bygger på de åtgärder som genomförs av aktörer i den offentliga sektorn, näringslivet, det civila samhället och den enskilde individen. Förmågan skapas genom en rad åtgärder som genomförs i samhället som exempelvis övning, utbildning eller investeringar.

Uppföljningen syftar inte till att följa upp och utvärdera samtliga åtgärder som vidtagits i samhället. De beredskapsåtgärder som finansierats med myndigheternas egna medel och som kan ha bidragit till att stärka samhällets samlade beredskap har inte följts upp i denna rapport.

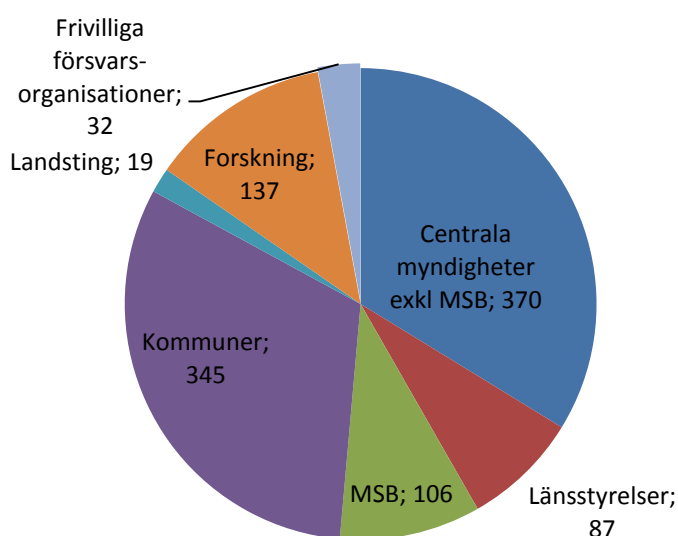

2. Fördelning, sammanfattande slutsatser och bedömning

2.1 Fördelning av medel per målgrupp

Anslag 2:4 krisberedskap har 2013 finansierat verksamhet om 1096 mnkr. Den ekonomiska redovisningen av medlen följer i princip samma indelning som redovisning av genomförd verksamhet i kap 3-7. Dock har vi valt att särredovisa länsstyrelsernas kostnader i nedanstående diagram. Kostnaderna anges i mnkr.

Figur 1. Fördelning till olika målgrupper

Det som i ovanstående diagram redovisas som medel till centrala myndigheter motsvarar bidrag till de centrala myndigheter som i enlighet med förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap har ett särskilt ansvar för att arbeta med beredskapsåtgärder. Centrala myndigheter tilldelades sammanlagt 476 mnkr, varav 106 mnkr hanteras⁴ direkt av MSB. I bilaga 1 finns en förteckning över fördelningen till olika myndigheter.

När det gäller medel till länsstyrelser avser summan både bidrag för särskilda projekt (63 mnkr) och de medel som går till länsstyrelsernas ledningsplatser (24 mnkr). När det gäller ledningsplatserna svarade drift och underhåll för knappt 16 mnkr och utveckling av ledningsplatserna för 8 mnkr. Sammantaget har medel till länsstyrelserna uppgått till 87 mnkr. I bilaga 1 finns en förteckning över hur medel har fördelats till länsstyrelserna.

⁴ Den del av anslaget som hanteras av MSB och som finansierats under 2013 var bland annat förstärkningsmateriel, skyddsrumskontroll, övning, samt utvecklingsprojekt (till exempel ledning och samverkan, LOS).

Kommuner tilldelades sammantaget 345 mnkr av anslaget. 290 mnkr fördelades som bidrag enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommunerna fick också stöd och bidrag för räddningscentraler och ledningsplatser med 55 mnkr. I bilaga 2 finns en förteckning över fördelningen av medel till kommuner.

Landstingen tilldelades sammanlagt 19 mnkr av anslaget. 10 mnkr fördelades som bidrag enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Landstingen fick också stöd och bidrag för ledningsplatser med 9 mnkr. I bilaga 3 finns en förteckning över fördelningen av medel till landsting.

Anslaget har även finansierat bidrag till frivilliga försvarsorganisationer (32 mnkr) samt forskning och studier (137 mnkr). I bilaga 4 och 5 finns en förteckning över hur dessa medel har fördelats.

2.1.1 Del av de årliga medlen som fördelas utifrån finansieringsprinciperna

Cirka en tredjedel av de 1,1 miljarderna används till utvecklingsprojekt inom länsstyrelser och centrala myndigheter inklusive MSB. Då många projekt är fleråriga har en del medel bundits upp i bemyndiganden så att de garanteras finansiering ända tills projektet är slutfört⁵. För 2013 fördelades 187 mnkr i nya projekt och 173 mnkr delades ut för tidigare beviljade projekt.

Sammantaget är en stor del av anslaget är bundet i långsiktiga satsningar eller sådan verksamhet som fördelas i enlighet med särskilda villkor. Endast en del av anslaget fördelas till nya projekt. Vid utgången av 2013 var hela 785 mnkr eller 69 procent av anslaget bundet för nästkommande år i form av bemyndiganden eller utbetalningar för sådan verksamhet som omfattas av särskilda villkor. Nedanstående tabell ger en översikt över verksamhet som finansieras med anslaget och hur verksamheterna förhåller sig till finansieringsprinciperna.

Belopp i mnkr

	MSB intern verksamhet		Myndighetsprojekt		Bidrag frivilliga försvarsorganisationer	Forskning och studier	Bidrag till kommuner och landsting	
	1	Interna utvecklingsprojekt	2	Externa utvecklingsprojekt			3	Delfinansiering ledningsplatser
Enligt finansieringsprinciperna		47		340				64
Enligt särskilda villkor (undantag)	4	Intern undantagsverksamhet	5	Extern undantagsverksamhet *)	6	Uppdragsmedel	7	Finansiering av forskning och studier
		59		117		32		137
							8	Ersättning kommuner och landsting LEH
								300

*) inkluderar 25 mnkr för drift och förvaltning av länsstyrelsernas ledningsplatser

⁵ MSB avsätter medel för att projekt ska kunna slutföras. Dock kan MSB avsluta finansieringen av ett projekt under projekttiden i det fall projektet inte sker i enlighet med beslutad plan, eftersom beslut om medel fattas årligen.

Den verksamhet som är i linje med finansieringsprinciperna är de utvecklingsprojekt som bedrivs av MSB och andra centrala och regionala myndigheter (ruta 1 och 2 ovan). Även de bidrag MSB lämnar till kommuner och landsting för ledningsplatser omfattas av principerna då bidraget delfinansierar en tillfällig satsning som möjliggör samverkan med andra⁶.

Övriga verksamheter som anslaget finansierar kan däremot inte sägas ligga i linje med finansieringsprinciperna. Den verksamhet som inte ligger i linje med finansieringsprinciperna uppgår till 649 mnkr medan den verksamhet som finansieras i enlighet med finansieringsprinciperna uppgår till 447 mnkr.

Såväl MSB som andra myndigheter bedriver verksamhet finansierad med anslaget med stöd av särskilda villkor. MSB finansierar bland annat skyddsrumsverksamheten som är en löpande verksamhet samt ger bidrag till SOS Alarm för deras arbete med att inrätta en informationstjänst till allmänheten via fast och mobil telefoni (ruta 4 och 5 ovan). Även andra myndigheter får medel för särskild verksamhet med undantag från finansieringsprinciperna. Ett exempel är Socialstyrelsens beredskapslager.

Frivilliga försvarsorganisationer erhåller bidrag för uppdrag, till exempel för att stå redo som förstärkningsresurs för myndigheter vid en kris (ruta 6). Kommuner och landsting erhåller bidrag för grunduppgifter de är ålagda enligt LEH (ruta 8).

MSB:s finansierar forskning som omfattar forskning inom hela området samhällsskydd och beredskap i enlighet med villkor 11 i MSB:s regleringsbrev, det vill säga bredare forskningsområde än bara krisberedskap (ruta 7).

2.2 MSB:s bedömning

2.2.1 Effekter på samhällets samlade krisberedskap

MSB gör bedömningen att förmågan på central, regional och lokal nivå har höjts genom satsningarna från anslaget. Förmågan skulle vara på en lägre nivå om ersättningen inte hade betalats ut. Uppföljningen visar att anslag 2:4 i hög grad bidrar till gemensamma projekt där aktörer som annars inte skulle ha samverkat har ökat sin förmåga att i samverkan hantera en större händelse, även inom områden där ingen enskild aktör har ett utpekat ansvar.

Anslaget har under 2013 använts till en rad förebyggande och förberedande åtgärder som stärker krisberedskapsförmågan inom ett flertal områden. MSB anser att anslag 2:4 Krisberedskap är ett mycket viktigt instrument för att få till stånd en systematisk samverkan mellan aktörer i krisberedskapssystemet. MSB gör bedömningen att den finansierade verksamheten under 2013 sammantaget bidragit till att stärka samhällets samlade förmåga. Bland annat genom att:

- Bidra till sektorsövergripande samarbete för att utveckla effektivitet, arbetsmetodik samt nya områden för samverkan.

---

⁶ Stödet till länsstyrelsernas ledningsplatser ser MSB dock som en kontinuerlig verksamhet som därmed inte är förenlig med finansieringsprinciperna.

- Öka aktörernas förmåga att använda myndighetsgemensamma system i samverkan samt ta fram gemensamma regler och rutiner för samverkan.
- Förstärka effekten av andra åtgärder.

2.2.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering

När det gäller den del av anslaget som fördelas utifrån finansieringsprinciperna har MSB identifierat ett antal utmaningar. Dessa beskrivs närmare i avsnitt 3.4 men innebär kortfattat att:

- Större utvecklingsprojekt och tvärsektoriella satsningar tar tid, vilket ofta leder till behov av mer långsiktiga satsningar.
- Det kan vara svårt att avgöra exakt var gränsen går mellan det egna ansvaret och samhällets samlade beredskap, både på grund av den nya, utökade ansvarsprincipen och för att myndigheterna ibland gör en snävare tolkning av det egna ansvaret än MSB.
- Det kan vara svårt för myndigheterna att ta över finansieringsansvaret för ett gemensamt projekt efter dess slut då ingen myndighet känner ett eget ansvar för det projektet. MSB ser en risk att anslaget bygger upp viktiga gemensamma förmågor under en kort tid som sedan inte lever vidare då ingen aktör känner ansvar för resultatet.
- I vissa fall har MSB fått indikationer på att myndigheterna inte avsätter tillräckliga medel för att finansiera sin egen grundläggande förmåga, vilket leder till att anslaget inte får full effekt.

MSB vill särskilt lyfta fram följande när det gäller tillämpningen av principerna.

Länsstyrelserna och deras geografiska områdesansvar

MSB gör bedömningen att vid en striktare tolkning av finansieringsprinciperna finns en stor risk att några av länsstyrelserna står utan finansiering för sin krisberedskap. Länsstyrelserna utgör en viktig funktion i krisberedskapssystemet och det är viktigt att de har resurser till sitt förfogande som motsvarar uppgiftens storlek. MSB ser därför ett behov av att regeringen verkar för att finna en långsiktig finansieringslösning för länsstyrelsernas grundläggande krisberedskapsarbete. Länsstyrelserna bör ges bättre och mer långsiktiga förutsättningar att vara pådrivande i utvecklingen av krisberedskapen lokalt och regionalt under nästa mandatperiod (2015-2018) och därmed bland annat stödja genomförandet av statens överenskommelse med SKL om kommunernas krisberedskap på ett bra sätt. Ett sådant mer långsiktigt utvecklingsprojekt för länsstyrelserna behöver dock arrangeras på ett sätt som inte får negativa konsekvenser på länsstyrelsernas egna resurser för krisberedskapen.

Tullverket och CBRNE

Tullverkets egna uppgifter gällande förmågan att hantera stora CBRNE-händelser är idag svårtolkade då myndigheten inte i sin instruktion, eller i sitt regleringsbrev, har något utpekat ansvar i frågan men ändå av andra aktörer förväntas hjälpa till om det uppstår en händelse. Tullverket har som ett led i sitt arbete med krisberedskap inrättat tre mobila CBRNE-grupper.

Resursuppbyggnaden har bekostats med medel ur tidigare anslag 7:5

Krisberedskap respektive nuvarande anslag 2:4 Krisberedskap. I redovisningen av sådan verksamhet som inte längre var förenlig med de nya

finansieringsprinciperna⁷ gjorde MSB bedömningen att ansvaret för att tillhandahålla denna resurs borde skrivas in i Tullverkets instruktion eller regleringsbrev samt att finansieringsansvaret därmed bör övergå till Tullverket.

Utifrån de finansieringsprinciper som gäller för anslaget har MSB beslutat att en fortsatt finansiering av denna verksamhet inte är möjlig och att 2014 därmed blir det sista året som anslaget finansierar Tullverkets kostnader för att kontinuerligt utveckla och vidmakthålla denna förmåga.

Livsmedelsverket och kurser på området för dricksvattenförsörjning

Det finns brister i förmågan när det gäller nödvattenförsörjning vid en kris, bland annat på den lokala nivån⁸. MSB gör bedömningen att samhällets förmåga på dessa områden ytterligare bör stärkas genom ett kontinuerligt arbete. Livsmedelsverket har med gott resultat och med stöd av anslag 2:4 under flera år genomfört satsningar riktade till den regionala och lokala nivån för att stärka deras beredskap på områdena för dricksvatten- och livsmedelsförsörjning. Då utbildningarna är av långsiktig och kontinuerlig karaktär så gör anslagets villkor det svårt att fortsätta att finansiera sådana satsningar. Med stöd av finansieringsprinciperna avser MSB inte längre finansiera dessa kurser efter 2013 då de är av kontinuerlig karaktär och därmed inte längre kan ses som en särskild satsning. Samtidigt har livsmedelsverket kommunicerat till MSB att de själva saknar finansiering för kurserna. För att inte riskera att förmågan sjunker på detta område bör regeringen se över Livsmedelsverkets uppdrag inom dricksvattenområdet samt hur förmågan ska finansieras för att säkerställa kontinuiteten i samordningen av den nationella dricksvattenförsörjningen.

Ny överenskommelse för landstingen

Regeringen bör ta initiativ till att se över hur landstingens krisberedskap utvecklas och tydliggöra ansvaret för finansieringen av olika typer av åtgärder, så att finansieringsansvaret när det gäller katastrofmedicinsk beredskap tydliggörs. MSB har i sitt budgetunderlag för 2014 lyft fram att en översyn av uppgifter, mål och ersättning för landstingens krisberedskap bör genomföras. Översynen bör beakta ansvarsprincipen och inbegripa en behovsanalys för landstingens krisberedskap, samt inbegripa en analys av hur finansieringsprinciperna för anslaget har påverkat landstingen. Dessutom menar MSB att en ny överenskommelse som reglerar ersättning, mål och

---

⁷ Verksamhet som inte överensstämmer med de villkor för tilldelning som anges i budgetpropositionen för 2010 (MSB dnr 2010-5200)

⁸ Risker och förmågor 2012 – Redovisning av regeringsuppdrag om nationell riskbedömning respektive krisberedskapsförmåga, MSB, mars 2013, s. 72

uppgifter för landstingens krisberedskap enligt LEH tas fram utifrån översynen. Socialstyrelsen bör medverka i en sådan översyn.

MSB anser också att landstingens grundabonnemangspris för Rakel bör fastställas till 8 000 kr/år för perioden 2015-2018. Det inkomstbortfall som ett sådant subventionerat abonnemangspris innebär bör finansieras genom att MSB får disponera 8 mnkr/år av anslag 2:4 Krisberedskap. Ett subventionerat abonnemangspris kan ingå som en del i en överenskommelse om landstingens krisberedskap enligt ovan.

Stor efterfrågan på förstärkningsresurser från frivilliga försvarsorganisationer

MSB konstaterar att efterfrågan och ansökningarna av uppdrag för frivillig försvarsverksamhet är större än den ersättning som MSB har möjlighet att betala ut enligt villkor 9 i myndighetens regleringsbrev. Mot bakgrund av detta menar MSB att den ersättning som fördelas till frivilliga försvarsorganisationer kan behöva ses över.

3. Centrala myndigheter och länsstyrelser

3.1 Inledning

Av anslaget har 563 mnkr använts av centrala myndigheter och länsstyrelser. Av dessa fördelades 370 mnkr till centrala myndigheter, 106 mnkr till MSB samt 87 mnkr till länsstyrelser. I detta kapitel redogörs för de delar av anslaget som avser:

- De projektbidrag som MSB fördelar till centrala myndigheter och länsstyrelser i en årlig process där särskilda villkor styr fördelningen⁹.
- Sådan verksamhet som MSB finansierar eller fördelar till centrala myndigheter och länsstyrelser med särskilda undantag från finansieringsprinciperna. I dessa fall styrs fördelningen av särskilda regeringsbeslut eller särskilda villkor i MSB:s regleringsbrev.

Flera projekt sträcker sig över flera år. MSB har därför vid utgången av 2013 åtaganden att genom bemyndiganden bevilja fortsatt bidrag till myndigheter om 244 mnkr med kommande års anslag.

3.2 Utgångspunkter för uppföljningen

3.2.1 Finansieringsprinciper

Uppföljningen av utvecklingsprojekt som bedrivs av centrala myndigheter (inkl. MSB) och länsstyrelser görs mot de principer och villkor som regeringen ställt upp för denna del av anslaget. Krisberedskapsanslaget ska användas för särskilda satsningar som ligger utanför det ansvar som varje myndighet, i enlighet med ansvarsprincipen, har för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas även när den utsätts för allvarliga störningar. Under vissa förutsättningar kan medel från anslaget 2:4 Krisberedskap beviljas under en begränsad period för att förstärka effekten av samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser¹⁰.

---

⁹ De myndigheter som kan söka medel från anslaget är de myndigheter som anges i bilagan till förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap, eller som pekats ut att delta i arbetet i samverkansområdena efter beslut av regeringen eller MSB. Även MSB bedriver utvecklingsprojekt (tex SCADA, CBRNE) samt finansierar större samverkansövningar i enlighet med finansieringsprinciperna.

¹⁰ Budgetproposition för 2010 (PROP. 2009/10:1 Utgiftsområde 6), s. 72.

Följande villkor ska enligt regeringens anvisningar vara uppfyllda för att en myndighet ska kunna tilldelas medel från anslag 2:4 Krisberedskap¹¹:

- Det ska finnas en analys av behovet av föreslagna åtgärder och de ska ha påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser.
- Ansökningar om medel ska vara förenliga med eventuella beslut av regeringen om inriktningen av anslaget.
- Åtgärderna som genomförs ska vara väl avgränsade samt uppföljningsbara. Medför åtgärder framtida löpande kostnader ska ansvarig myndighet redovisa finansieringen av dessa.

Den verksamhet som bedrivs med särskilda undantag från finansieringsprinciperna följs upp mot villkoren i MSB regleringsbrev eller regeringens beslut. Den verksamhet som finansieras med undantag från finansieringsprinciperna kommenteras särskilt i avsnitt 3.3.6.

3.2.2 Metod för uppföljningen

Den uppföljning som MSB genomför av centrala myndigheter och länsstyrelser består av flera delar. Först granskar MSB myndigheternas slutrapporter med avseende på mål- och resultatredovisning. Samtidigt gör MSB en bedömning av huruvida myndigheterna har följt de villkor och regler för anslaget och som specificeras i finansieringsprinciper och överenskommelse. Därutöver genomförs en revision av ett urval av myndigheterna med hjälp av en extern revisionsfirma. Resultaten av revisionen och MSB:s bedömning av myndigheternas resultat återkopplas sedan till myndigheterna via särskilda uppföljningsbesök eller via e-post. Ett antal projekt utvärderas dessutom varje år.

Dessa delar av uppföljningsprocessen redovisas inte i denna rapport, eftersom analys och bedömningar inte hinner färdigställas vid tiden för rapportens redovisning. Här återges istället en mer övergripande redovisning av effekter på samhällets samlade förmåga och fortsatta behov av finansiering. Slutsatserna bygger i viss mån på aktörernas egna bedömningar vilket medför att resultaten bör tolkas med en viss försiktighet.

För att mäta de effekter som de finansierade åtgärderna har haft på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser har MSB analyserat myndigheternas slutrapporter som innehåller mål- och resultatredovisning. Myndigheterna har gjort en uppskattning av vilken påverkan projekten har haft på förmågan och MSB har översiktligt granskat och värderat deras svar samt i vissa fall justerat dem. Effekterna har även bedömts med avseende på huruvida de finansierade åtgärderna kommit till nytta vid en faktisk händelse eller en övning. Även underlag från MSB:s uppföljningar av olika områden, särskilda utvärderingar av projekt samt den risk- och sårbarhetsanalys med förmågebedömning som aktörerna årligen lämnar in har använts för att stödja slutsatserna i rapporten.

---

¹¹ Budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FiU1, rskr. 2009/10:42).

På så sätt framträder en bättre bild av hur de finansierade projekten har påverkat den samlade förmågan.

3.3 Genomförd verksamhet och resultat

Under 2013 har 460¹² projekt finansierats. 250 projekt har slutförts under 2013 och det är endast resultaten av de projekt som avslutats som redovisas i denna rapport. I bilaga 1 finns en förteckning över de projekt som har avslutats.

En viktig princip för anslaget är att varje finansierad åtgärd ska ha påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera risker och dess konsekvenser. Utgångspunkten är att de finansierade åtgärderna tillsammans eller var för sig ska bidra till att stärka förmågan i samhället. För de projekt som avslutats under 2013 har MSB mätt effekter i form av antal projekt som kommit till nytta vid en faktisk händelse, effekter på samverkan, effekter på olika målgrupper samt måluppfyllelse och effekter på de delförmågor som ställdes upp i inriktningen för anslaget.

Anslaget har under 2013 använts till en rad förebyggande och förberedande projekt som stärker krisberedskapsförmågan inom ett flertal områden, bland annat områdena för teknisk infrastruktur, transporter, ekonomisk säkerhet, farliga ämnen, skydd, undsättning och vård samt geografiskt områdesansvar. Vidare har medel fördelats till viss verksamhet med undantag från finansieringsprinciperna.

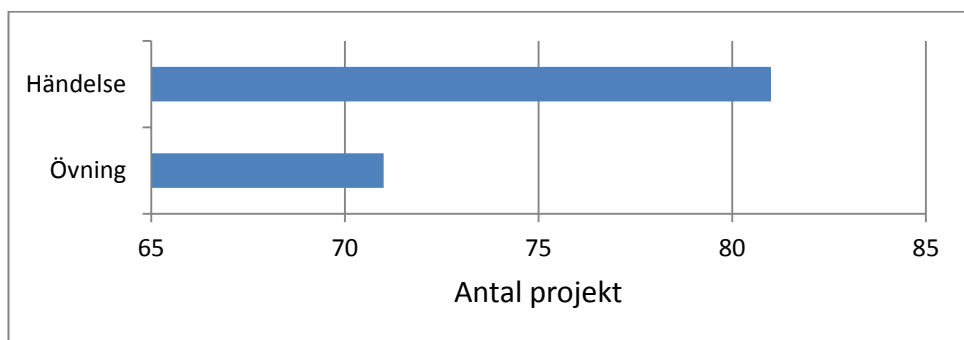
3.3.1 Projekt som kommit till nytta vid en faktisk händelse

Uppföljningen visar att den förmåga som byggts upp med anslaget i många fall har kommit till nytta vid en övning eller en faktisk händelse. Av de 250 projekt som avslutades 2013 anger myndigheterna att den uppbyggda förmågan har kommit till nytta vid en övning när det gäller 71 projekt medan den uppbyggda förmågan har kommit till nytta vid en faktisk händelse i hela 81 projekt.

---

¹² Siffran 460 avser de projekt som myndigheterna (inkl. MSB) slutredovisat. I vissa fall avses med projekt en del av ett större projekt där olika myndigheter ansvarar för delar av projektets genomförande. I andra fall bedriver myndigheterna liknande projekt i olika län med en övergripande sammanhållning mellan länen. De 460 projekten är således i många fall sammanlänkade i olika "kluster" eller är beståndsdelar av ett och samma projekt.

Figur 3. Projektens nytta vid en faktisk händelse eller övning

Flera av projekten har bidragit till att hantera en och samma händelse vilket tyder på en starkt förmåga för flera aktörer att hantera samma typ av hot. MSB ser mycket positivt på denna statistik, att fler projekt inte har kommit till nytta kan beror på att någon händelse inte inträffat, att en övning inte ägt rum eller att projektet inte avslutats vid redovisningstillfället. Den stora spännvidden av händelser där förmågan kommit till nytta visar att de projekt som finansieras av anslag 2:4 har påvisbara effekter på samhällets samlade förmåga.

Projekten har bidragit med olika delförmågor vid händelser av olika karaktär. Av 81 projekt har ca hälften (38) bidragit vid CBRNE-händelser, inklusive förmåga till tidig upptäckt, varning och analys: bland annat mätning av strålning efter kärnkraftsolyckan i Fukushima, hanteringen av en gammal gasbomb, snabb analys av hotbrev med okänt pulver, analys eller smittspårning i livsmedel (inklusive dricksvatten) för smittsamma mikroorganismer, otillåten antibiotika och inblandning av hästkött i annat kött, vid misstanke om eller fall av allvarliga sjukdomar (t.ex. mjältbrand, sorkfeber, harpest, denguefeber, epizootier i allmänhet) eller antibiotikaresistent bakterie (MRSA), och övervakning av fågelinfluensaviruset H7N9 och influensavirus H1N1. Förutom minskad responstid, bedöms projekten ha bidragit till bättre samverkan och informationsdelning (vid hantering av salmonella i foder och misstänkt utsläpp av diesel i dricksvattentäkt), kommunikation i samband med t.ex. influensautbrott och EHEC i köttfärs, samt utvärdering av händelserna med *Cryptosporidium* i dricksvatten.

Projekt om skydd av samhällsviktig verksamhet och kontinuitetshantering har bidragit till hanteringen av t.ex. bombhot på en tågstation i Malmö 2012 och bortfall av elektricitet i Stockholms stad. Hanteringarna av social oro och översvämningar, de tropiska cyklonerna i Filippinerna, stormarna Simone och Hilde förbättrades av en rad projekt om ledning och samverkan, samordning och informationsdelning. Ökad förmåga till lägesbild, delning och samordning av information samt kommunikation som resultat av projekten rapporteras för många av dessa händelser. Vid några händelser har övriga förmågor som stärkts av projekten använts, t.ex. minskat antal DoS-attacker¹³, värmebölja och geodata vid internationella humanitära uppdrag.

¹³ Inom datasäkerhet är *Denial of Service* (ofta förkortat DoS) en attack mot ett datasystem i syfte att förhindra normal användning av systemet.

3.3.2 Effekter i form av stärkt samverkan

Enligt den forskning som finns på området är det tydligt att kunskap om varandras organisationer inför en kris är positiv för samverkan under själva hanteringen av en kris¹⁴. Det kan t.ex. handla om att ha lärt känna varandras uppgifter, roller och mandat, identifierat ömsesidiga beroenden, eller etablerat personliga kontakter och nätverk. MSB bedömer att anslag 2:4 Krisberedskap har stärkt samhällets krisberedskapsförmåga genom att föra samman olika aktörer som behöver samverka före och under kriser. MSB bedömer vidare att anslaget i stor utsträckning bidrar till gemensamma lösningar och projekt och att det därmed är ett kostnadseffektivt sätt att finansiera samverkansprojekt mellan aktörer som annars inte skulle samarbeta på detta sätt.

Uppföljningen visar att anslag 2:4 Krisberedskap i stor utsträckning har bidragit till att föra olika aktörer samman i gemensamma projekt. Det stora flertalet av de projekt som har avslutats under 2013 har haft tre eller fler deltagande aktörer. I en tredjedel av alla projekt har det deltagit aktörer från olika sektorer (offentlig, privat, eller frivilligorganisationer). Samverkan i projekten har bidragit till att aktörerna har fått en bättre kännedom om varandras organisationer i flera avseenden.

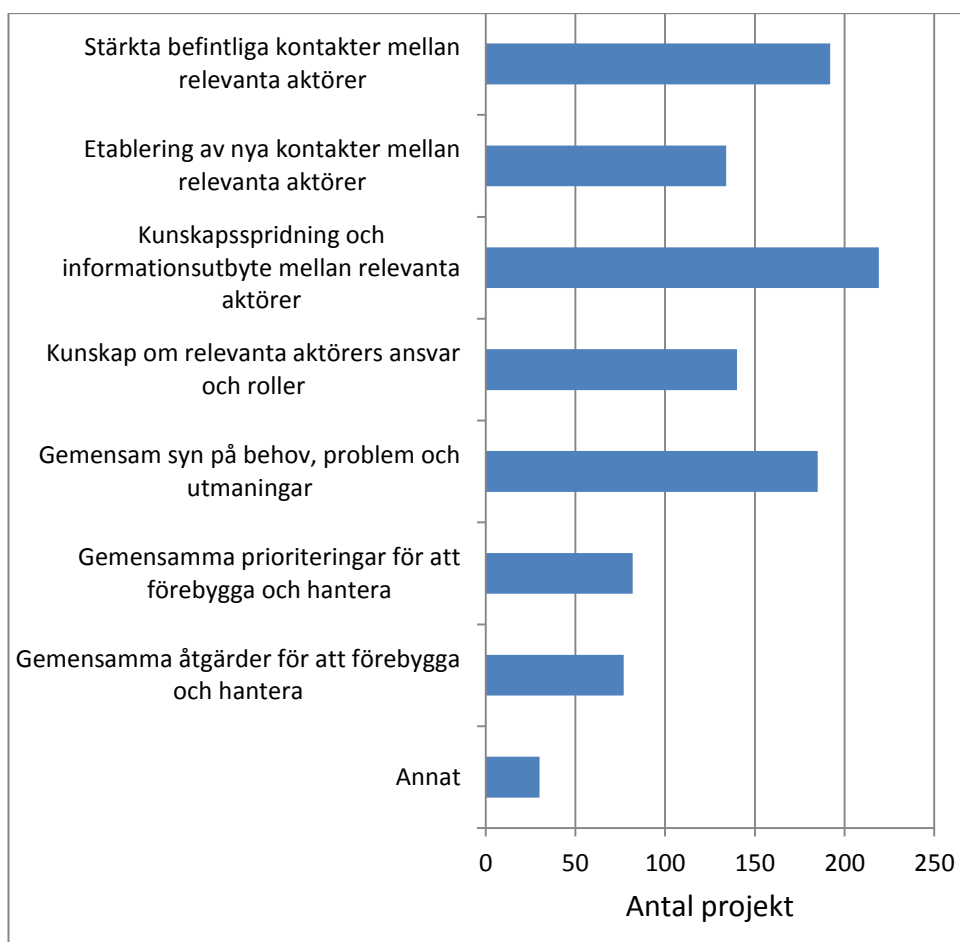
Mer generellt rapporterar 75 % av projekten att befintliga kontakter mellan aktörerna har stärkts, och i något över 50 % av projekten rapporteras att nya kontakter har knutits. En stor del av projekten rapporterar vidare att aktörerna genom projekten har fått en ökad kunskap om varandras ansvar och roller (56 %), samt större samsyn på behov, problem och utmaningar (74 %). Projekten rapporterar även, om än i mindre omfattning, resultat i form av gemensamma prioriteringar och/eller åtgärder för att förebygga eller hantera kriser (30 % vardera), något som ytterligare torde bidra till den samlade krisberedskapsförmågan. Bilden av att samverkan förstärks bekräftas också av MSB:s utvärderingar av fyra projekt som avslutades 2013¹⁵.

---

¹⁴ Danielsson, E., Landgren, J., Larsson, G., Olofsson, A., Tirkkonen, P. & Voss, M. Forskningsöversikt: Ledning och samverkan vid olyckor och kriser. MSB, 2012.

¹⁵ Förstudie inför utvärdering av projekt finansierade av anslag 2:4 Krisberedskap. MSB 2014-01-15, Dnr 2013-4957.

Figur 4. Projektens bidrag till stärkt samverkan

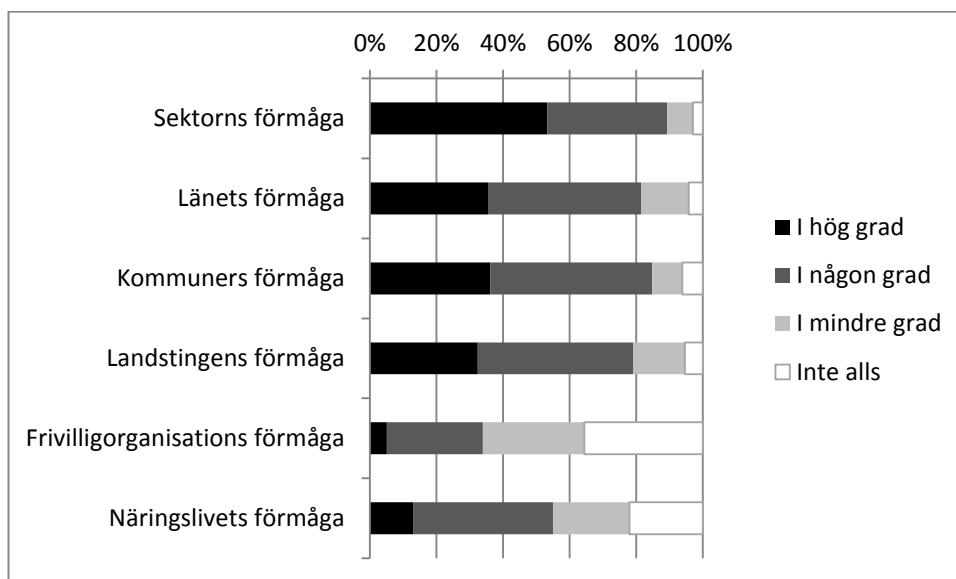

3.3.3 Stärkt förmåga på flera nivåer i samhället

Uppföljningen visar att de finansierade projekten får aktörer på olika nivåer att komma samman och delta i gemensamma projekt. Förmågan stärks därmed både på flera olika nivåer i samhället och mellan olika nivåer i krisberedskapssystemet. Detta är ett viktigt bidrag till samhällets samlade krisberedskapsförmåga. MSB bedömer att projekten har påverkat förmågan att hantera kriser på nationell nivå inom flera olika sektorer, inom och emellan län, hos kommuner, landsting, frivilligorganisationer och hos privata aktörer. Projekten har stärkt samhällets samlade förmåga att gemensamt hantera en större kris eller händelse.

Nedan redovisas myndigheternas bedömning av vems förmåga som har stärkts genom de genomförda projekten samt i vilken utsträckning förmågan har stärkts.

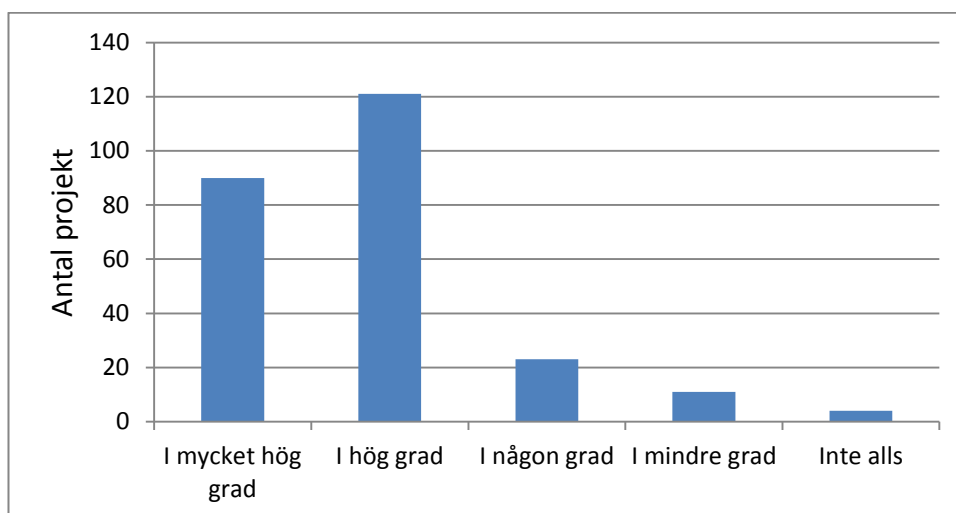
Figur 5. Målgrupper för den stärkta förmågan

3.3.4 Måluppfyllelse

Enligt finansieringsprinciperna för anslaget ska projekten vara väl avgränsade och uppföljningsbara. MSB har därför bett myndigheterna att redovisa huruvida de genomförda projekten nått de mål som ställts upp för varje projekt.

Figur 2. Måluppfyllelse för avslutade projekt under 2013

Antal myndigheter som anger i vilken utsträckning projekten har nått de uppsatta projektmålen (avser de 250 projekt som avslutats under 2013).

Myndigheternas slutrapporter visar att en majoritet (211) av de 250 avslutade projekten i mycket hög eller i hög grad når de uppsatta målen. För de projekt som i någon (23) eller i mindre grad (11) har nått målen är ofta förseningar i arbetet den största orsaken till avvikelserna. Ofta är det faktorer utanför projektet som påverkar förutsättningarna för genomförandet. Vissa anger svårigheter med att rekrytera eller att behålla kompetent personal under hela projekttiden eller att upphandlingar har tagit längre tid än planerat. En del

anger att myndigheten har prioriterat annat under 2013, antingen på grund av att krisorganisationen aktiverats eller av andra skäl. De fyra projekt som inte alls har nått målen har avbrutits och inte genomförts. I tre fall anges bristande personalresurser som en orsak och i det fjärde projektet anges att samverkande aktörer inte har deltagit i projektet i den utsträckning som planerats.

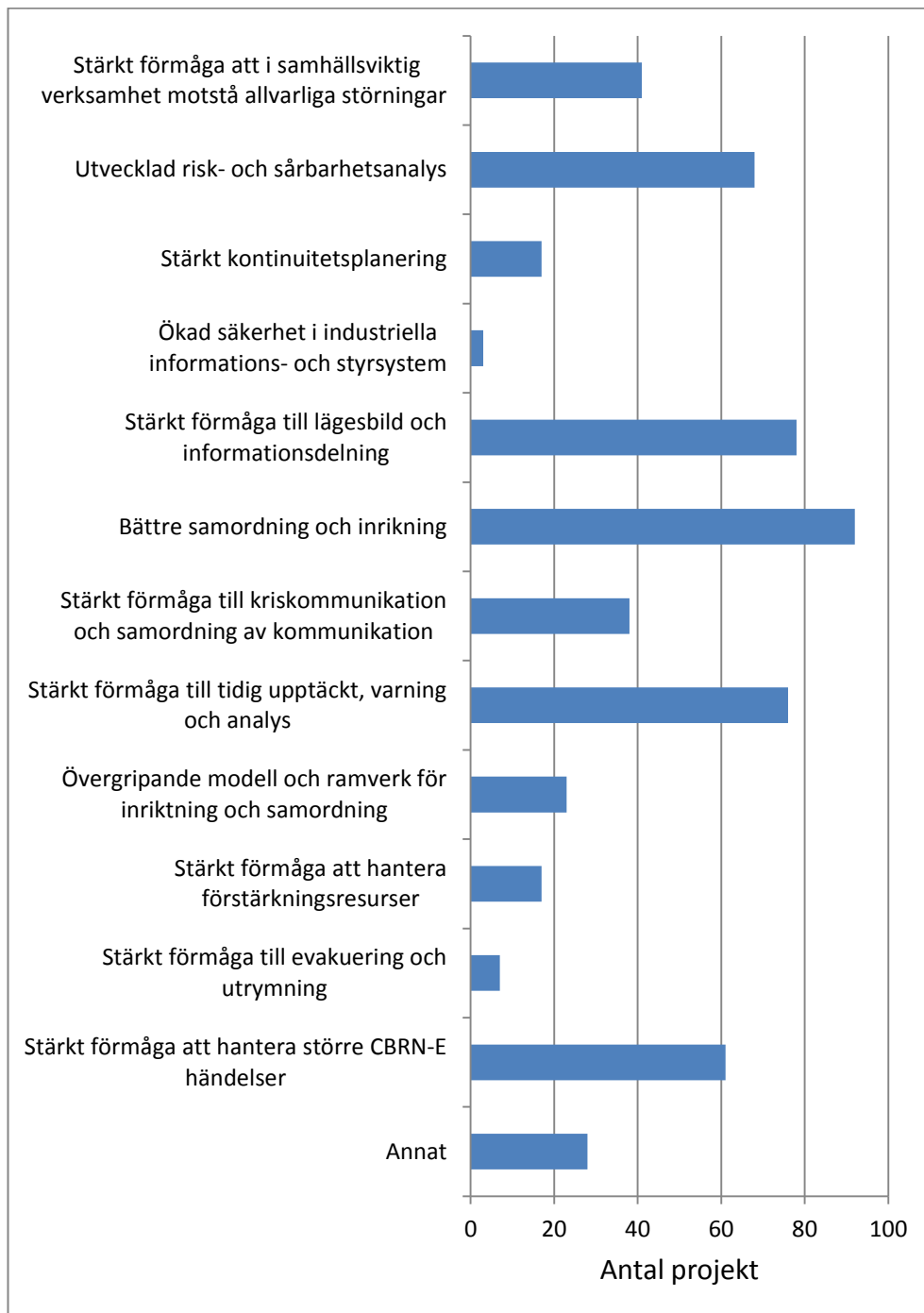
3.3.5 Stärkt förmåga i enlighet med regeringens och MSB:s inriktning

Enligt finansieringsprinciperna ska de finansierade projekten vara förenliga med eventuella beslut av regeringen om inriktningen av anslaget. Vidare ska behovet av de finansierade åtgärderna ha identifierats i en analys. Detta konkretiseras genom inriktningen för anslag 2:4 som identifierar delförmågor där samhällets samlade förmåga behöver stärkas.

De genomförda åtgärderna ska enligt finansieringsprinciperna vara uppföljningsbara och de finansierade åtgärderna ska tillsammans, eller var för sig ha påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser. Eftersom varje projekt i sig i mindre grad har påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap har mätbara, övergripande förmågemål ställts upp i inriktningen för anslaget. I samband med ansökan fastställer sedan myndigheterna projektmål som bidrar till de övergripande förmågemålen i inriktningen. I följande avsnitt har vi sammanfattat måluppfyllelsen för projekten och de delförmågor i inriktningen där myndigheterna anger att förmågan har stärkts genom samtliga projekt tillsammans.

Indelningen i delförmågor utgår från de övergripande mål och områden som fastställs i inriktningen för anslag 2:4 Krisberedskap. Redovisningen bygger på myndigheternas egen redovisning men svaren har översiktligt värderats och i vissa fall justerats av MSB.

Figur 6. Delförmågor som projekten stärkt

Stärkt förmåga att i samhällsviktig verksamhet motstå allvarliga störningar

En av krisberedskapens utmaningar är att verksamheter som är av särskild betydelse för befolkningens liv och hälsa, för samhällets funktionalitet samt för våra grundläggande värden, fungerar tillfredsställande även när samhället utsätts för störningar. För att stärka förmågan i sådana samhällsviktiga verksamheter har flera projekt bedrivits. De handlar om att minska störningar i samband med höga flöden, bortfall av el, bortfall av vattenförsörjning, snabb analys av smitta i vatten, transporter och finansiella tjänster. Vidare har ett projekt syftat till att ta fram en gemensam beredskapsplan i Öresundsregionen för skydd av Öresundsbron.

En särskild satsning är de projekt som syftar till att förstärka säkerheten i sk DNS-system genom tillägget DNSSEC¹⁶. MSB har sedan 2012 fördelat medel till länsstyrelser för att höja robustheten och säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas samt skapa pålitliga och tillgängliga tjänster i länen. De länsstyrelser som har fått medel, har i och med sitt geografiska områdesansvar tillsett att kommunerna och andra offentliga aktörer i länet har infört DNSSEC för att deras tjänster ska bli än mer tillförlitliga. MSB bedömer att de länsstyrelser och kommuner som har deltagit har stärkt säkerheten och robustheten i sina e-tjänster genom att ha anpassat sin DNS med tillägget DNSSEC. Under perioden 2012-2013 har totalt 189 kommuner och 5 övriga aktörer höjt sin säkerhet med stöd av anslaget. Myndigheternas slutrapporter visar också att de bedömer att antalet DOS-attacker har minskat.

MSB gör bedömningen att projekten sammantaget har bidragit till, eller ger en förutsättning för att i framtiden stärka förmågan att motstå allvarliga störningar men att det finns fortsatt behov av att genomföra verksamhet som ytterligare stärker denna förmåga. Exempelvis har det i arbetet med att ta fram en nationell risk- och förmågebedömning framkommit behov av att kunna prioritera och fördela samhällsviktiga tjänster och resurser som främst tillhandahålls av privata aktörer, som t.ex. mobiltelefoni och bränsle.

Utvecklad risk- och sårbarhetsanalys

Risk- och sårbarhetsanalyser är viktiga verktyg för att metodiskt identifiera brister i den samhällsviktiga verksamheten. Anslaget har under 2013 finansierat flera projekt som har bidragit till att utveckla arbetet med att analysera och identifiera risker och sårbarheter. Projekten har sammantaget bidragit till att höja kvaliteten på risk- och sårbarhetsanalyserna i olika

---

¹⁶ Domännamnssystemet (DNS) är en av hörnstenarna på Internet och är till för att förenkla adressering av tjänster och resurser på Internet. Men det finns brister i DNS som öppnar för olika former av missbruk där nätanvändare leds in på falska webbplatser i syfte att bli lurade på pengar eller känslig information utan att vare sig avsändare eller mottagare märker det. För att förebygga att brister i DNS utnyttjas finns tillägget DNSSEC. Med ett sådant tillägg säkras en myndighets domännamnssystem från missbruk genom att svaren på DNS-uppslagningar signeras kryptografiskt. Detta möjliggör upptäckt av falska eller manipulerade svar, så att det kan säkerställas att svaren verkligen kommer från rätt källa.

avseenden och MSB bedömer att de därmed ger goda förutsättningar för myndigheterna att vidta åtgärder utifrån risk- och sårbarhetsanalysens resultat.

Några projekt har arbetat med att förbättra sektorsvisa och sektorsövergripande risk- och sårbarhetsanalyser. Flera projekt har arbetat med att förbättra risk- och sårbarhetsanalysernas innehåll – att gemensamt identifiera risker och sårbarheter, kontinuitetshandling, beroendeförhållanden och samhällsviktig verksamhet. I vissa fall har projekten omfattat gemensamma prioriteringar och åtgärdsförslag.

Dessutom har flera länsstyrelser arbetat med att förbättra den regionala analysen i olika avseenden. Flera projekt har utvecklat metoder för att identifiera sociala risker i länen, utvecklat beroendeanalys eller analys av den samhällsviktiga verksamheten i länet. Bland annat har länsstyrelsen i Jönköping län utvecklat processen för risk- och sårbarhetsanalys inom länet. Syftet var att öka kvalitet och tillförlitlighet i analysen och därmed öka robustheten i den samhällsviktiga verksamheten. Länsstyrelsens samverkan med privata aktörer i länet har ökat och de har utvecklat metoder för både scenariobaserat arbete och kontinuitetshandling. I utvecklingen av det scenariobaserade arbetssättet användes ett klimatscenario (värmebölja) för att belysa vikten av dessa frågor i arbetet med att identifiera risker och sårbarheter. Underlaget kunde också användas i praktiken under sommaren 2013 då SMHI gick ut med varning om höga temperaturer.

MSB gör bedömningen att anslaget har bidragit till att utveckla arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser vilket bidragit till att öka kunskapen om de hot, risker och sårbarheter som kan påverka samhällets förmåga att fungera. Behov kvarstår dock inom ett antal områden. Exempelvis behövs fortsatt arbete för att förbättra sektorsvisa och sektorsövergripande risk- och sårbarhetsanalyser, bland annat mellan myndigheter och sektorer.

Stärkt förmåga till kontinuitetsplanering

Arbetet med kontinuitetsplanering syftar till att öka resiliens i den samhällsviktiga verksamheten så att den kan motstå avbrott.

Kontinuitetsplanering är ofta förknippad med stora kostnader och ska i huvudsak finansieras av den egna myndigheten. Anslaget kan dock finansiera framtagandet av nya metoder för hur kontinuiteten i den samhällsviktiga verksamheten ska säkras. På området för informationssäkerhet har MSB exempelvis arbetat med att ta fram en ny metod för kontinuitetshandling. Projektet har gett avtryck i arbetet med vägledning till standarder på området.

Det finns även vissa projekt där flera aktörer över landet, i en särskild satsning, samtidigt har beviljats medel från anslag 2:4 Krisberedskap för att stärka samhällets samlade förmåga utifrån ett identifierat behov. En sådan särskild satsning har genomförts under perioden 2010-2013, nämligen förmåga att prioritera elanvändare i det sk Styrelseprojektet. MSB bedömer att den nationella förmågan att prioritera elanvändare för att skydda den samhällsviktiga verksamheten vid en bristsituation har stärkts genom att det finns en nationell planering för hur el ska prioriteras. Under 2010-2012 genomfördes den initiala

implementeringsfasen av Styrel. Under 2013 har några länsstyrelser i sydlänen (Halland, Blekinge och Jönköping) gått samman i ett projekt för att ytterligare förbättra processen avseende prioritering av elanvändare vid en elbristsituation. Projektet har utvecklat samverkan mellan sydlänen för gemensamma effektivitetslösningar och likvärdiga prioriteringar av elanvändare. Dessa ensade prioriteringar ska användas vid kommande revideringar av Styrel-underlaget. Den privat-offentliga samverkan har utvecklats genom projektet vilket ökat förmågan att hantera gemensamma informationsinsatser. Projektets resultat kom även till nytta vid hanteringen av stormen Simone.

MSB bedömer att Styrelprojektet nu har övergått i en förvaltningsfas då den första planeringsomgången genomfördes kring årsskiftet 2011/2012. MSB bedömer att ansökningar som avser allmänna uppdateringar av styrelplaneringen därför inte fortsatt bör finanseras av anslag 2:4-krisberedskap.

Ökad säkerhet i industriella informations- och styrsystem

En stor del av samhällsviktig verksamhet är beroende av så kallade industriella informations- och styrsystem. Något förenklat handlar det om it-baserade system som styr och reglerar fysiska förlopp. Till exempel vattenflödet i kraftverk, tillsättning av lut i vattenreningsprocessen eller hur växlarna ligger på Roslagsbanan. Om dessa system inte fungerar som de ska kan det få allvarliga konsekvenser för samhället.

MSB driver sedan ett antal år tillbaka dessa frågor inom ett nationellt program som ska säkerställa en hög statlig kompetens inom området, samt sprida kunskap om informationssäkerhet till operatörer av samhällsviktig verksamhet. De sektorer som prioriterats är elproduktion och –distribution, vatten- och avloppsproduktion, transporter, kärnteknisk verksamhet samt processindustri. Under 2013 har en rad utbildningsinsatser genomförts som riktat sig till flera olika målgrupper. Dessutom har en kursmodul avsedd för förmågehöjande utbildningar utvecklats, och flera studier för att kartlägga tänkbara hot mot samhällsviktig verksamhet genomförts. Projektet har bidragit till att höja förmågan hos viktiga målgrupper och att förbättra samverkan mellan olika myndigheter vid incidenthantering. Även Länsstyrelsen i Stockholm har bedrivit projekt inom området.

De projekt som genomfört har fallit väl ut och projektet fortsätter också under 2014. MSB bedömer att behovet av den här typen av insatser fortsätter även under 2015 och att säkerhet i industriella informations- och styrsystem behöver vara en integrerad del i arbetet med att upprätthålla kontinuitet i samhällsviktig verksamhet.

Stärkt förmåga till lägesbild och informationsdelning

Anslaget har under 2013 finansierat ett antal satsningar som bidragit till att öka aktörernas förmåga att skapa samlade lägesbilder och lägesuppfattningar. Exempelvis har Jordbruksverket med hjälp av anslaget skapat ett effektivt och säkert system för online-rapportering av anmälningspliktiga djursjukdomar.

Tidigare har anmälan av misstänkta och inträffade djursjukdomsfall skett skriftligt via blanketter som postats in till Jordbruksverket som i sin tur distribuerat kopior till andra berörda myndigheter. Med det nya elektroniska systemet finns hela tiden en uppdaterad lägesbild då informationen finns tillgänglig för alla parter omedelbart efter inmatning. Detta bidrar till en snabbare informationsspridning och en ökad förmåga till tidig varning som möjliggör för samverkande myndigheter att vidta beredskapsåtgärder i ett tidigare skede. En öppen lägesbild av misstänkta och bekräftade djursjukdomar kan vara till nytta även för humansjukvården när det handlar om zoonoser, det vill säga sjukdomar eller smittämnen som sprids mellan djur och människa. Systemet är i dagsläget redan i drift och används regelbundet för att rapportera sjukdomsfall, däribland fall som ska rapporteras vidare till andra internationella aktörer.

Sveriges förmåga att hantera allvarliga olyckor och kriser är beroende av att samhällsviktiga aktörer har tillgång till robusta, skyddade, tillgängliga och säkra kommunikationssystem. En särskild satsning för att stimulera till att stärka myndigheternas kommunikation med Rakel har finansierats med stöd av anslaget sedan 2012. Efter två år kan MSB konstatera att flera länsstyrelser fått medel för att på olika sätt stimulera till samverkan i Rakel. Det finns projekt som syftar till att stärka arbetet med kommunikation mellan länen, dvs utanför det egna geografiska områdesansvaret. Exempelvis har Länsstyrelsen i Västra Götaland genomfört ett projekt som syftar till att harmonisera arbetssätt och metoder för samverkan i Rakel i de sju sydlänen. Projektet har förbättrat länens samarbete med nationella aktörer genom att den operativa samverkan har förenklats och likriktats. Flera små projekt har vidare bidragit till att stärka samverkan i Rakel inom det egna länet, vilket MSB bedömer är viktigt. MSB ser ett stort behov av att ytterligare stärka förmågan att samverkan sker mellan kommunala, regionala och nationella aktörer. I det arbetet har Länsstyrelsen en viktig roll att i ett större perspektiv se hur respektive aktör bidrar till Sveriges samlade krishanteringsförmåga.

Bättre samordning och inriktning

Anslaget har under 2013 finansierat ett antal projekt som på olika sätt ökat förmågan till inriktning och samordning både på nationell och på regional nivå.

Samverkan mellan en sektorsansvarig myndighet, Post- och telestyrelsen (PTS) och länsstyrelserna har stärkts inom el-telesektorn genom ett projekt där fyra regionala samverkansseminarier har genomförts. Seminarierna har lett till att samverkan mellan teleoperatörer, elnätsägare, energiföretag och områdesansvariga myndigheter stärkts, samt till ökad kunskap och förståelse för respektive aktörs ansvarsområden och förmåga att agera i händelse av störningar/avbrott i eltillförsel eller elektroniska kommunikationer. Seminarierna har vidare lett till att grunderna för att vidareutveckla samverkansformer mellan branschföreträdare och geografiskt områdesansvariga har etablerats och att kontaktnät för fortsatta dialoger har utvecklats.

På samma sätt har Livsmedelsverket stärkt samverkan med länsstyrelserna på området för dricksvattenförsörjning. I ett projekt har myndigheterna arbetat

med att förbättra samarbetet och samordningen på lokal och regional nivå, tydliggjort roller, lyft fram en gemensam bild av sårbarheter samt skapat en grund för effektivare samarbete i krisberedskapsarbetet. Genom den nationella informationssäkerhetsövningen (NISÖ) har förmågan till samarbete mellan stat och näringsliv inom området informationssäkerhet utvecklats liksom den nationella förmågan att hantera omfattande it-relaterade angrepp mot samhällsviktiga system.

Anslaget har också finansierat projekt på regional nivå som bidragit till inriktning och samordning. Sedan en tid tillbaka har länsstyrelserna beviljats medel för projekt som syftar till att stärka den regionala förmågan att i samverkan utöva det geografiska områdesansvaret. Detta genom att utifrån ett särskilt koncept¹⁷ genomföra en utvecklingsprocess för det egna länet. Fram till december 2013 har sex län avslutat sina utvecklingsprocesser och elva län uppvisar pågående processer. Ytterligare tre län påbörjar sina utvecklingsprocesser under 2014 med stöd av anslaget. MSB har i en särskild utvärdering¹⁸ verifierat om projekten har bidragit till att stärka förmågan med avseende på relevans, effektivitet och uthållighet. Utvärderingen visar att konceptet är relevant för att höja förmågan till samordning och inriktning på regional nivå och att utvecklingsprocessen under vissa förutsättningar är en relevant metod för att utveckla och höja förmågan till samordning och inriktning på regional nivå. Vidare visar utvärderingen att genomförda och pågående projekt har bidragit till att stärka förmågan till samordning och inriktning hos länsstyrelserna samt att övriga deltagande regionala och lokala aktörer har ökat sin förmåga till sektorsövergripande samverkan. När det gäller effekter på lång sikt bedömer utvärderingen att det finns goda förutsättningar för att bibehålla effekterna samtidigt som effekterna till vissa delar bedöms som sårbara. MSB bedömer att länsstyrelserna bör arbeta vidare med att stärka den regionala förmågan i enlighet med rekommendationerna i utvärderingen. Konceptet för samordning och inriktning är numera nivåoberoende och bör genomföras även på nationell och lokal nivå.

Stärkt förmåga till kriskommunikation och samordning av kommunikation

Med utvecklingen av modern teknologi för kommunikation har sociala medier blivit ett allt viktigare och mer utnyttjat redskap i krisberedskapsammanhang. Detta märks också bland de projekt som tilldelats medel från anslaget. Flera projekt som avslutats under 2013 har syftat till att förbättra myndigheternas användning av sociala medier för kriskommunikation och att skapa lägesbilder. Exempelvis har Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) tagit fram rutiner för hur sociala medier kan användas i myndigheternas krisberedskapsarbete med avseende på omvärldsbevakning och i beredskapsplaner för utbrott av smittsamma djursjukdomar, inklusive zoonoser. Projektet har bidragit till en ökad förmåga att upptäcka tidiga signaler och skapa en gemensam lägesbild

---

¹⁷ Samverkansområdet geografiskt områdesansvar (SOGO) och MSB är gemensamt initiativtagare till konceptet och utvecklingsprocessen.

¹⁸ Regional samordning och inriktning vid stora olyckor och kriser, utvärdering av ett koncept och en utvecklingsprocess. MSB publikationsnummer MSB636 – januari 2014

samt förbättrat kommunikationen mellan myndigheter och allmänheten. SVA har stärkt sin närvaro i sociala medier och nyttjar idag aktivt Facebook och Twitter i samband med sjukdomsutbrott. Även MSB och länsstyrelsen i Östergötland har bedrivit projekt för att stärka sin kommunikation genom sociala medier. Den uppnådda förmågan har kommit till nytta bland annat vid händelser såsom insatsen i Filippinerna och vid hanteringen av stormen Simone.

MSB bedömer att det finns ett fortsatt behov av att arbeta vidare för att stärka denna förmåga, bl.a. behöver kriskommunikation bli en integrerad del av beslutsfattandet för att aktörerna effektivare ska kunna hantera samhällsstörningar och förtroendekriser.

Stärkt förmåga till tidig upptäckt, varning och analys

Ett snabbt agerande kan vara avgörande för krishanteringsförmågan. Under 2013 genomfördes projekt som bidrog till att utveckla effektiva system och verktyg för att tidigt upptäcka eller identifiera en händelse. Flera av projekten har bidragit till förmågan att snabbt kunna analysera olika typer av nya smittor. Ett exempel är smittspårning av EHEC-bakterier. Dessa bakterier kan ge en infektion med allvarliga komplikationer för människor.

Sjukdomsförloppet kan vara potentiellt dödlig, framför allt för barn. Under de senaste åren har den vanligaste typen av EHEC-bakterier ersatts av andra varianter vars smittkällor till stor del är okända idag. God diagnostik av EHEC-bakterier är en förutsättning för att kunna härleda smittor till rätt källa och utarbeta kostnadseffektiva kontrollåtgärder. Under sommaren 2013 skedde ett större EHEC-utbrott i Rättvik då resultatet från två finansierade projekt kom till nytta i praktiken.

Smittskyddsinstitutet, Statens veterinärmedicinska anstalt, och Statens livsmedelsverk har i ett projekt utrett vilka EHEC-typer som leder till allvarliga sjukdomar för människor och vilka smittkällorna är. Syftet har varit att få kunskap om vilka EHEC-typer som myndigheterna ska fokusera sin kontroll på och var i livsmedelskedjan som kontrollen lämpligast ska ske. Med sådan kunskap ökar förmågan till tidig upptäckt av bakterier och deras smittvägar. Projektet har utvecklat nya diagnostiska verktyg som inneburit en snabbare och mer effektiv screening inom laboratorieverksamheten rörande EHEC. Tack vare den diagnosmetodik som utvecklats i projektet kunde utbrottet i Rättvik effektivt analyseras utan att extraresurser behövdes sättas in. Resultatet av analysen kunde också snabbare kommuniceras till berörda parter vid utbrottet och därigenom potentiellt minska fortsatt smittspridning. Det andra projektet som fick bäring på utbrottet i Rättvik drevs av Livsmedelsverket. Projektet har utvecklat analysmetoder för att öka förmågan att diagnostisera sjukdomsframkallande mikroorganismer i olika typer av livsmedel så att analyser genomförs mer rutinartat och mindre beroende av nyckelpersoner. Det ökar möjligheten att snabbt genomföra prover exempelvis under storhelger eller sommartid. Sjukdomsframkallande mikroorganismer i exempelvis dricksvatten kan orsaka stora samhällsproblem. Det visade utbrottet av parasiten *Cryptosporidium* i Östersund 2010, då tusentals människor insjuknade. En ökad beredskap att utföra analyser kan bidra till en snabbare

identifiering av smittkällor och möjligheten att vidta åtgärder så att smittspridningen vid framtida utbrott kan förebyggas eller minimeras. Tack vare Livsmedelsverkets framtagna analysmetod, som möjliggjorde att en stor volym vatten kunde ultrafiltreras och analyseras för bakterien, kunde dricksvattnet avfärdas som smittkälla vid EHEC-utbrottet i Rättvik.

MSB bedömer att det finns fortsatt behov av att utveckla förmågan att snabbt kunna agera vid en uppkommen risk eller vid ett hot bl.a genom att skapa en väl fungerande nationell larmstruktur och att larmkedjor mellan aktörer för att hantera olika händelser effektiviseras, vilket bekräftas av nationell risk- och förmågebedömning 2013.

Övergripande modell och ramverk för inriktning och samordning

MSB har bedrivit projektet ledning och samverkan sedan 2012. Det involverar fler än 100 aktörer inom den svenska krisberedskapen, både praktiker och forskare. Målet är att ta fram riktlinjer för samverkan och ledning vid olyckor, kriser och andra händelser inom området samhällsskydd och beredskap. Resultatet ska både bidra till att utveckla aktörernas förmåga i att kunna samverka med andra och att leda och fatta beslut inom det egna ansvarsområdet. Flera projekt har under 2013 genomförts som i olika avseenden har bidragit till övergripande modell och ramverk för ledning och samverkan. För 2014 har ytterligare projekt beviljats för implementering av riktlinjerna och vidare utveckling/anpassning utifrån dem. MSB gör bedömningen att behovet av projekt på området finns kvar men att projekten ytterligare behöver knytas till det nationella programmet för ledning och samverkan.

Stärkt förmåga att hantera förstärkningsresurser

Ett antal projekt har genomförts som har handlat om ta emot och hantera utländska förstärkningsresurser. Bland annat har Strålsäkerhetsmyndigheten i övningen REFOX praktiskt övat mottagning, försörjning, ledning och insats av 90 CBRN-utbildade personer från de nordiska länderna inklusive deras materiel i form av fordon, mobila laboratorier och detektionsinstrument. Övningen var särskilt inriktad på att hantera ett antal samtida antagonistiska RN-hot och händelser. Förmågan till samordning har stärkts genom att många olika aktörer har deltagit i planering och genomförande, bland annat har det civil-militära samarbetet stärkts. Förmågan att ta emot och använda svenska förstärkningsresurser har vidare stärkts genom projektet då ett femtiotal frivilliga från Svenska Lottakåren, Bilkåren och Svenska Blå Stjärnan utbildades och aktivt deltog i ledning och genomförande av övningen. Projektet övade specialister i den nationella strålskyddsberedskapen och höjde därmed deras förmåga i strålningsdetektion. Den uppnådda förmågan har kommit till nytta då några av handledarna och de övade från projektet bjudits in till Japan för att delta i strålningsmätningar i området kring det havererade kärnkraftverket i Fukushima. Mätningarna genomfördes med samma instrument och metoder som användes i REFOX.

Även övningen Barents Rescue har bidragit till att förmågan att samverka kring snabbinsatsförmågorna mellan olika myndigheter i ökat. Övningen bidrog till att stärka samordningen mellan Sveriges nationella ambulansflyg (SNAM) och den nationella stödstyrkan. Under övningen gjorde bedömningsenheten en bedömning av behovet av evakuering av personer med hemvist i Sverige. Bedömningsenheten för SNAM tog sedan över med den medicinska evakueringen av svenskar. Den uppnådda förmågan kom sedan till nytta i samband med tyfonen på Filippinerna då stödstyrkans bedömningsenhet gjorde en bedömning av behovet av evakuering av svenskar¹⁹. Rutiner, kontaktnät och samverkan som övats under Barents Rescue kunde sedan tillämpas under händelsen på Filippinerna. Länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten som också deltog i övningen fick ökad kunskap om att bidra med, ta emot och fördela internationella resurser. Dessa lärdomar kom senare till nytta i hanteringen av stormen Hilde då länsstyrelserna behövde inventera behov och resurser av reservkraftverk. Diskussioner fördes mellan länsstyrelserna om hur dessa skulle kunna fördelas och prioriteras av länsstyrelserna.

Samhället är i hög grad dimensionerat för vardagens krav och ofta räcker de samhällsviktiga verksamheternas ordinarie resurser inte till vid större kriser. MSB bedömer att det finns fortsatt behov av att arbeta för att skapa förutsättningar för att kunna använda förstärkningsresurser, här ingår bl.a. att kunna prioritera både materiella och personella resurser samt att skapa förmåga att ta emot och fördela dessa. En viktig resurs är frivilliga förstärkningsresurser och de behöver organiseras och förberedas för att kunna användas vid behov.

Stärkt förmåga till evakuering och utrymning

Ett mindre antal projekt har genomförts för att stärka förmågan till evakuering och utrymning. Projekten har handlat om evakuering och utrymning vid sjukhus och andra vårdinrättningar, i stadsmiljö, kopplat till dammhaveri och i samband med en stor tågkrasch. Några av dessa projekt har samordnat sig med ett mer övergripande pågående projekt som Transportstyrelsen ansvarar för. MSB gör bedömningen att en sådan samordning är bra.

Inför år 2015 tas området evakuering och utrymning bort ur inriktningen eftersom det pågående övergripande projektet om evakuering och utrymning avslutas under 2014 och resultatet i form av en vägledning då kommer att implementeras hos aktörerna.

Stärkt förmåga att hantera större CBRNE-händelser

Kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva (CBRNE-) ämnen kan orsaka stor skada om de sprids, avsiktligt eller oavsiktligt. Vid en händelse där det finns misstanke om att ett CBRNE-ämne kan vara inblandat har blåljusorganisationerna rutiner för att ta prover. Proverna analyseras och det identifierade ämnet bestämmer vilka åtgärder som ska vidtas för att begränsa

---

¹⁹ Bedömningen var dock att ingen evakuering behövde göras.

skadeverkningarna. Provtagning och analys av proverna är centralt både för att begränsa skadeverkningarna och i en brottsutredning. Det är viktigt att de som hanterar proverna kan göra det utan att själva skadas. Projektet *Operativa rutiner* har bidragit till att förbättra möjligheterna att utreda brott kopplade till CBRNE-händelser och stärkt samarbetet mellan berörda aktörer. Projektet har tagit fram rutiner för kommunikation, transport och provmottagning. Rutinerna har kommit till nytta bland annat vid hantering av ärenden såsom hotbrev med okänt pulver. Rutinerna har också övats både med avseende på avsiktlig spridning av B-agens mot djurnäringen (spridning i foder) och mot allmänheten (spridning på restaurang). De framtagna rutinerna bidrog till en god kommunikation och bra samarbete mellan brottsbekämpande och smittskyddande myndigheter. MSB har i en särskild utvärdering²⁰ också genomlyst projektets resultat och kommit fram till att relevanta aktörer och kompetenser har deltagit i projektet samt att aktiviteter och arbetsformer har varit anpassade för att uppnå syftet. Projektet har stärkt krisberedskapsförmågan främst genom projektets resultat, en handbok, men även genom att medvetandegöra och öka kompetens hos de som ska samverka i processen.

Samverkansövningen *Ani-bio threat* har bidragit till att öka samarbetet, förbättrat samverkan och bidragit till en djupare förståelse för varandras roller och ansvar för att möta avsiktliga eller oavsiktliga hot med B-agens. Övningen har även bidragit till en god förståelse för de verktyg och metoder som krävs för att framgångsrikt kunna samverka vid en B-händelse samt identifierat brister när det gäller samverkan, krishantering och kriskommunikation.

MSB bedömer att det finns ett fortsatt behov av att arbeta vidare för att förbättra förmågan att hantera större CBRNE-händelser. Den kartläggning som MSB har genomfört av det svenska CBRNE-arbetet, och som också redovisats till regeringen i lägesrapporter, visar dock på behovet av en ökad samordning av de CBRNE-projekt som genomförs med medel från anslaget 2:4 Krisberedskap. Detta ställer krav på att de myndigheter som söker medel inom detta område har en god dialog som skapar förutsättningar för samordning i samband med att ansökningar om medel från anslaget utformas.

3.3.6 Verksamhet som bedrivits med undantag av finansieringsprinciperna

År 2010 förändrades finansieringsprinciperna för anslaget samtidigt som den s.k. utökade ansvarsprincipen infördes. Den innebär kortfattat att det egna ansvaret för att genomföra krisberedskapsåtgärder i större utsträckning skulle inbegripa samverkan. Samtidigt skulle anslaget bli mer flexibelt och medel snabbt kunna styras om till nya behov när sådana uppstår. Istället för den långsiktiga målstyrningen skulle den finansierade verksamheten nu genomföras i mer kortsiktiga projekt. Uppföljningen av verksamheten stärktes och det tydliggjordes att åtgärder för att finansiera den grundläggande förmågan skulle finansieras inom ramen för myndigheternas egen verksamhet.

---

²⁰ Förstudie inför utvärdering av projekt finansierade av anslag 2:4 Krisberedskap, MSB 2014-01-15, Dnr 2013-4957

Syftet var att myndigheterna i större utsträckning skulle finansiera sin grundläggande förmåga och anslaget skulle stödja sådana åtgärder där ingen aktör har ett utpekad ansvar eller som bidrog till samverkan mellan flera olika aktörer med ansvar för krisberedskap.

I samband med de nya finansieringsprinciperna gjordes en översyn av sådan verksamhet som inte längre var förenlig med de nya villkoren²¹. En del av verksamheten kunde direkt överföras till myndigheternas finansieringsansvar medan en annan del av verksamheten inte direkt kunde kopplas till någon myndighets eget verksamhetsansvar samtidigt som den bedömdes vara av stor vikt för samhällets krisberedskap. Bedömningen var att verksamheten skulle fortsätta att finansieras av anslag 2:4 under en övergångsperiod till dess att regeringen hade klarlagt verksamhetsansvaret i myndigheternas instruktion eller regleringsbrev och ny finansiering hade säkerställts.

En stor del av den verksamhet som finansieras av anslaget uppfyller inte finansieringsprinciperna utan finansieras genom särskilda villkor och beslut. Nedanstående tabell ger en översikt över verksamhet som finansieras med anslaget och hur den förhåller sig till finansieringsprinciperna.

Belopp i mnkr

	MSB intern verksamhet		Myndighetsprojekt	
Enligt finansieringsprinciperna	1	Interna utvecklingsprojekt	2	Externa utvecklingsprojekt
		47		340
Enligt särskilda villkor (undantag)	4	Intern undantagsverksamhet	5	Extern undantagsverksamhet *)
		59		117

*) inkluderar 25 mnkr för drift och förvaltning av länsstyrelsernas ledningsplatser

Den verksamhet som är i linje med finansieringsprinciperna är de utvecklingsprojekt som bedrivs av MSB och andra centrala myndigheter samt länsstyrelser (ruta 1 och 2 ovan). Övrig verksamhet som anslaget finansierar kan däremot inte sägas ligga i linje med finansieringsprinciperna.

Såväl MSB som andra myndigheter bedriver verksamhet finansierad med anslaget med stöd av särskilda villkor (ruta 4 och 5 ovan). MSB har ansvarat för drift, förvaltning och utveckling av länsstyrelsernas ledningsplatser. Genom dessa uppgifter är ledningsplatserna tekniskt funktionella och ger länsstyrelserna förutsättningar att kunna leda och samverka vid olyckor och kriser. En teknisk grundplattform säkerställer möjligheten för länsstyrelserna att samverka med aktörer på lokal, regional och central nivå. Av MSB:s instruktion framgår att myndigheten ska se till att nödvändiga åtgärder vidtas

²¹ Verksamhet som inte överensstämmer med de villkor för tilldelning som anges i budgetpropositionen för 2010 (MSB dnr 2010-5200)

inom befolkningsskyddet. Skyddsrumsversamheten syftar till att kunna tillgodose befolkningens behov av fysiskt skydd i händelse av krig. Finansieringen av dessa verksamheter uppgår till 59 mnkr för 2013.

När det gäller bidrag till centrala myndigheter och länsstyrelser (exkl. MSB) har alla utom tre verksamheter fasats ut från anslagets finansiering. Dessa är delfinansiering av krisberedskapsverksamhet som bedrivs av Statens energimyndighet, krisberedskap på dricksvattenområdet inom Livsmedelsverket samt räntor och amorteringar för beredskapslager hos Socialstyrelsen²². MSB har finansierat dessa med stöd av särskilda undantag från finansieringsprinciperna som beslutats av regeringen. Som extern undantagsverksamhet redovisas även bidraget MSB lämnat till SOS Alarm AB (25 mnkr) för inrättandet av ett system för information till allmänheten via mobila och fasta telefoner samt stödet till länsstyrelsernas ledningsplatser (25 mnkr). Dessa bidrag uppgår till 121 mnkr för 2013.

3.4 Kvarstående behov och fortsatt finansiering

De nya finansieringsprinciperna för anslag 2:4 Krisberedskap, och särskilt betoningen av den tydligare ansvarsprincipen ger vid handen att långsiktiga satsningar och större investeringar nu ska ske genom myndigheternas egna anslag. För att samhällets krisberedskap ska stärkas behöver därför alla myndigheter avsätta tillräckliga medel för att den egna förmågan stärks. MSB menar att förändringen i grunden är positiv då den skapar en flexibilitet men menar samtidigt att den innebär ett antal utmaningar.

Uppföljningen visar att behoven av åtgärder är relativt konstanta. Större utvecklingsprojekt och tvärsektoriella satsningar tar tid, vilket ofta innebär behov av fleråriga projekt. MSB har i myndighetens budgetunderlag senare år föreslagit en mer flexibel (ökad) bemyndiganderam för att kunna stimulera och bevilja mer långsiktiga utvecklingsprojekt, men bemyndiganderamen har inte ökat. Detta är en av orsakerna till att anslagssparandet har ökat.

Uppföljningen visar att trenden när det gäller satsningar med anslag 2:4 går mot att finansiera allt fler sektors- och länsövergripande satsningar. Samtidigt görs också många särskilda satsningar på att stärka den grundläggande förmågan hos flera myndigheter över landet samtidigt. Uppföljningen visar att sådana satsningar också kan få stora effekter på samhällets samlade krisberedskapsförmåga. Det är i många fall svårt att avgöra exakt var gränsen går mellan det egna ansvaret och det gemensamma ansvaret för samhällets samlade krisberedskap, inte minst med den utökade ansvarsprincipen. Kravet på att projekten ska vara väl avgränsade är i några fall svåra att kombinera med kravet på att den ansvariga myndigheten ska redovisa finansieringen av framtida löpande kostnader. MSB:s dialoger med myndigheterna visar att i det fall myndigheterna i gemensamma projekt har

---

²² Dessa lager finansieras i avvaktan på resultatet av Utredningen om tillgång till läkemedel och annan hälso- och sjukvårdsmateriel vid allvarliga händelser och kriser m.m. (S 2011:121)

byggt upp en gemensam förmåga är det svårt att hitta ekonomiskt utrymme att ta över finansieringsansvaret efter projektets slut. Därför ansöker myndigheterna i vissa fall om projekt som ligger nära det egna verksamhetsansvaret istället för tvärspektoriella projekt. MSB menar att avsaknaden av framtida finansiering för tvärspektoriella satsningar hämmar utvecklingen av sektorsövergripande projekt och därmed även effekter av detta slag.

Det finns också tecken på att projektledare i vissa myndigheter har svårt att inom den egna organisationen få gehör för fortsatt finansiering av uppbyggda förmågor också i det fall ansvaret ligger på den egna myndigheten. MSB ser en risk att anslaget bygger upp viktiga förmågor under en kort tid som sedan inte lever vidare då ingen myndighet känner ett ansvar för resultatet. Finansieringsprinciperna bör därför göras mer kända både hos myndigheter och inom regeringskansliet så att myndigheterna verkligen tar ansvaret för att förvalta de med anslaget uppbyggda förmågorna.

MSB:s uppföljning och dialoger med myndigheterna visar även att myndigheterna i vissa fall har en otillräcklig finansiering för att kunna finansiera verksamhet som utgör den grundläggande förmågan. MSB gör bedömningen att det finns en risk att inte alla myndigheter avsätter tillräckliga medel genom sina verksamhetsanslag för att upprätthålla och stärka krishanteringsförmågan. En del av de grundläggande åtgärder som finansieras med stöd av anslaget bör istället finansieras av myndigheterna själva. Detta leder till att anslaget inte fullt ut får de effekter i termer av sektorsövergripande satsningar som det var tänkt då hos myndigheterna eftersom den grundläggande förmågan är en förutsättning för att anslagets mer sektorsövergripande satsningar ska få full effekt.

Balansen mellan uppdraget att stärka förmågan och att värna om ansvarsprincipen kan vara svår vid bedömningen av ansökan, särskilt i de fall ansvaret är otydligt eller då den ansökande myndigheten uppfattar sitt eget ansvar som mindre än den tolkning som MSB gör. MSB bör därför tydliggöra och bättre kommunicera inriktning och finansieringsprinciperna till myndigheterna. Men myndigheterna måste också ta sitt ansvar för att finansiera åtgärder som stärker den grundläggande förmågan. I några fall kan regeringen förtydliga ansvaret i myndigheternas regleringsbrev eller instruktioner medan det i andra fall kan handla om att informera om vilka finansieringsprinciper som gäller. För detta behövs en kontinuerlig dialog mellan MSB och myndigheterna men också mellan regeringskansliets olika departement när det gäller ansvar och finansiering av långsiktiga krisberedskapssatsningar.

Nedan följer några exempel där finansieringsansvaret bör ses över eller klaras ut:

3.4.1 Länsstyrelserna och det geografiska områdesansvaret

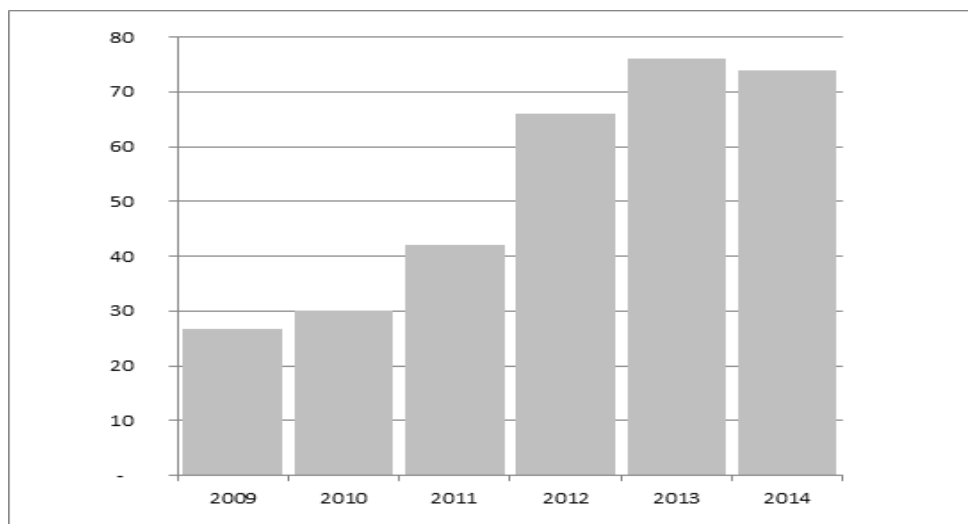
Länsstyrelsens uppdrag inbegriper i allt väsentligt ett stort mått av samverkan med en rad aktörer på alla nivåer. Länsstyrelsen har en viktig roll att spela som länken mellan den lokala och nationella nivån och har en nyckelposition i den nationella krisberedskapen. Länsstyrelsernas breda uppdrag gör det dock extra

svårt att bedöma var den exakta gränsen går mellan åtgärder som ska finansieras av förvaltningsanslaget och av åtgärder som bör finansieras av anslag 2:4 Krisberedskap.

Flera länsstyrelser avsätter stora egna resurser för krisberedskapsarbetet. Samtidigt finns det också många länsstyrelser som har en alltför begränsad personalstyrka och ekonomi i förhållande till sitt uppdrag. Detta medför att vissa länsstyrelser söker medel från anslaget för sådana satsningar som får anses som grundläggande, till exempel arbetet med att genomföra regionala risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). RSA-arbetet utgör en viktig byggsten i krisberedskapen då de identifierar åtgärder som behöver vidtas inom länet för att stärka förmågan. MSB bedömer därför att det är av stor vikt att länsstyrelserna avsätter tillräckliga resurser för detta arbete som bör finansieras av länsstyrelsernas eget förvaltningsanslag. Projekt som resulterar i att utveckla de sektorsvisa och sektorsövergripande risk- och sårbarhetsanalyserna samt projekt som syftar till att utveckla konsekvensanalyser på samhällsnivå var prioriterat i inriktningen för anslaget för 2013. Uppföljningar av beviljade bidrag visar att en del länsstyrelser snarare har genomfört sina regionala risk- och sårbarhetsanalyserna än att de utvecklat någon ny metod i någon större mening, vilket var det de sökte bidrag för.

Under 2007 överfördes 14,7 mnkr från dåvarande anslag 7:5 till länsstyrelsernas förvaltningsanslag för bland annat genomförande av regionala risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Sedan övergången till nya finansieringsprinciper och ändamål för anslag 2:4 Krisberedskap har det också skett en ökning av antal finansierade projekt hos länsstyrelserna. Figuren nedan visar länsstyrelsernas bidrag från anslag 2:4 Krisberedskap för utvecklingsprojekt har ökat under senare år.

Figur 7. Fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap till länsstyrelserna, mkr

Samtidigt har MSB under de årliga dialogerna som genomförts med ett urval av myndigheterna fått signaler om att några av länsstyrelserna inte avsätter lika mycket medel som tidigare från sina förvaltningsanslag för arbetet med krisberedskap. Hos vissa länsstyrelser tycks den stärkta ansvarsprincipen, tvärt mot regeringens avsikt, ha lett till att de i högre utsträckning än tidigare finansierar sin krisberedskapsverksamhet med medel från anslag 2:4 Krisberedskap. Men det bör också betonas att det finns skillnader mellan länsstyrelserna där vissa länsstyrelser avsätter de medel som behövs.

I det fall det sker en förskjutning av finansieringen från eget förvaltningsanslag till anslag 2:4 Krisberedskap finns också en risk att anslaget används till åtgärder som ska genomföras inom ramen för det egna ansvaret. Detta kan i förlängningen ha negativa konsekvenser på den kontinuitet som krävs inom krisberedskapen då anslaget finansierar åtgärder som är av mer kortsiktig karaktär (1-3 år). För att de effekter som skapas av anslaget ska bli varaktiga krävs dessutom att myndigheterna avsätter medel för att förvalta den förmåga som anslaget bidrar till att skapa.

MSB gör bedömningen att vid en striktare tolkning av finansieringsprinciperna finns en stor risk att några av länsstyrelserna står utan finansiering för sin krisberedskap. Länsstyrelserna utgör en viktig funktion i krisberedskapssystemet och det är viktigt att de har resurser till sitt förfogande som motsvarar uppgiftens storlek. MSB ser därför ett behov av att regeringen verkar för att finna en långsiktig finansieringslösning för länsstyrelsernas grundläggande krisberedskapsarbete. Länsstyrelserna bör ges bättre och mer långsiktiga förutsättningar att vara pådrivande i utvecklingen av krisberedskapen lokalt och regionalt under nästa mandatperiod (2015-2018) och därmed bland annat stödja genomförandet av statens överenskommelse med SKL om kommunernas krisberedskap på ett bra sätt. Ett sådant mer långsiktigt utvecklingsprojekt för länsstyrelserna behöver dock arrangeras på ett sätt som inte får negativa konsekvenser på länsstyrelsernas egna resurser för krisberedskapen.

3.4.2 Tullverket och deras CBRNE-verksamhet

Tullverket har som ett led i sitt arbete med krisberedskap inrättat tre mobila CBRNE-grupper. Resursuppbyggnaden har bekostats med medel ur tidigare anslag 7:5 Krisberedskap respektive nuvarande anslag 2:4 Krisberedskap. I redovisningen av sådan verksamhet som inte längre var förenlig med de nya finansieringsprinciperna²³ gjorde MSB bedömningen att ansvaret för att tillhandahålla denna resurs borde skrivas in i Tullverkets instruktion eller regleringsbrev samt att finansieringsansvaret därmed bör övergå till Tullverket. Tullverkets egna uppgifter gällande förmågan att hantera stora CBRNE-händelser är idag svårtolkade då myndigheten inte i sin instruktion, eller i sitt regleringsbrev, har något utpekats ansvar i frågan men ändå av andra aktörer förväntas hjälpa till om det uppstår en händelse.

Utifrån de finansieringsprinciper som gäller för anslaget har MSB beslutat att en fortsatt finansiering av denna verksamhet inte är möjlig och att 2014 därmed blir det sista året som anslaget finansierar Tullverkets kostnader för att kontinuerligt utveckla och vidmakthålla denna förmåga.

3.4.3 Livsmedelsverket och kurser för dricksvattenförsörjning

Det finns ett stort behov av att stärka planeringen för dricksvattenförsörjning vid en kris, särskilt på den lokala nivån. MSB gör bedömningen att samhällets förmåga på detta område ytterligare bör stärkas genom ett kontinuerligt arbete. Livsmedelsverket har med gott resultat och med stöd av anslag 2:4 under flera år genomfört utbildningssatsningar riktade till den regionala och lokala nivån för att stärka deras beredskap på området för dricksvattenförsörjning. Då utbildningarna är av långsiktig och kontinuerlig karaktär så gör anslagets villkor det svårt att fortsätta att finansiera sådana satsningar. MSB menar att dessa utbildningar är viktiga för att stärka förmågan men att de bör finansieras med hjälp av Livsmedelsverkets eget förvaltningsanslag. Uppföljningen ger dock vid handen att myndigheten, som dessutom har ett allmänt sparbetning, upplever det som alltför dyrt att fortsätta finansiera dessa kurser utan stöd av anslaget. Med stöd av finansieringsprinciperna avser MSB inte längre finansiera dessa kurser efter 2013 då de är av kontinuerlig karaktär och därmed inte längre kan ses som en särskild satsning.

För att inte riskera att förmågan sjunker på detta område bör regeringen se över Livsmedelsverkets uppdrag inom dricksvattenområdet samt hur förmågan ska finansieras för att säkerställa kontinuiteten i samordningen av den nationella dricksvattenförsörjningen.

---

²³ Verksamhet som inte överensstämmer med de villkor för tilldelning som anges i budgetpropositionen för 2010 (MSB dnr 2010-5200)

4. Kommuner

Under 2013 tilldelades kommunerna sammanlagt ca 345 mnkr av anslaget.

290 mnkr fördelades som bidrag för krisberedskapsuppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Fördelningen av medel till kommuner och landsting styrs av den s.k. Kommunöverenskommelsen²⁴. Den årliga utbetalningen är således bunden till vad som avtalats med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och styrs av en fördelningsnyckel där kommunerna får olika summor som bland annat beror på antal invånare i respektive kommun samt närheten till en storstadsregion. Från och med 2014 kommer ett nytt avtal att träda i kraft.

Kommunerna fick också 55 mnkr i stöd och bidrag för att utveckla kommunernas ledningsplatser och räddningscentraler.

Utöver den ersättning som fördelas direkt till kommunerna deltar dessa även på olika sätt också när det gäller flera av de beredskapsaktiviteter som centrala myndigheter och länsstyrelser anordnar med stöd av anslag 2:4 Krisberedskap²⁵. Deltagandet har även det positiva effekter på kommunernas förmåga. Projekt där kommuner har deltagit redovisas dock inte i detta kapitel.

4.1 Utgångspunkter för uppföljningen

4.1.1 Finansieringsprinciper och uppgifter

LEH

Den statliga ersättningen till kommunerna för uppgifter enligt LEH betalas ut årligen med stöd av 5 kap 1 § LEH och kommunöverenskommelsen. Där föreskrivs att kommunerna ska få ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap LEH. De uppgifter som specificeras i 2 och 3 kap LEH är:

- Risk- och sårbarhetsanalys
- Planering
- Geografiskt områdesansvar
- Utbildning och övning
- Rapportering
- Höjd beredskap

Uppgifter som rör extraordinära händelser i fredstid berättigar till ersättning endast i den mån verksamheten är till nytta för sådana mycket omfattande och svåra extraordinära händelser som allvarligt kan påverka kommunens verksamhet. De vidtagna åtgärderna ska bidra till att minska sårbarheten i

---

²⁴ Kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem. Hädanefter benämns den ”Kommunöverenskommelsen”.

²⁵ Dessa åtgärder beskrivs i kapitel 3 Centrala myndigheter och länsstyrelser

kommunernas verksamhet och ge en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunerna ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar²⁶.

Bidrag till ledningsplatser

De medel som fördelas till kommunerna för att delfinansiera ledningsplatser och räddningscentraler styrs av särskilt villkor i MSB:s regleringsbrev.

4.1.2 Metod för uppföljningen

LEH

Bedömningen av den finansierade verksamhetens effekter på förmågan har gjorts dels med avseende på huruvida kommunerna har fullgjort sina uppgifter enligt LEH och utifrån en bedömning av om verksamheten har bidragit till att nå de övergripande målen²⁷:

- att minska sårbarheten i kommunens verksamhet och
- att öka förmågan att hantera krissituationer i fred

Resultaten som presenteras i detta kapitel bygger på svaren i en enkät som inkom till MSB i januari 2013. Samtliga 290 kommuner har svarat på enkäten vid tiden för denna rapportens färdigställande. Kommunerna har svarat på frågor om vilken verksamhet kommunerna har finansierat med den statliga ersättningen avseende uppgifterna enligt LEH samt gjort en bedömning av i vilken utsträckning de finansierade åtgärderna har bidragit för att uppnå de övergripande målen. Svaren har justerats av länsstyrelserna²⁸.

Ledningsplatser

När det gäller stöd till ledningsplatser har underlag utifrån de särskilda utvärderingar som MSB låter göra under processens gång använts.

4.2 Genomförd verksamhet och resultat

4.2.1 Medelsanvändning LEH

Kostnader för höjd beredskap

Sammanlagt har 21 mnkr betalats ut för kostnader för kvarstående uppgifter avseende höjd beredskap²⁹. Sammanlagt redovisar dock kommunerna att de

---

²⁶ 1 kap, 1 § LEH

²⁷ Den målbild som ställdes upp i kommunöverenskommelsen har använts som underlag för bedömningen men redovisas inte specifikt i denna rapport.

²⁸ Det är länsstyrelserna som har till uppgift att följa upp kommunernas verksamhet enligt LEH, samt att återkoppla resultaten av uppföljningen till kommunerna. Länsstyrelserna bedriver sitt arbete med uppföljningen på olika sätt men de flesta länsstyrelser gör, utifrån svaren i MSB enkät en mer kvalitativ uppföljning hos kommunerna genom besök hos kommunerna i länet. Dessa besök genomförs under våren och hösten och resultaten av dessa hinner därför inte arbetas in i denna rapport.

²⁹ Summan 19 mnkr (höjd beredskap) har indexuppräknats med KPI

under 2013 har använt hela 23,5 mnkr för förrådshållning och underhåll och test av de aggregat för utomhusalarmering som behövs för höjd beredskap (VMA).

Under 2012 avvecklades eller överläts såväl skyddsutrustning för allmänheten och det räddningstjänstmaterial för krig som ställts till kommunernas disposition till kommunerna. Uppgiften att underhålla och prova de aggregat för utomhusalarmering som behövs för höjd beredskap består dock även fortsättningsvis. I den nya överenskommelsen avsattes 4,4 mnkr för VMA-ersättning. Sedan 2012 har kommunernas kostnader visserligen minskat med ca 3 mnkr, men minskningen motsvarar inte den summa som avsatts för drift och underhåll för VMA-utrustning. Samtidigt redovisar flera kommuner kostnader för förrådshållning. MSB ber kommuner och länsstyrelser att uppmärksamma att kostnader för förrådshållning inte längre kommer att kunna redovisas mot ersättningen under 2014, då den nya överenskommelsen gäller.

Lönekostnader

En del av den statliga ersättningen avser lönekostnader för en säkerhetssamordnare eller motsvarande funktion som ska arbeta med att driva på arbetet med uppgifterna i lagen så att de fullgörs. Sammanlagt bedömer kommunerna att de lägger ca 137,5 mnkr på lön för säkerhetssamordnaren, medan 90 mnkr sammanlagt har betalats ut i ersättning för 2013³⁰. De medel som betalats ut till kommunerna finansierar samordnartjänster enligt nedan.

Hur stora är, uttryckt i årsarbetskrafter, de sammanlagda personella resurserna (t.ex. beredskaps-, säkerhetssamordnare, säkerhetschef) för samordning av kommunens uppgifter enligt LEH?

Årsarbetskrafter för beredskapssamordning	Antal kommuner
Mindre än 0,25	4
Mellan 0,25 och 0,49	34
Mellan 0,50 och 0,74	122
Mellan 0,75 och 1,0	73
Mer än 1,0	62

MSB menar att den i särklass viktigaste faktorn för att uppgifterna i lagen ska fullgöras är att det finns en säkerhetssamordnare med erforderlig kompetens som driver på arbetet med uppgifterna i lagen. Om denne säkerhetssamordnare sitter nära kommunens ledning och har ett starkt mandat får medlen ytterligare effekt. I den nya överenskommelsen har lönen samma nivå som i tidigare överenskommelse.

Kostnader för uppgifterna enligt LEH

Kommunerna får även ersättning för uppgifterna enligt LEH. Sammanlagt har 151 mnkr betalats ut för uppgifterna i lagen i form av verksamhetsersättning (121 mnkr) och startbidrag (30 mnkr)³¹. Kommunerna uppger att de sammantaget har använt ca 100 mnkr för uppgifter enligt lagen samt 12 mnkr

³⁰ Summan 81 mnkr (ersättning för lönerkostnad) har indexuppräknats med KPI

³¹ Summorna 109 mnkr (verksamhetsersättning) och 27 mnkr (startbidrag) har uppräknats med KPI.

för ”övrig verksamhet”. En del av denna verksamhet går dock att koppla till uppgifterna i lagen.

I huvudsak har kommunerna redovisat kostnader för verksamhet som går att härleda till fullgörandet av uppgifterna i lagen. I några fall har de dock redovisat kostnader som härrör till det egna verksamhetsansvaret i enlighet med ansvarsprincipen. Exempel är lönekostnader för tjänsteman i beredskap, generella organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer, generella säkerhetsinstallationer i kommunens byggnader, kostnader för investeringar i kommunens ledningsplats³², drift och underhåll av radiomast, kostnader för inköp av Rakelterminaler. MSB vill understryka att den statliga ersättningen för uppgifter enligt LEH inte är dimensionerad för sådana investeringar och förutsätter att kommunerna finner en alternativ finansiering för kostnader som härrör till kommunens eget verksamhetsansvar.

Startbidraget som inrättades i samband med att lagen trädde i kraft 2006 har nu spelat ut sin roll då samtliga kommuner har startat sitt arbete med uppgifterna i lagen. Kostnaderna för att fullgöra uppgifterna i lagen handlar nu mer om att upprätthålla och utveckla kommunernas krisberedskap snarare än att bygga upp den från grunden. Startbidraget har därför tagits bort i den nya överenskommelsen³³. Verksamhetsersättningen finns dock kvar på samma nivåer som tidigare.

Storstadstillägg

Enligt nuvarande överenskommelse får storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö samt vissa kommuner i anslutning till dessa (totalt 43 kommuner) ett riktat tillägg som ska stimulera ett omfattande och aktivt arbete över kommungränserna i sammanhängande risk- och sårbarhetsfrågor. De tre storstäderna ska tillsammans med länsstyrelsen i respektive län ansvara för att samarbetet kommer till stånd.

Kommunerna redovisar kostnader som uppgår till 9,4 mnkr när det gäller storstadstillägget. Sammanlagt har 27 mnkr fördelats i storstadstillägg under 2013³⁴. Uppföljningen visar att Malmö och Stockholm genomför särskilda aktiviteter som ska leda till en ökad samverkan över kommungränserna inom länet (projekt storstadrisk, program för samverkan i Stockholms län), medan storstadstillägget i Göteborgs stad i huvudsak har använts som ett tillägg till verksamhetsersättningen. De har också redovisat storstadstillägget under rubriken verksamhetsersättning.

I samband med översynen av den tidigare kommunöverenskommelsen menade MSB att storstadsbidraget inte fått de effekter som förväntades, men att det behov av samverkan mellan kommuner som låg till grund för storstadstillägget var fortsatt aktuellt. Därför har storstadsbidraget försvunnit i den nya överenskommelsen och ett samverkansbidrag istället införts som ett komplement till verksamhetsersättningen. Även de kommuner som inte

---

³² För detta finns särskilda medel att söka, och den del som inte finansieras av MSB ska finansieras av kommunens egen budget.

³³ Redovisning av uppdrag angående statlig ersättning till kommuner för arbete inom samhällets krisberedskap (MSB diarienummer 2012-5541)

³⁴ Summan 24 mnkr (orstadsbidrag) har uppräknats med KPI.

tidigare fick ett storstadstillägg får ett mindre samverkansbidrag med medel som frigjorts från det tidigare startbidraget. Syftet är att ytterligare stimulera till samverkan också utanför den egna kommungränsen.

Sparande, redovisning och verksamhetsplanering

Kommunerna uppvisar sammantaget ett relativt stort sparande av den statliga ersättningen. Sparandet från 2013 års ersättning uppgår till ca 20 mnkr medan det ackumulerade sparandet från åren 2006-2012 uppgår till 40 mnkr. Sparandet har minskat från 2012 års uppföljning då 23,5 mnkr sparades för det året och hela 60 mnkr fanns i ackumulerat sparande.

Sparandet beror på följande orsaker: kommunerna har brutet räkenskapsår och har sparat medel för planerade åtgärder, alla kommuner startade inte med sitt arbete 2006 och har ett upparbetat överskott, tjänsten som säkerhetssamordnare har varit vakant under något eller några år, kostnader har täckts av andra myndigheter (tex för övningar), eller att krisberedskapsfrågorna inte har prioriterats. Många kommuner har sparat mindre summor för att de har planerat någon större aktivitet för kommande år. De allra flesta kommuner uppger att de har en plan för hur ersättningen ska användas.

270 kommuner uppger att de årligen upprättar en plan för hur ersättningen ska användas, vilket är fler än 2012. 20 kommuner har inte har någon sådan plan. MSB menar att medelsanvändningen effektiviseras om kommunen planerar hur ersättningen ska användas, till exempel i kommunens verksamhetsplanering. Som stöd för verksamhetsplaneringen bör en långsiktig plan utifrån risk- och sårbarhetsanalys upprättas för mandatperioden. Därför inbegriper den nya kommunöverenskommelsen som en uppgift att ta fram ett "styrdokument" som ger en långsiktig inriktning för kommunens verksamhet över mandatperioden. De kommuner som har ett stort sparande ska även planera för hur den ska använda sparade medel och förankra planen med länsstyrelsen.

270 kommuner uppger att de särredovisar den statliga ersättningen vilket är fler än 2012. 20 kommuner anger att de inte särredovisar ersättningen. Länsstyrelserna ska enligt sin instruktion kunna följa upp hur kommunerna använder den statliga ersättningen³⁵. Kommunerna har en skyldighet att kunna redovisa till länsstyrelserna hur de har använt statliga medel så att en uppföljning kan ske. Därför rekommenderar MSB samtliga kommuner att särredovisa kostnader som finansieras av den statliga ersättningen inklusive tidredovisning av säkerhetssamordnarens arbetstid. Detta kan även vara till stöd för kommunens egen planering och bidra till ett mer effektivt resursutnyttjande.

---

³⁵ Enligt förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion 54 § ska länsstyrelserna följa upp kommunernas tillämpning av LEH. Enligt 5 kap 1 § LEH ska kommunerna använda ersättningen för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap LEH. I ett regeringsuppdrag som redovisades 2011 tog MSB även fram riktlinjer för hur ersättningen får användas och principer för när ersättningen kan reduceras eller falla bort som stöd för uppföljningen.

4.2.1 Medelsanvändning ledningsplatser och räddningscentraler

Stöd har getts till kommunerna för att öka deras förmåga att leda och samverka, dels genom expertstöd och dels genom ekonomiska bidrag. Expertstöd har getts för framtagande av åtgärdsförslag för ledningsplatserna och ekonomiska bidrag har getts till genomförande av föreslagna åtgärder genom delfinansiering med upp till 50% av de bidragsberättigade kostnaderna.

4.2.2 Resultat av den finansierade verksamheten

Den finansierade verksamheten har lett till följande resultat:

- 281 kommuner har för mandatperioden redovisat en risk- och sårbarhetsanalys till länsstyrelsen i enlighet med gällande föreskrifter om kommuner och landstings risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2010:6. 266 kommuner har under 2013 följt upp sin RSA. Detta är en ökning sedan 2012 då 274 kommuner hade redovisat en RSA.
- 273 kommuner har en fastställd plan för att kunna hantera extraordinära händelser för mandatperioden 2010-2014. Detta är en ökning sedan 2012 då 250 kommuner hade en fastställd plan.
- 262 kommuner har former för samordning av berörda aktörers åtgärder inför och vid en extraordinär händelse. Detta är en ökning sedan 2012 då 244 kommuner redovisade att de hade sådana former för samordning.
- I 258 kommuner har förtroendevalda och/eller personal utbildats för sin uppgift under 2013. Detta är en ökning sedan 2012 då 246 kommuner hade utbildat förtroendevalda och/eller personal.
- I 257 kommuner har förtroendevalda och/eller personal övats för sin uppgift under 2013. Detta är en ökning sedan 2012 då 232 kommuner hade övat förtroendevalda och/eller personal. 240 kommuner har en plan för sin övningsverksamhet, vilket är något fler än 2012 då 235 kommuner hade en sådan plan.
- 257 kommuner har fastställda rutiner för att rapportera samlade lägesrapporter till Länsstyrelsen under en extraordinär händelse. Detta är fler än 2012 då 244 kommuner hade fastställda rutiner för detta.
- 26 kommuner har fått stöd i form av analys av kommunens ledningsförmåga och 23 kommuner har stärkt sin tekniska ledningsförmåga genom gjorda investeringar vid ledningsplatser och räddningscentraler. Detta är färre än 2012 då 37 kommuner fick stöd med analys och 34 kommuner fick stöd i form av investeringar i sin ledningsplats.

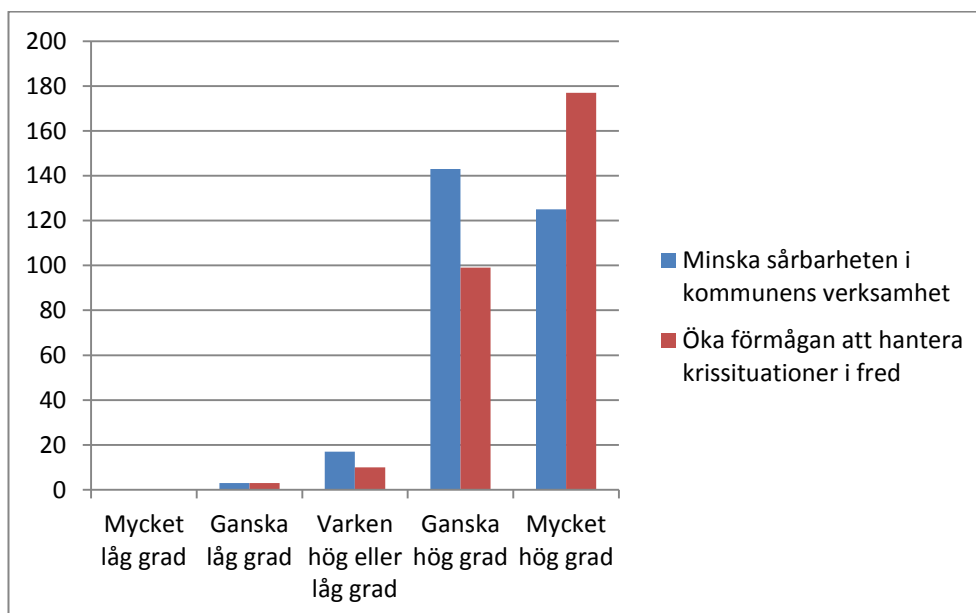
4.3 MSB:s bedömning

4.3.1 Påverkan på samhällets samlade förmåga

Den statliga ersättningen för uppgifter enligt LEH utgår årligen till kommunerna för att de ska utföra ett kontinuerligt arbete med uppgifterna i lagen. Som komplement till detta har vissa kommuner beviljats medel för att utrusta sina ledningsplatser. Verksamheten ska leda till att sårbarheten i kommunens egen verksamhet minskar och att förmågan att hantera en extraordinär händelse ökar.

Ett stort antal kommuner bedömer att den finansierade verksamheten i mycket eller ganska hög grad har lett till att minska sårbarheten i kommunens egen verksamhet (268 kommuner), eller att den finansierade verksamheten i mycket eller ganska hög grad (276 kommuner) har lett till att öka förmågan att hantera krissituationer i fred.

Figur 8. Kommunernas bedömning av i vilken utsträckning den finansierade verksamheten har lett till att minska sårbarheten i kommunens verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred

MSB gör bedömningen att den statliga ersättningen har bidragit till att minska sårbarheten i kommunernas verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred bland annat genom att:

- Kommunernas kunskap om risker och sårbarheter som kan påverka kommunens verksamhet har ökat.
- Planeringen för hur risker och sårbarheter ska undanröjas eller minskas har förbättrats.
- Förmågan att hantera en extraordinär händelse, d.v.s. att vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan upprätthållas samt att ge invånare och medier information om händelsen har ökat.

- Den tekniska ledningsförmågan i kommunernas ledningsplatser har ökat.

Kommunerna har med stöd av den statliga ersättningen för uppgifterna enligt LEH arbetat med risk- och sårbarhetsanalys, planering, samordning, samt anordnat utbildning och övning av den politiska ledningen och övrig personal så att de ska klara sin uppgift vid en extraordinär händelse i fredstid. Den statliga ersättningen leder till att uppgifter blir fullgjorda och är ett viktigt incitament för kommunerna att fullgöra arbetet med uppgifterna i lagen. MSB bedömer att uppgifterna skulle utföras i betydligt mindre utsträckning om ersättningen inte hade betalats ut.

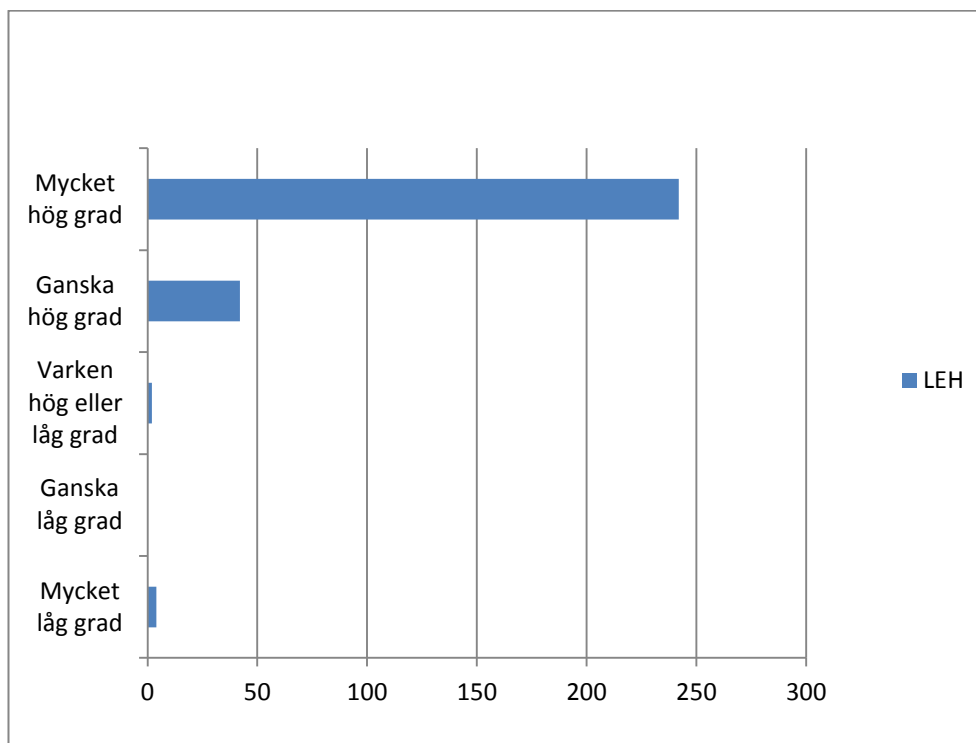
Stödet till kommunerna har även bidragit till att den tekniska ledningsförmågan har stärkts i flera kommuner. Att ha en god teknisk ledningsförmåga medför en ökad möjlighet att samverka med andra aktörer vid olyckor och kriser. Genom ledningsplatser skapas en teknisk grundplattform så att samverkan inom och mellan olika nivåer kan ske. Om ingen delfinansiering/bidrag ges är risken att kommunerna prioriterar åtgärder som behövs för att klara egen verksamhet kopplat till extraordinära händelser och inte lägger kraft på den viktiga samverkansförmågan. Vidare finns det en fara att de nedprioriterar åtgärder för att klara s.k. "sällanhändelser" som tex långvariga strömavbrott. Kommunerna är i många fall hårt pressade ekonomiskt och tycks inte alltid prioritera investeringar vare sig när det gäller teknisk ledningsförmåga eller krisberedskap generellt.

MSB bedömer att den statliga ersättningen till kommunerna sammantaget har haft stor betydelse för att minska sårbarheten i kommunernas verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred.

4.3.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering

Den statliga ersättningen bidrar till en stor del av upprätthållandet av förmågan, vilket illustreras i diagrammet nedan. MSB har med Sveriges kommuner och landsting (SKL) förhandlat fram ett nytt avtal för hur kommunernas krisberedskap enligt LEH ska finansieras.

Figur 9. Kommunernas bedömning av vilken betydelse den statliga ersättningen har haft för att uppgifterna i lagen ska fullgöras, antal kommuner

LEH

När det gäller betydelsen av den statliga ersättningen för att uppgifterna enligt LEH ska fullgöras är trenden tydlig. Kommunerna bedömer att stödet för uppgifterna enligt LEH i mycket eller ganska hög grad är viktigt för uppgifterna ska fullgöras (284 kommuner).

Samtidigt som ersättningen har varit mycket viktig för de resultat som kommunerna visar tyder uppföljningen på att ersättningen skulle kunna användas mer effektivt i många kommuner än vad som är fallet idag. I 20 kommuner saknas en planering för hur medel ska användas för att fullgöra lagens uppgifter och på ett så effektivt sätt som möjligt uppnå lagens målsättningar. Därför har detta skrivits in i den nya kommunöverenskommelsen (styrdokument). Kommunerna bör fortsätta att arbeta kontinuerligt med uppgifterna enligt lagen, ta fram planer för hur en extraordinär händelse ska hanteras utifrån genomförd risk- och sårbarhetsanalys. Planerna måste testas och personal utbildas och övas i en kontinuerlig process i ständig utveckling.

När det gäller finansieringen av kommunens arbete med uppgifterna i lagen har gamla uppgifter fallit bort samtidigt som nya behov tillkommit. Storstadstillägget och startbidraget har blivit ett nytt samverkansbidrag. Tydliga mål fastställs i överenskommelsen. Ersättningen för beredskapslager har tagits bort och samtidigt har en del av ersättningen gått till en subvention av kommunernas avgift för abonnemang på Rakel.

Därför har MSB på uppdrag av regeringen reviderat den överenskommelse mellan staten och SKL som reglerar hur ersättningen ska fördelas och användas för att uppgifterna i lagen ska fullgöras och samverkan komma till stånd. En ny kommunöverenskommelse trädde i kraft den 1 januari 2014.

Ledningsplatser

Ersättningen för uppgifterna i lagen är inte dimensionerad för större tekniska investeringar även om sådana ytterligare kan stärka kommunernas förmåga. Att finansiera stora investeringar såsom teknisk ledningsförmåga och reservkraft ser MSB istället som åtgärder som ingår i kommunens eget ansvar och som därmed ska finansieras av kommunens egen budget.

MSB har dock sett ett särskilt behov av att säkerställa kommunernas tekniska ledningsförmåga vid extraordinära händelser och kan därför finansiera en analys av kommuners ledningsförmåga. Om analysen visar på behov av efterföljande investeringar kan kommunerna genom en särskild ansökningsprocess ansöka om ytterligare ekonomiska bidrag för att genomföra de föreslagna åtgärderna med upp till 50 procent av kommunens investeringskostnader. Resterande summa ska finansieras av kommunens egna medel.

Behov av stöd till kommunerna för att öka deras förmåga att leda och samverka kommer även att finnas i framtiden. Varje kommun budgeterar för genomförande av åtgärder enligt framtagna åtgärdsförslag och utifrån deras ekonomiska förutsättningar.

5. Landsting

Under 2013 tilldelades landstingen sammanlagt ca 19 mnkr av anslaget.

10 mnkr fördelades som bidrag enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och under en extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap.

Landstingen fick också stöd och bidrag för ledningsplatser med ca 9 mnkr. I bilaga 3 finns en förteckning över fördelningen av medel till landsting.

Utöver den ersättning som fördelas direkt till landstingen deltar dessa på olika sätt också när det gäller flera av de beredskapsaktiviteter som centrala myndigheter och länsstyrelser anordnar med stöd av anslag 2:4 Krisberedskap³⁶. Deltagandet i dessa projekt kan även ha positiva effekter på förmågan. Denna del av anslaget redovisas dock inte i detta kapitel.

5.1 Utgångspunkter för uppföljningen

5.1.1 Finansieringsprinciper och uppgifter

LEH

Den statliga ersättningen till landstingen för uppgifter enligt LEH betalas ut årligen med stöd av 5 kap 1 § LEH och en överenskommelse som MSB upprättar med varje landsting³⁷.

Enligt lagen ska landstingen få ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap LEH. De uppgifter som specificeras i 2 och 3 kap LEH är:

- Risk- och sårbarhetsanalys
- Planering
- Utbildning och övning
- Rapportering
- Höjd beredskap

Uppgifter som rör extraordinära händelser i fredstid berättigar till ersättning endast i den mån verksamheten är till nytta för sådana mycket omfattande och svåra extraordinära händelser som allvarligt kan påverka landstingets verksamhet. De vidtagna åtgärderna ska bidra till att minska sårbarheten i landstingens verksamhet och ge en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Landstingen ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar³⁸.

---

³⁶ Dessa åtgärder beskrivs i kapitel 3. Centrala myndigheter och länsstyrelser

³⁷ Överenskommelsen utgår från den sk avsiktsförklaringen mellan dåvarande KBM och SKL. Där regleras utbetalning, uppgifter och de mål som landstingen ska uppnå.

³⁸ 1 kap, 1 § LEH

Bidrag till ledningsplatser

Bidrag till landsting följer samma principer som bidrag till kommuner för ledning. Se ovan i avsnitt 4.1.1.

5.1.2 Metod för uppföljningen

Resultaten avseende LEH som presenteras i detta kapitel bygger på landstingens svar i den årliga slutrapport som landstingen lämnade till MSB i februari 2014. 20 av 21 landsting har lämnat en slutrapport vid tiden för denna rapportens färdigställande. Landstingen har svarat på frågor om vilken verksamhet landstingen har finansierat med den statliga ersättningen avseende uppgifterna enligt LEH samt gjort en bedömning av den finansierade verksamhetens effekter på förmågan.

Bedömningen av den finansierade verksamhetens effekter på förmågan har gjorts dels med avseende på huruvida landstingen har fullgjort sina uppgifter enligt LEH och utifrån landstingens egen bedömning av om verksamheten har bidragit till att nå de övergripande målen³⁹:

- att minska sårbarheten i landstingets verksamhet och
- att öka förmågan att hantera krissituationer i fred

Då rapportens resultat i stor utsträckning bygger på landstingens egen uppskattning bör resultaten tolkas med viss försiktighet. MSB har sett över svaren och gjort en bedömning både utifrån svaren och utifrån sin egen kunskap om landstingens verksamhet. Socialstyrelsen och en särskild referensgrupp på MSB med representanter för olika frågor har hjälpt till att kvalitetssäkra analysen. När det gäller stöd till ledningsplatser har även underlag utifrån de särskilda utvärderingar som MSB låter göra under processens gång använts.

5.2 Genomförd verksamhet och resultat

5.2.1 Medelsanvändning LEH

17 landsting har en plan för hur den statliga ersättningen ska användas och 15 landsting särredovisar hur ersättningen används. MSB menar att landstingen bör upprätta en plan för hur de ska använda den statliga ersättningen för att den ska få full effekt. Vidare bör ersättningen särredovisas så att det lättare går att följa upp hur medlen används. Uppföljningen visar att landstingen inte alltid arbetar på detta sätt.

Lönekostnader

Flera landsting redovisar kostnader för personal som arbetar med uppgifterna i lagen. En majoritet lyfter fram att ersättningen främst går till löner för RSA-handläggare och i viss mån även för arbete med övning och utbildning.

---

³⁹ Den målbild som ställdes upp i överenskommelsen med varje landsting har använts som underlag för bedömningen men redovisas inte specifikt i denna rapport.

Samtidigt som landstingen redovisar relativt låga kostnader för löner så anger de att de lägger ned relativt mycket arbetstid på att arbeta med uppgifterna enligt lagen. Landstingens svar tyder på att de avsätter egna medel i stor utsträckning för att finansiera säkerhetssamordnarens arbete, vilket framgår av tabellen.

Hur stora är, uttryckt i årsarbetskrafter, de sammanlagda personella resurserna (t.ex. beredskaps-, säkerhetssamordnare, säkerhetschef) för samordning av landstingets uppgifter enligt LEH?

Årsarbetskrafter för beredskapssamordning	Antal landsting
Mindre än 0,25	
Mellan 0,25 och 0,49	1
Mellan 0,50 och 0,74	1
Mellan 0,75 och 1,0	2
Mer än 1,0	15

Kostnader för uppgifterna enligt LEH

Utöver kostnader för personal som ska driva på arbetet med uppgifterna i lagen har landstingen använt medel till sådan verksamhet som tillfaller deras ansvar för mer övergripande krisberedskap och i viss mån också för katastrofmedicinsk beredskap. Landstingen nämner att de arbetat med verksamhet som kan kopplas till samtliga uppgifter i lagen, men majoriteten lyfter särskilt fram övning och utbildning samt RSA-arbete.

Sparande

En tredjedel av landstingen (7 st) uppvisar ett sparande av den statliga ersättningen varav två landsting har ett sparande på över 1 mnkr vardera. Landstingen har dock i många fall en plan för hur de ska använda pengarna. Ett landsting anger att de på grund av brutet räkenskapsår har fördelat medel över kalenderåret för att täcka upp kostnader innan den årliga utbetalningen genomförs i juni 2014. Ytterligare fyra landsting har en planering för hur de sparade medlen ska användas. Två landsting anger att de själva har finansierat arbetet med RSA och därför har ett stort sparande.

5.2.2 Medelsanvändning ledningsplatser

Stöd har getts till landstingen för att öka deras förmåga att leda och samverka, dels genom expertstöd och dels genom ekonomiska bidrag. Expertstöd har getts för genomförande av TableTop-övningar vars resultat har legat till grund till framtagande av åtgärdsförslag för ledningsplatserna. Expertstöd har även getts för att genomföra sårbarhetsutredningar avseende landstingens teleförbindelser. Ekonomiska bidrag har getts till genomförande av föreslagna åtgärder genom delfinansiering med upp till 50% av de bidragsberättigade kostnaderna.

5.2.3 Resultat av den finansierade verksamheten

Den finansierade verksamheten har lett till följande resultat:

- Samtliga 21 landsting har för mandatperioden redovisat en risk- och sårbarhetsanalys till Socialstyrelsen med kopia till länsstyrelsen och MSB i enlighet med gällande föreskrifter om kommuner och landstings

risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2010:6. Samtliga landsting har under 2013 följt upp sin RSA. Det är oförändrat sedan 2012 då samtliga landsting hade redovisat en risk- och sårbarhetsanalys för mandatperioden.

- 20 landsting har en fastställd plan (utöver den katastrofmedicinska planen) för att kunna hantera extraordinära händelser för mandatperioden 2011-2014, enligt 2 kap 1§ LEH. 18 landsting uppger att planen bygger på genomförd RSA. Detta är fler än 2012 då 16 landsting uppgav att planen byggde på RSA.
- 21 landsting deltar i en funktion för att åstadkomma samverkan och samordning av berörda aktörers åtgärder inför och vid en extraordinär händelse. Detta är oförändrat sedan 2012.
- I 20 landsting har förtroendevalda och/eller personal utbildats för sin uppgift under 2013. Detta är oförändrat sedan 2012.
- I 19 landsting har förtroendevalda och/eller personal övats för sin uppgift under 2013. Detta är oförändrat sedan 2012. 13 landsting har en flerårig övningsplan för sin verksamhet. 14 landsting har deltagit i en samverkansövning. Dessa frågor följdes inte upp för år 2012.
- 14 landsting har fastställda rutiner för att lämna lägesrapporter och information om händelseutvecklingen under en extraordinär händelse till Socialstyrelsen och länsstyrelsen. Dessa frågor följdes inte upp för år 2012.
- 10 landsting har fått stöd i form av analys av landstingets ledningsförmåga och 4 landsting har stärkt sin tekniska ledningsförmåga genom gjorda investeringar. Detta är något färre än 2012 då 11 landsting fick stöd i form av analys och 5 landsting fick stöd i form av gjorda investeringar i sina ledningsplatser.

5.3 MSB:s bedömning

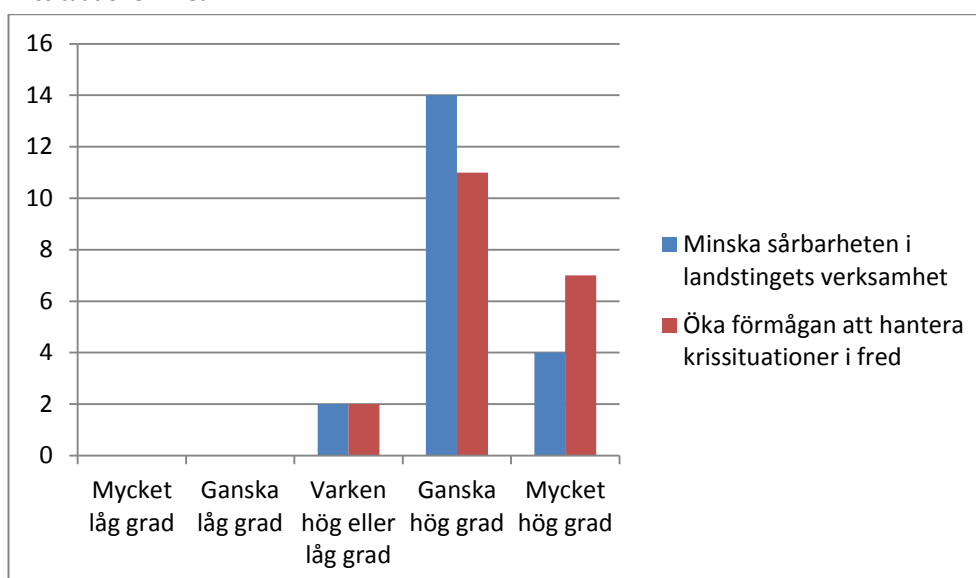
5.3.1 Påverkan på samhällets samlade förmåga

Den statliga ersättningen för uppgifter enligt LEH utgår årligen till landstingen för att de ska utföra ett kontinuerligt arbete med uppgifterna i lagen, utöver åtgärder för katastrofmedicinsk beredskap. Som komplement till detta har vissa landsting beviljats medel för att utrusta sina ledningsplatser.

Verksamheten ska leda till att sårbarheten i landstingens egen verksamhet minskar och att förmågan att hantera en extraordinär händelse ökar.

Ett stort antal landsting bedömer att den finansierade verksamheten i mycket eller ganska hög grad har lett till att minska sårbarheten i landstingets egen verksamhet (18), eller att den finansierade verksamheten har lett till att öka förmågan att hantera krissituationer i fred. 2 landsting bedömer att förmågan varken i hög eller låg grad har stärkts genom de finansierade åtgärderna.

Figur 10. Landstingens bedömning av i vilken utsträckning den finansierade verksamheten har lett till att minska sårbarheten i landstingets verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred

Pengarna har enligt landstingens egen bedömning bidragit till att minska sårbarheten i landstingets verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred bland annat genom att:

- Landstingets kunskap om risker och sårbarheter som kan påverka landstingets verksamhet har ökat.
- Planeringen för hur risker och sårbarheter ska undanröjas eller minskas har ökat.
- Förmågan att hantera en extraordinär händelse, dvs att vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan upprätthållas samt att ge invånare och medier information om händelsen har ökat.
- Den tekniska ledningsförmågan i landstingens ledningsplatser har ökat.

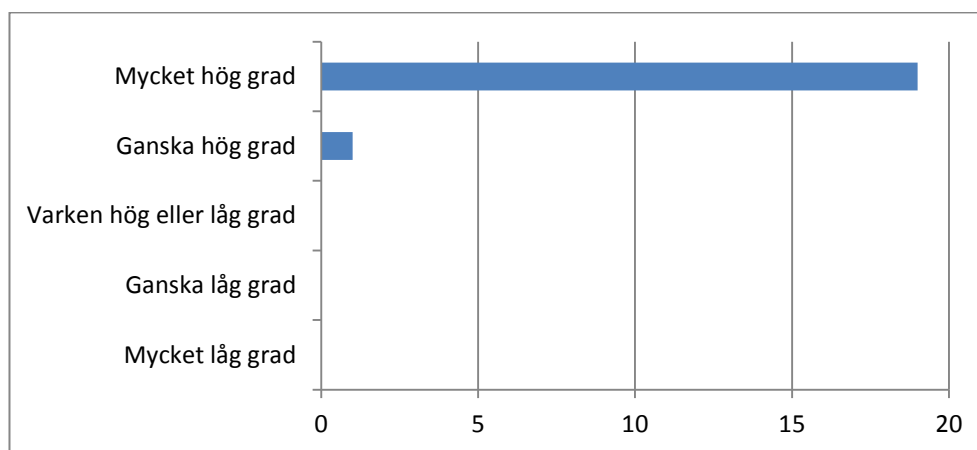
Landstingen har, med stöd av den statliga ersättningen arbetat med risk- och sårbarhetsanalys, planering, samordning, samt anordnat utbildning och övning av den politiska ledningen och övrig personal så att de ska klara sina uppgifter vid en extraordinär händelse i fredstid. Den statliga ersättningen leder till att uppgifterna blir fullgjorda och är ett viktigt incitament för landstingen att fullgöra uppgifterna enligt lagen. MSB bedömer att uppgifterna skulle fullgöras med lägre kvalitet om ersättningen inte hade betalats ut.

Stödet till landstingen har även bidragit till att den tekniska ledningsförmågan har stärkts i flera landsting. Att ha en god teknisk ledningsförmåga medför en ökad möjlighet att samverka med andra aktörer vid olyckor och kriser. Genom ledningsplatser skapas en teknisk grundplattform så att samverkan inom och mellan olika nivåer kan ske. Om ingen delfinansiering/bidrag ges är risken att landstingen prioriterar de åtgärder som behövs för att klara egen verksamhet kopplat till extraordinära händelser och inte lägger kraft på den så viktiga samverkansförmågan. Vidare finns det en fara att de nedprioriterar åtgärder för att klara s.k. ”sällanhändelser” såsom ex. långvariga strömavbrott. Landstingen är i många fall hårt pressade ekonomiskt och tycks inte alltid prioritera investeringar vare sig när det gäller teknisk ledningsförmåga eller krisberedskap generellt.

MSB bedömer att den statliga ersättningen till landstingen sammantaget har haft stor betydelse för att minska sårbarheten i landstingets verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred.

5.3.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering

Figur 11. Landstingens bedömning av vilken betydelse den statliga ersättningen har haft för att uppgifterna i lagen ska fullgöras, antal landsting

När det gäller det bidrag MSB fördelar till landstingen för att uppgifterna i LEH ska fullgöras är det tydligt att landstingen upplever stödet som mycket viktigt. Denna bild förstärks också av MSB:s kontakter med landstingen där de ofta lyfter fram att det kan vara svårt att inom ramen för den egna organisationen få egen finansiering för krisberedskapen. Samtidigt visar uppföljningen att landstingen också avsätter egna medel för sin krisberedskap.

MSB bedömer att landstingen under 2013 har stärkt sin krisberedskapsförmåga med de bidrag som erhålls men att det finns utrymme för förbättringar när det gäller uppgifterna i lagen. För risk- och sårbarhetsanalyserna kan nivån ytterligare höjas, bland annat med avseende på att samtliga delar av landstingens ansvarsområde bör beaktas i risk- och

sårbarhetsanalysen till exempel kollektivtrafik. Risk- och sårbarhetsanalyserna bör även i högre grad identifiera och redovisa kritiska beroenden för respektive del inom ansvarsområdet och i större omfattning inkludera risker som kan hota grundläggande värden⁴⁰. Samtidigt som nivån på risk- och sårbarhetsanalyserna bör höjas när det gäller den mer övergripande krisberedskapen bör också analysen i större utsträckning göras på området för hälso- och sjukvård. I samband med att föreskrifterna ses över bör de befintliga indikatorerna för den övergripande krisberedskapen kompletteras med särskilda indikatorer för den katastrofmedicinska beredskapen. Socialstyrelsen skulle kunna ansvara för de särskilda indikationerna. Ansvaret för finansieringen av åtgärder bör vidare, med utgångspunkt i ansvarsprincipen, klaras ut när det gäller RSA för övergripande krisberedskap och katastrofmedicinsk beredskap.

På samma sätt finns det anledning att se över behoven av utbildningar när det gäller övergripande krisberedskap och katastrofmedicinsk beredskap. Idag är det otydligt om de medel som fördelas till övergripande krisberedskap också kan användas för utbildning när det gäller katastrofmedicinsk beredskap.

Arbetet med uppgifterna i lagen bör ske kontinuerligt för att bidra till att stärka och upprätthålla landstingens förmåga.

Landstingen erhåller årligen 10 mnkr från MSB för att fullgöra uppgifterna enligt 11 § förordningen (2006:637) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Enligt samma författning ska landstingen också få ersättning för verksamhet inom Socialstyrelsens ansvarsområde (katastrofmedicinsk beredskap) inom ramen för vad regeringen beslutar. MSB kan dock konstatera att något sådant bidrag inte förmedlas från Socialstyrelsen till landstingen. MSB menar att de medel som fördelas från MSB till landstingen för uppgifter enligt LEH skulle kunna få ytterligare effekt om de kompletterades med ytterligare resurser (egna eller bidrag från Socialstyrelsen) för katastrofmedicinsk beredskap.

Regeringen bör ta initiativ till att se över hur landstingens krisberedskap utvecklas och tydliggöra ansvaret för finansieringen av olika typer av åtgärder, så att finansieringsansvaret när det gäller katastrofmedicinsk beredskap tydliggörs. MSB har i sitt budgetunderlag för 2014 lyft fram att en översyn av uppgifter, mål och ersättning för landstingens krisberedskap bör genomföras. Översynen bör beakta ansvarsprincipen och inbegripa en behovsanalys för landstingens krisberedskap, samt inbegripa en analys av hur finansieringsprinciperna för anslaget har påverkat landstingen. Dessutom menar MSB att en ny överenskommelse som reglerar ersättning, mål och uppgifter för landstingens krisberedskap enligt LEH tas fram utifrån översynen. Socialstyrelsen bör medverka i en sådan översyn.

MSB anser också att landstingens grundabonnemangspris för Raket bör fastställas till 8 000 kr/år för perioden 2015-2018. Det inkomstbortfall som ett sådant subventionerat abonnemangspris innebär bör finansieras genom att

---

⁴⁰ Risk- och sårbarhetsanalyser 2011 – återkoppling av landstingens risk- och sårbarhetsanalyser. Publikationsnummer MSB395 – April 2012 ISBN 978-91-7383-228-1

MSB får disponera 8 mnkr/år av anslag 2:4 Krisberedskap. Ett subventionerat abonnemangspris kan ingå som en del i en överenskommelse om landstingens krisberedskap enligt ovan.

6. Frivilliga försvarsorganisationer

6.1 Inledning

Anslag 2:4 Krisberedskap har använts till att finansiera uppdrag till frivilliga försvarsorganisationer om 32 mnkr i syfte att stärka samhällets krisberedskap. Organisationernas grunduppdrag är att arbeta med försvarsupplysning, rekrytering och utbildning. I bilaga 4 finns en förteckning över de organisationer som fått stöd från anslag 2:4 Krisberedskap under 2013.

Frivilliga försvarsorganisationer utbildar frivilliga som i händelse av en kris kan avropas när samhällets normala resurser inte räcker till. De frivilliga måste därför ingå avtal med kommuner och myndigheter för att stå till förfogande och kunna avropas. För att en frivillig försvarsorganisation ska kunna beviljas medel för utbildning av frivilliga som finns i beredskap (så kallade Avtalspersoner), bör berörda myndigheter och kommuner uttrycka behov av dessa förstärkningsresurser i sina risk- och sårbarhetsanalyser. För uppdrag som är förankrade hos berörda myndigheter har MSB lämnat medel för genomförande av uppdrag, främst olika utbildningar, som ska svara upp mot behoven.

MSB fördelar även medel i form av organisationsstöd till de frivilliga försvarsorganisationerna, vilket belastar MSB:s förvaltningsanslag 2:7. Även Försvarsmakten fördelar för sin verksamhet uppdragsmedel och organisationsstöd till dessa organisationer. Dessa delar av finansieringen ligger dock utanför denna uppföljning.

6.2 Utgångspunkter för uppföljningen

6.2.1 Finansieringsprinciper

Frivilliga försvarsorganisationers verksamhet regleras i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Beloppen som MSB kan fördela till frivillig försvarsverksamhet finns uttryckt i MSB:s regleringsbrev. Där framgår också att de finansierade uppdragen ska bidra till att höja krisberedskapen i samhället.

6.2.2 Metod för uppföljningen

Uppföljningen har gjorts utifrån den slutrapportering som de frivilliga försvarsorganisationerna årligen lämnar avseende beviljade uppdrag. Under 2013 har 112 olika uppdrag genomförts. Varje uppdrag har slutrapporterats var för sig av respektive organisation. MSB har sedan gjort en sammanfattande bedömning av rapporterade resultat och huruvida de har varit till nytta för samhällets samlade krisberedskap. Effekten av bidraget till de frivilliga försvarsorganisationerna kan bäst studeras vid inträffade händelser. I avsaknad av händelser ger de frivilligas medverkan i övningar information om effekten. Eftersom en förutsättning för ansökan om medel är att avnämaren har pekat på behov av frivilliga resurser utgår MSB från att de genomförda projekten svarar mot kommuner, länsstyrelser och centrala myndigheters behov.

6.3 Genomförd verksamhet och resultat

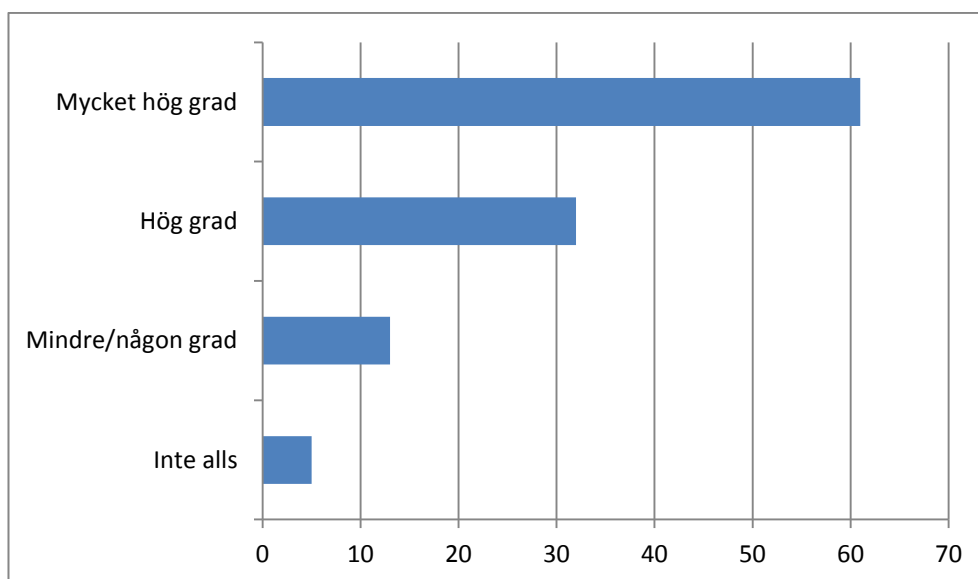
Under 2013 gav MSB uppdragsmedel till 13 frivilliga försvarsorganisationer för 112 projekt för att stärka samhällets krisberedskap inom olika områden. Nedan ges några exempel på utbildningar och verksamhet som frivilliga försvarsorganisationer på uppdrag av MSB genomfört under 2013:

- Huvudmannaskap för förarutbildning, utbildning av elverksoperatörer, förare och mekaniker till lastbil och bandvagn.
- Kraftnätsövervakning och strålningsmätning från flygplan
- Rakel och mobilt sambands- och ledningsstöd (MOLOS)
- Regionala konferenser för förbättrad regional samverkan och krisberedskap. Vidmakthållande och utveckling av resursgrupp i kärnkraftslänen Uppland och Halland.
- Flygplatsförstärkning (logistik och personal) vid Örebro flygplats
- Utbildning av räddningshundekipage för internationella insatser
- Smittskydd för djurpopulationer och provtagning vid nukleära händelser
- Vidmakthållande och utveckling av kommunala Frivilliga resursgrupper (FRG) i ungefär hälften av landets kommuner
- Provtagare för Strålsäkerhetsmyndigheten, huvudmannaskap för organisationsgemensam pilotutbildning i ledarskap och stabs-/ledningsstöd
- Krisstödjare på flygplatser, huvudmannaskap för utbildning i krisstöd och första hjälpen
- Samverkan och beredskap för kris i kustnära miljö och hamnar, räddningsaktioner till sjöss

6.4 Måluppfyllelse

Under 2013 har 112 uppdrag genomförts. Nedan visas måluppfyllnad för de genomförda uppdragen.

Figur 12 Måluppfyllnad för uppdrag till de frivilliga försvarsorganisationerna

Drygt 80% av projekten rapporterade hög eller mycket hög måluppfyllelse. Endast 5 projekt nådde inte alls målen, t.ex. på grund av för få anmälda till de planerade utbildningarna.

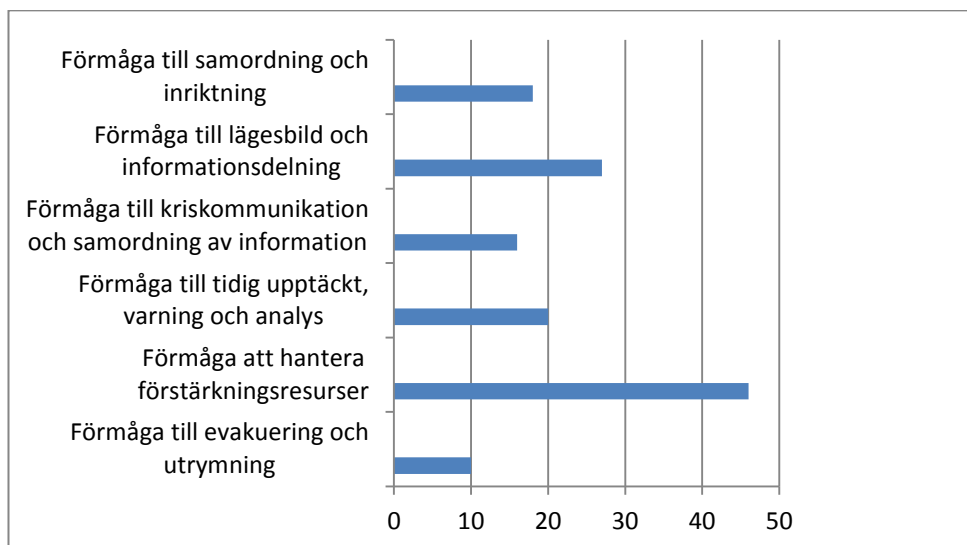
6.5 MSB:s bedömning

6.5.1 Påverkan på samhällets samlade förmåga

MSB gör bedömningen att de olika utbildningarna har bidragit till att förstärka samhällets samlade förmåga på olika områden, både mot flera typer av hot och för olika typer av skyddsvärden. Främst ökar de frivilliga förstärkningsresurserna uthålligheten vid en händelse. Under 2013 har nya initiativ tagits som innebär förbättrade förutsättningarna för fortsatt samverkan och samordning, bl.a. genom regionala konferenser (se exemplen nedan) och huvudmannaskap för utbildningar i organisationerna. De frivilliga försvarsorganisationerna bidrar till att stärka samhällets krisberedskap vilket slutrapporteringen visar genom att de utbildade frivilliga förstärkningsresurserna efterfrågas både vid faktiska händelser och vid övningar. Förstärkningsresurserna måste regelbundet utbildas och övas för att kunna stå redo att hantera en kris när den väl uppstår. Det sker en kontinuerlig omsättning av frivilliga personer inom förstärkningsresurserna. Avtalspersoner som slutar måste ersättas med nya utbildade frivilliga för att bibehålla förmågan. De redan utbildade behöver regelbundet repetitionsutbildningar eller uppdatering av sina kunskaper, vilket även det bidrar till bibehållen förmåga. MSB:s bedömning är att förmågan har bevarats

snarare än ökat, men utan de projekt som anslag 2:4 finansierat skulle förmågan sannolikt ha sjunkit.

Figur 13. De frivilliga försvarsorganisationernas bidrag till olika områden inom krisberedskapsförmågan

Nedan följer tre exempel på uppdrag. Det första exemplet är ett projekt som ger en förutsättning för att i framtiden bidra till en stärkt krishanteringsförmåga på olika områden. De två följande exemplen bidrar till stärkt krisberedskapsförmåga avseende händelser med radioaktiva och nukleära ämnen respektive större utbrott av djursmitta.

Stärkt förmåga till samordning och inriktning på regional nivå

Myndigheter måste kunna agera effektivt och samordnat vid en kris. Förmågan att leda, samordna och samverka inom och mellan myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer är avgörande för att kunna hantera kriser.

Tre regionala konferenser har genomförts där flera myndigheter, frivilliga försvarsorganisationer, samt länsstyrelserna i Örebro, Gävleborgs, Västra Götaland och Hallands län har deltagit. Det föreligger ett tydligt behov av utbildnings- och informationskonferenser på regional nivå där offentliga aktörer och frivilliga försvarsorganisationer ges förutsättningar till dialog. Genom samverkan med de frivilliga försvarsorganisationerna och kännedom om deras inriktning och förmåga har aktörerna lättare att planera krisberedskapen i samverkan med organisationerna. Aktörens behov, som i detta fall grundar sig i de regionala risk- och sårbarhetsanalyserna, kopplas ihop med förmåga, kompetens och resurs hos organisationerna och formaliseras i avtal för en fortsatt och förbättrad samordning. De regionala konferenserna skapar möjligheter och förutsättningar för en större uthållighet och stärkt krisberedskap på den regionala nivån.

Förmåga till tidig upptäckt, varning och analys

Länsstyrelser i kärnkraftslän och Strålsäkerhetsmyndigheten har utbildat och kvalitetssäkrat piloter ur Frivilliga flygkåren i mätning av radioaktivitet från flygplan. Uppdraget har gett en ökad förmåga att mäta och fastställa utbredning av joniserande strålning i närområdet vid en kärnteknisk olycka. Sådana mätningar från flygplan kräver, förutom teoretiska kunskaper, en god

förmåga till precisionsflygning på låg höjd. Uppdraget har stärkt förmågan inom området.

Förmåga att hantera förstärkningsresurser

Jordbruksverket har, inom området smittor och beredskap, utbildat frivilliga ur Svenska Blå Stjärnan för att kunna förstärka myndighetens krisorganisation och operativa ledningscentral. Behovet av förstärkningsresurser inom ledning och samordning ökar markant vid t.ex. större utbrott av djursmitta. Även på den regionala nivån, inom samma område, har förmågan förstärkts då utbildad personal ur Blå Stjärnan även ingår i länsstyrelsegrupper.

6.5.2 Kvarstående behov och fortsatt finansiering

Regeringen har i olika sammanhang gett uttryck för vikten av att uppbyggnaden av de frivilliga försvarsorganisationernas förstärkningsresurser är tydligt behovsstyrt. Det behövs för att det ska gå att göra riktiga prioriteringar av anslagsmedel inom området krisberedskap och civilt försvar.

MSB bedömer att de uppdrag som har genomförts under 2013 har bidragit till att stärka krisberedskapen samtidigt som fördelningen ytterligare kan matchas mot de behov som finns hos olika aktörer med krisberedskapsuppgifter på lokal, regional och central nivå. På så sätt skulle de utbetalade medlen få ytterligare effekt på samhällets samlade krisberedskap. Under 2012 inledde därför MSB ett arbete med att förbättra behovsanalysen och samtidigt utveckla formerna för fördelningen som på sikt väntas ge effekter i form av ytterligare stärkt krisberedskap. Det finns ett tydligt behov av att förstärka dialogen mellan de offentliga aktörerna och representanter för de frivilliga försvarsorganisationerna. Avsikten är bl.a. att använda samverkansområdena som forum för dialog mellan de offentliga aktörerna och de frivilliga försvarsorganisationerna.

MSB konstaterar att efterfrågan och ansökningarna av uppdrag för frivillig försvarsverksamhet är större än den ersättning som MSB har möjlighet att betala ut enligt villkor 9 i myndighetens regleringsbrev. Mot bakgrund av detta menar MSB att den ersättning som fördelas till frivilliga försvarsorganisationer kan behöva ses över.

7. Forskning och studier

7.1 Inledning

I enlighet med MSB:s regleringsbrev inriktar, beställer, kvalitetssäkrar och förmedlar MSB forskning. Syftet är att bidra till kunskapsutvecklingen inom området samhällsskydd och beredskap. Under 2013 har 137 mnkr fördelats till forskning och studier från anslag 2:4 Krisberedskap.

Forskningsmedlen fördelas genom utlysningar vilket innebär att forskare söker medel i konkurrens. Utlysningarna är oftast tematiskt inriktade och har sin grund i MSB:s forskningsprogram eller forskningsstrategi. Utlysningarna grundar sig på forskningsbehov som kommit fram i dialog med behovsägare, både internt inom MSB och externt. Genom ett öppet ansökningsförfarande och en fastställd berednings- och urvalsprocess skapas förutsättningar för relevant, behovsinriktad forskning av hög vetenskaplig kvalitet.

De studier som finansieras via anslag 2:4 är uppdragsbeställningar som på kortare tid än den mer långsiktiga forskningen ger svar på problemställningar inom området samhällsskydd och beredskap.

Under 2013 genomfördes tre utlysningar av forskningsmedel. De gällde Bränder i bostadsmiljö, Individens säkerhet i hem- och fritidsmiljöer samt EU och krishantering. Totalt inkom 34 ansökningar i dessa utlysningar. Beredningen av inkomna ansökningar påbörjades under hösten och start av nya projekt sker i början av 2014.

7.2 Genomförd verksamhet och resultat

Anslag 2:4 finansierade under 2013 ett drygt 70-tal olika forskningsaktiviteter. 5 av dessa utgjordes av nya satsningar medan 22 projekt avslutades.

Ett viktigt inslag i arbetet under året var framtagandet av en forskningsstrategi för MSB-finansierad forskning 2014-2018. Strategin kommer att fungera som en vägledning för MSB:s forskningssatsningar de närmaste åren, men ska även vara till hjälp bland annat för att bedöma inkomna projektansökningar. Med strategin önskar MSB skapa en bred förståelse för myndighetens roll och inriktning inom forskning kring samhällsskydd och beredskap. Den ska också utgöra en bas för att utveckla forskningsverksamheten.

Under året avslutades flera forskningsprojekt som gav intressanta resultat med potential att komma till nytta inom området samhällsskydd och beredskap. Kommunikationsaktiviteter för flera av dessa planeras till 2014.

Ett exempel är en större satsning om *Effekter av samhällets säkerhetsarbete*. I satsningen ingick två forskningsprojekt förlagda till universiteten i Umeå och Örebro. I projekten har säkerhetsåtgärder i relation till lagen om skydd mot olyckor studerats. För att nå lagstiftningens mål krävs kunskap om genomförda

åtgärders effekter på säkerheten i samhället. Kunskap om effekten i relation till samhällets kostnader för olika åtgärder har också undersökts. Vilka åtgärder ger mest måluppfyllelse för de pengar som spenderas? Och mer övergripande - vilket genomslag har lagstiftningen fått i myndigheters och kommuners säkerhetsarbete?

Ett annat projekt som avslutades under 2013 var *Intern kriskommunikation* vid Lunds universitet. Projektet har studerat vilken roll som medarbetarna i en organisation, i detta fall ett stort sjukhus, spelar när gäller att uppfatta tidiga signaler om potentiella kriser. Resultaten visar att medarbetarna ofta är en bortglömd grupp i detta sammanhang. Det är av stort värde att ta fasta på interna signaler för att så tidigt som möjligt kunna hantera en kris. Projektet kommer senare att publicera ett utbildningsmaterial med sina resultat.

Ett tredje exempel på forskningssatsningar som avslutades under året är det femåriga forskningsprogrammet *Anlagd Brand* där MSB var en av flera finansiärer. Programmet initierades av Brandforsk med SP som koordinator. En viktig del av resultaten gällde anlagda skolbränder, som kostar samhället cirka 300 miljoner kronor årligen. Forskarna tog fram ny kunskap om orsakerna till skolbränder och metoder för hur de kan förebyggas. Denna handfasta kunskap kan vara till stor nytta för kommuner och skolor i arbetet med att minska antalet anlagda bränder.

Inom ramen för samarbetet med USA/DHS avslutades ett projekt som syftade till att utveckla komponenter och metodik för att kunna söka av stora grupper av människor i realtid med fokus på sprängämnen och farliga föremål. I de tre kriminaltekniska projekten som avslutades har SKL, Livsmedelsverket och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) samarbetat för att förstärka Sveriges förmåga att hantera brottsutredningar som involverar giftiga ämnen som kemiska stridsmedel, ricin och andra biotoxiner.

Två större utvärderingar genomfördes under året. En gällde forskningsprojektet "Creating EU Crisis Management Capacity for a Secure European Community" som drevs av Försvarshögskolan, Utrikespolitiska institutet och Utrecht universitet. Sammantaget visar utvärderingen att projektet tydligt bidragit till ökad kunskap och insikter. Resultaten har implementerats i kurser för studenter inom området samt uppmärksammats hos beslutsfattare på policynivå inom EU.

Den andra utvärderingen avsåg genomfört forskningsprogram inom området informationssäkerhet. Resultatet av utvärderingen stärker MSB i uppfattningen att det är viktigt att noga tänka igenom mål och fokus för planerade forskningssatsningar. Resultatet bekräftar också betydelsen av en närvarande beställare och vikten av att man under projektarbetet beaktar ett användarperspektiv.

8. Övergripande inriktning för anslag 2:4 Krisberedskap 2015

8.1 Inledning

MSB ska efter samråd med berörda myndigheter redovisa ett förslag till övergripande inriktning hur fördelningen av anslaget 2:4 *Krisberedskap* ska prioriteras under 2015. Detta kapitel är MSB:s redovisning av denna del av uppdraget.

Denna inriktning omfattar de medel från anslaget 2:4 Krisberedskap som fördelas till:

- De myndigheter som ingår i krisberedskapsförordningen eller som efter särskilt beslut av regeringen eller MSB är utpekade att ingå i samverkansområdena och som söker medel för särskilda utvecklingsprojekt för att stärka samhällets samlade krisberedskap.
- De frivilliga försvarsorganisationer som är uppräknade i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet och utifrån samma förordning ansöker om särskilda uppdrag för att stärka samhällets samlade krisberedskap med utgångspunkt i konkreta behov i samhället.

8.2 Inriktningen utgår från regeringens mål och myndigheternas behov

I syfte att rikta användningen av anslaget till de områden där de gör mest nytta tar MSB årligen fram ett inriktningsbeslut som styr fördelningen till prioriterade satsningar hos de myndigheter som ingår i samverkansområdena. Inriktningen utgår från regeringens mål för samhällets säkerhet och den inriktning som regeringen fastställt för anslaget i MSB:s regleringsbrev för 2014 samt de gemensamma behov som lyfts fram av myndigheterna i samverkansområdena. Inriktningen utgår även från resultaten från nationell risk- och förmågebedömning 2013 och tar även hänsyn till lärdomar från uppföljningen av anslaget för år 2013.

Myndigheterna i respektive samverkansområde lämnar årligen en gemensam bedömning av vilka behov som bör prioriteras nästkommande budgetår. Det har visat sig att behoven inte förändras påtagligt från år till år. Inriktningen för anslaget för år 2015 utgår därför från MSB:s inriktning för anslaget 2014⁴¹. Samverkansområdena har därför haft möjlighet att lämna ett uppdaterat underlag om det uppkommit nya eller förändrade behov under året.

---

⁴¹ "Inriktning för anslag 2:4 Krisberedskap 2014" (MSB:s diarienummer 2012-5547).

8.3 Övergripande inriktning för anslag 2:4 Krisberedskap 2015

I detta kapitel följer, utan inbördes ordning, de områden som prioriteras vid fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap 2015. För utförligare information se ”Inriktning av anslag 2:4 Krisberedskap 2015” (MSB:s dnr 2013-5854) som fastställs i början av april 2014.

För samtliga prioriterade områden som följer i detta kapitel finns det behov av att utveckla former för systematisk erfarenhetsåterföring och uppbyggnad av kunskap och förmågor, från bl.a. övningar, inträffade händelser, tillsynsuppdrag och forskning. Även former för spridning av den samlade kunskapen till berörda aktörer på alla nivåer behöver utvecklas.

8.3.1 Förmåga till kontinuitet i samhällsviktig verksamhet

För att begränsa de konsekvenser som en kris kan medföra behövs ett systematiskt säkerhetsarbete. Detta bidrar till ökad funktionalitet för samhällsviktiga funktioner och ytterst ett resiliellt samhälle.

I dag äger och driver privata aktörer en stor andel av samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur. Privat-offentlig samverkan är en grundläggande förutsättning för att öka kontinuiteten i samhällsviktig verksamhet.

Digitaliseringen av samhället har skapat beroenden som går över sektors-, ansvars- och nationsgränser. I och med den ökade integreringen av olika dator- och informationshanteringssystem i samhällsviktiga verksamheter, däribland integreringen med internet, har systemens exponering ökat. För att inte bygga in svagheter i nya system är det viktigt att utgå från ett säkerhetsperspektiv i anläggandet och upprätthållandet av informationssystem i samhällsviktig verksamhet. Informationssäkerhet behöver därför vara en integrerad del i arbetet med kontinuitet i samhällsviktig verksamhet. En målsättning är att information hanteras med utgångspunkt i behoven av tillgänglighet, riktighet, konfidentialitet och spårbarhet.

Under kommande år är det även viktigt att identifiera behov av åtgärder för att förbättra förutsättningarna att kunna bedriva samhällsviktig verksamhet även vid höjd beredskap.

Prioriterade utvecklingsområden för 2015:

- arbetet med att säkerställa funktionalitet och kontinuitet i samhällsviktig verksamhet, även vid höjd beredskap
- utvecklade myndighetsgemensamma och sektorsövergripande risk- och sårbarhetsanalyser inklusive sektorsövergripande utvärderingar av ansvariga aktörers hantering av inträffade händelser
- säkerhet i samhällsviktiga industriella informations- och styrsystem
- utveckling av ett systematiskt arbete med informationssäkerhet
- enskildas förmåga att förbereda sig inför och hantera kriser

8.3.2 Förmåga att agera samordnat vid händelser

En förutsättning för att samhället ska kunna hantera allvarliga olyckor, kriser och samhällsstörningar på ett bra sätt är att olika aktörer kan agera samordnat. Detta ställer krav på såväl samverkan och ledning som kriskommunikation och kommunikationsinfrastruktur, samt att berörda aktörer kan se sin roll i ett helhetsperspektiv. Kunskap, teknik och metoder behöver utvecklas för att hantera både det som är återkommande men också det oväntade.

Samhället är i hög grad dimensionerat för vardagens krav, och ofta räcker de samhällsviktiga verksamheternas ordinarie resurser inte till vid större kriser, som t.ex. vid en kärnteknisk olycka eller utbrott av allmänfarliga sjukdomar. Det är därför viktigt att snabbt kunna upptäcka tecken på kriser och mobilisera resurser för att kunna hantera en kris. I detta ingår även förmågan att kunna prioritera både materiella och personella resurser. En viktig resurs är frivilliga förstärkningsresurser och de behöver organiseras och förberedas för att kunna mobiliseras vid behov.

Som en följd av detta prioriteras projekt som länkar samman dessa olika förmågor och utvecklar dem parallellt. Exempelvis bör projekt inom ledning/samverkan och kriskommunikation så långt som möjligt bedrivas samordnat. Särskilt viktigt är det för projekt som handlar om lägesbild där kriskommunikation och bilden av krisen utgör en central del i förståelsen av skeendet och beslutsfattandet

Prioriterade utvecklingsområden är:

- samordning och inriktning
- kriskommunikation och samordning av information
- upptäckt, tidig varning och analys
- prioritering av materiella och personella resurser
- förmåga att ta emot, hantera och använda förstärkningsresurser
- agera samordnat vid CBRNE-händelser
- utveckla förutsättningar för kommuner och länsstyrelser att kunna agera samordnat vid händelser som en del i ett sammanhållet arbete med att implementera den justerade överenskommelsen om kommunernas krisberedskap⁴² under kommande mandatperiod

---

⁴² Överenskommelse om kommunernas krisberedskap - Precisering av mål och ersättning för uppgifter i LEH (MSB:s dnr 2012-5541)

Bilaga 1: Fördelning till centrala myndigheter och länsstyrelser

I tabell 1 återges en förteckning över hur medel från anslag 2:4 Krisberedskap fördelats till centrala myndigheter under 2013, totalt och fördelat på verksamhet som finansierats med undantag från finansieringsprinciperna. I tabell 2 finns en förteckning över den verksamhet som MSB har finansierat med anslag 2:4 under 2013, redovisat per verksamhetsområde samt fördelat på verksamhet som finansierats med undantag från finansieringsprinciperna. Tabell 3 visar fördelningen till länsstyrelser samt bidrag till ledningsplatser. I tabell 4 finns en förteckning över de projekt som bedrivits av centrala myndigheter (inkl. MSB) och länsstyrelser och som avslutades 2013.

Tabell 1: Fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap per myndighet 2013 (avser centrala myndigheter exkl. MSB)

Myndighet	tkr	varav undantag
Elsäkerhetsverket	2 000	
Finansinspektionen	7 375	
FOI - Totalförsvarets forskningsinstitut	19 344	
Fortifikationsverket	2 050	
Försvarets Radioanstalt	4 900	
Försäkringskassan	2 356	
Kustbevakningen	7 086	
Lantmäteriet	8 200	
Post- och Telestyrelsen	9 608	
Rikspolisstyrelsen	6 600	
Sjöfartsverket	650	
SMHI	6 510	
Smittskyddsinstitutet	36 068	
Socialstyrelsen	85 441	58 000
Statens energimyndighet	12 270	7 500
Statens Jordbruksverk	30 400	
Statens Livsmedelsverk	39 782	2 000
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	43 629	
Strålsäkerhetsmyndigheten	12 000	
Trafikverket	10 967	
Transportstyrelsen	9 424	
Tullverket	3 500	
Summa årets bidrag	360 160	
Slutreglering föregående års bidrag	- 15 336	
SOS Alarm AB (regleringsbrev villkor 12)	25 000	25 000
Summa	369 824	92 500

Tabell 2: Verksamhet som MSB har finansierat med anslag 2:4 Krisberedskap under 2013

Verksamhetsområde	tkr	varav undantag
Förstärkningsmateriel	34 356	34 356
Skyddsrum	14 279	14 279
Övning	2 091	
Utvecklingsprojekt inom krisberedskap	47 028	
Övrig utvecklingsverksamhet	8 241	
Summa	105 995	48 635

Tabell 3: Fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap per länsstyrelse 2013

Myndighet	tkr
Bidrag enligt förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap	
Länsstyrelsen i Stockholms Län	9 500
Länsstyrelsen i Uppsala	4 850
Länsstyrelsen i Södermanlands län	1 765
Länsstyrelsen Östergötlands län	2 063
Länsstyrelsen Jönköpings län	1 682
Länsstyrelsen i Kronoberg	1 690
Länsstyrelsen i Kalmar län	2 500
Länsstyrelsen Gotlands län	1 291
Länsstyrelsen i Blekinge län	1 720
Länsstyrelsen i Skåne län	7 343
Länsstyrelsen Halland	2 129
Länsstyrelsen Västra Götalands län	7 763
Länsstyrelsen i Värmland	1 107
Länsstyrelsen i Örebro	1 105
Länsstyrelsen Västmanlands län	2 909
Länsstyrelsen i Dalarnas län	4 600
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	1 109
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	1 026
Länsstyrelsen Jämtlands län	3 650
Länsstyrelsen Västerbottens län	3 665
Länsstyrelsen Norrbotten	3 430
Summa årets bidrag	66 896
Slutreglering föregående års bidrag	-4 374
Länsstyrelsernas ledningsplatser	
Drift	15 306
Utveckling	9 564
Summa, ledningsplatser	24 869
Summa länsstyrelser	87 392

Tabell 4: Lista över projekt som centrala myndigheter (inkl. MSB) och länsstyrelser beviljats medel för och som avslutades 2013

Myndighet	Projekt
Finansinspektionen	Projekt inom den Finansiella Sektorn Privat- Offentlig Samverkan - FSPOS
Finansinspektionen	Identifiera gemensamma kritiska resurser för leverans av samhällsviktig verksamhet inom ramen för deltagande myndigheters verksamhet
Försvarets radioanstalt	Säkra kryptografiska funktioner
Försäkringskassan	Utveckling av arbetet med inriktning och planering i samverkansområde SOES
Jordbruksverket	Stabs- och ledningsutbildning
Jordbruksverket	Zoonosprojekt
Jordbruksverket	On-linesystem för rapportering av anmälningspliktiga djursjukdomar – integration i STUDS
Jordbruksverket	Samverkansformer och ansvarsfördelning mellan länsstyrelser och Jordbruksverket
Jordbruksverket	Nyproduktion av informationsfilm, strålning, smitta och gift
Jordbruksverket	Episam
Jordbruksverket	Beredskap mjältbrand
Jordbruksverket	Motfinansiering av EU-projekt – Bioterrorismövning
Jordbruksverket	E-plats anmälan om djurhållning (CDB-webbapplikation)
Jordbruksverket	Nationell kapacitet inom växtskyddsområdet, Tallvedsnematod
Jordbruksverket	Webbaserad Epizootiblankett
Jordbruksverket	Kriskommunikation ur en annan synvinkel
Kustbevakningen	Uppföljning Övning Okänd
Kustbevakningen	Anomalidetektion
Lantmäteriet	Övergripande katastrofhantering IT
Lantmäteriet	Samordnad webbkartografi för stärkt krisberedskap
Lantmäteriet	Övning av Lantmäteriets regionala ledningsgrupper i krishantering
Lantmäteriet	Studier av effekter av havsnivåhöjningar med användning av NNH – påverkan på erosion, natur-/kulturvärden, infrastruktur och samhällsviktig verksamhet
Lantmäteriet	Införandet av enhetliga referenssystem
Lantmäteriet	Civil-militär samverkan inom geodataområdet för stärkt krisberedskap
Lantmäteriet	Geoteknisk sektorsportal – implementering
Lantmäteriet	Implementering - Utvecklade riskanalys med hjälp av NNH och andra databaser
Livsmedelsverket	SOFÄ-21-Stöd till livsmedelsföretag
Livsmedelsverket	SOFÄ-12-12-Dricksvattenrisker - förberedande studie
Livsmedelsverket	SOFÄ-03-12- Utbildningsblock E (Box E) Dricksvattenkris – rör det oss? Aktörer polis och räddningstjänst
Livsmedelsverket	Nödsvattenförsörjningsövning stor stad
Livsmedelsverket	SOFÄ-15-Resurslaboratorium för beredskapsdiagnostik (RUB)

Myndighet	Projekt
Livsmedelsverket	SOFÄ-14-Regionalt stöd för ökad krishanteringsförmåga (dricksvatten)
Livsmedelsverket	SOFÄ-25-Zoonossamverkan
Livsmedelsverket	SOFÄ-13-Regionala livsmedelsövningar
Livsmedelsverket	SOFÄ-11-Nationell samverkan kring klimatrelaterad smittspridning av mykotoxiner
Livsmedelsverket	SOFÄ-16-12-System för datadelning mellan myndigheter
Livsmedelsverket	VAKA – utvecklad nationell stödresurs och en utvecklad nordisk samverkan
Livsmedelsverket	SOFÄ-33-Ökad krisberedskap hos tillsynsmyndigheter (lokal)
Livsmedelsverket	SOFÄ-2-EPISAM
Livsmedelsverket	SOFÄ-12-Radioaktiva ämnen i livsmedel
Livsmedelsverket	SOFÄ-16-Samverkan – SÅL-gruppen
Livsmedelsverket	SOFÄ-06-12-Stärkt provtagning vid kris
Livsmedelsverket	SOFÄ-07-12-Mikrobiologiska livsmedelsanalyser vid kris
Länsstyrelsen Blekinge län	Styrel - kritiskt elberoende i Sydlänssamverkan
Länsstyrelsen Blekinge län	Kommunikation för regional samordning i Blekinge
Länsstyrelsen Blekinge län	Kunskapsuppbyggnad/sociala risker
Länsstyrelsen Blekinge län	Utbildning/övning för ökad förmåga att hantera kriser (inom Sydlänssamverkan)
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Åtgärder risker
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Total regional RSA
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser i Nordsam
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Krisledning, Samverkan och Kriskommunikation i NordSam
Länsstyrelsen i Gotlands län	Utveckling av arbetet med inriktning och planering i samverkansområde SOGO
Länsstyrelsen i Gotlands län	Risk- och sårbarhetsanalys
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Utveckling av regional RSA Gävleborg
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Utveckling av RSA i NordSamlänen
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Införande/anpassning av DNS och DNSSEC i kommunerna i Gävleborg
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Krisledning, samverkan och kriskommunikation i NordSam
Länsstyrelsen i Hallands län	STYREL- kritiskt elberoende i Sydlänssamverkan
Länsstyrelsen i Hallands län	Samordning och inriktning - ett operativt utvecklingsprojekt för ökad förmåga att hantera stora olyckor och kriser i Hallands län
Länsstyrelsen i Hallands län	Utbildning/övning för ökad förmåga att hantera kriser
Länsstyrelsen i Hallands län	Kunskapsuppbyggnad omfattande evakuering och utrymningsproblematik för såväl offentliga som privata aktörer
Länsstyrelsen i Hallands län	Frivillig resursgrupp i Halland
Länsstyrelsen i Hallands län	Ökad förståelse och förmåga att hantera händelser med farliga ämnen (CBRN) i Hallands län
Länsstyrelsen i Hallands län	Regional analys av framtida utveckling som kan påverka arbetet med samhällskydd och

Myndighet	Projekt
	beredskap
Länsstyrelsen i Hallands län	Risk och sårbarhetsanalys avseende sociala risker i Hallands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Krisledning Nordsam
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Tidig varning
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Samverkansfunktion farliga ämnen
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Styrel, kritiskt elberoende i sydlänssamverkan
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Utveckling av RSA-metod för Jönköpings län
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Kommunikations- och informationsamordning
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Regional samordning och inriktning, gemensamt F- och G län
Länsstyrelsen i Jönköpings län	LEIF-verktyg för skapande av gemensam lägesbild
Länsstyrelsen i Kalmar län	CBRNE-projektet – utveckling av regional samordning och samverkansformer för CBRNE
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Utvecklingsprocess regional samordning och ledning
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Samhällsviktig verksamhet, risker, hot och sårbarheter i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser, NordSam
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Krisledning, Samverkan och Kriskommunikation, NordSam
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Samverkan, samordning och inriktning
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Samordnad dammhaveriplanering i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Stärkt CBRNE-förmåga i norra Sverige
Länsstyrelsen i Skåne län	Styrelövning MABO
Länsstyrelsen i Skåne län	Uppföljning och utveckling av Styrel-arbetet i Skåne län
Länsstyrelsen i Skåne län	Fortsatta inventering av dricksvatten i Skåne
Länsstyrelsen i Skåne län	Samverkan över nationsgränser - Öresundsbron
Länsstyrelsen i Skåne län	Förmåga till kriskommunikation och samordning av information
Länsstyrelsen i Skåne län	Smittsam livsmedelsburen sjukdom
Länsstyrelsen i Skåne län	Regional ledning och samverkan
Länsstyrelsen i Skåne län	Utbildning/övning för ökad förmåga att hantera kriser
Länsstyrelsen i Skåne län	Översvämningsrisker - erfarenhetsutbyte och lärande
Länsstyrelsen i Skåne län	Rakel - samordning, samverkan och övning
Länsstyrelsen i Skåne län	Metod och verktyg för samordning av arbetet inom områdena skydd mot olyckor och
Länsstyrelsen i Skåne län	Deltagande i pilotstudie process och rapporteringsverktyg RSA
Länsstyrelsen i Stockholms län	Införande av DNSSEC hos kommuner i Stockholms län under 2013
Länsstyrelsen i Stockholms län	Tvärssektoriella Samhällskonsekvensanalyser
Länsstyrelsen i Stockholms län	Styrelsövning MAO
Länsstyrelsen i Stockholms län	Samverkan på strategisk nivå vid en större explosiv händelse i Stockholm
Länsstyrelsen i Stockholms län	Långsiktig strategisk analys för Stockholms län -

Myndighet	Projekt
	2013
Länsstyrelsen i Stockholms län	Sociala risker i Stockholms län
Länsstyrelsen i Stockholms län	Evakuering och utrymning
Länsstyrelsen i Södermanlands län	DSAM
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Regional samordningsfunktion Farliga ämnen (RSF)
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Förbättrade metoder i risk- och sårbarhetsanalyser
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Projekt Rakel 2013
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Storskalig krishantering i Södermanland
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Sociala risker och social oro i Södermanlands län 2013
Länsstyrelsen i Uppsala län	Utveckling av förmågan till civil-militär samverkan i Uppsala län 2013
Länsstyrelsen i Uppsala län	Införande av webbaserad lägesbild med Rakel
Länsstyrelsen i Värmlands län	Metoder och strategier för identifiering, prioritering
Länsstyrelsen i Värmlands län	Risk- och sårbarhetsanalys- utveckling av metoder och verktyg för ökad krishanteringsförmåga
Länsstyrelsen i Värmlands län	Samverkan RAKEL
Länsstyrelsen i Värmlands län	Robust och säker adressering på Internet
Länsstyrelsen i Värmlands län	Utbildning och förberedelse för övning inom ramen för den Regionala samordningsfunktionen i Värmland
Länsstyrelsen i Värmlands län	Genomförande av Regional samverkanskurs 2013 i Värmland
Länsstyrelsen i Värmlands län	Systematiskt lärande av inträffade händelser
Länsstyrelsen i Värmlands län	Länets förmåga att hantera förstärkningsresurser
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Barents Rescue 2013
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Införande/anpassning av DNS och DNSSEC i Västerbotten
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser i NordSam
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Utveckling av RSA i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Krisledning, samverkan, kriskommunikation
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Regional samverkansövning Västerbotten
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Regional kriskommunikation
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Stärkt CBRNE-förmåga i norra Sverige
Länsstyrelsen i Västerbottens län	ADR Trafikräkningsprojekt, Västerbotten
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Utveckling av regional RSA
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser i Nordsamlänen
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Krisledning, Samverkan och Kriskommunikation i NordSam
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Regional samverkan Västernorrland
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Risk- och sårbarhetsanalys- utveckling av metoder och verktyg för ökad krishanteringsförmåga
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Införande /anpassning av DNS och DNSSEC
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Fortsatt utveckling inom CBRNE-området i Västra Götalands län

Myndighet	Projekt
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Delregionala CBRNE-nätverk i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Styrelsövning MAO
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Samordning av rutiner och samband i Rakel för länsöverskridande kriser
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Identifiering av strategiska samhällsfunktioner och dess beroende av el, Styrel
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Robusthögjande insatser i datorhall
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Utbildningsinsatser om och uppföljning av hygienplaner hos veterinärer
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Tabletopövning Oljepåslag Västkusten 2012
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Gemensam kunskapsuppbyggnad och samordning av rutiner för länsöverskridande kriser i sydlänen
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Sociala risker Västra Götaland
Länsstyrelsen i Örebro län	Samverkan RAKEL Örebro län 2012-2013
Länsstyrelsen i Örebro län	CBRNE i Samverkan 2013
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Regional samverkansövning Pumpa läns och kunskapsuppbyggnad med temat förorenat vatten/översvämningsproblematik
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Ökad förmågan till kriskommunikation - utveckla sättet att hantera sociala medier vid större kris eller händelse
MSB	Barents Rescue Exercise 2013
MSB	Utveckling av stöd för att öka förmågan hos kommunal räddningstjänst att hantera händelser med farliga ämnen.
MSB	Säkert beträdande vid ras och skredolycka
MSB	Nationell informationssäkerhetsövning (NISÖ) 2012
MSB	Utvärdering av försök Vardagssamverkan 2.0
MSB	Utveckling WIS
MSB	AniBio Threat 2012 - Övning för beslutsfattare internationellt
MSB	Risker med strålning för räddningstjänst och andra first responders samt andra aktörer i krisberedskapen.
MSB	Sveriges CBRN-strategi
MSB	EU-projekt ARCHOIL
MSB	Använda satellit teknik vid insatsplanering och faktiska insatser vid naturolyckor med stora konsekvenser.
MSB	SCADA
MSB	Collaborative Protection Profiles
MSB	Kontinuitetshantering i praktiken
MSB	Teknisk informationssäkerhetsexperiment med samhällsviktig sektor
MSB	Utveckling av HNS som insatsförmåga för att stärka den regionala kapaciteten för att motta stöd från andra länder
MSB	Utvecklad integrering av snabbinsatsförmågor
MSB	Sociala medier - kriskommunikation mellan myndigheter och medborgare

Myndighet	Projekt
MSB	Kommunikation med allmänheten
MSB	Solstormar
MSB	Erfarenhetsåterföring från inträffade kriser och allvarliga händelser
Post- och Telestyrelsen	Information och utbildning av DIO - branschnorm för utbyte av driftinformation mellan operatörer
Post- och Telestyrelsen	Förstudie som ska kartlägga möjliga verktyg och processer för effektiv informationsförmedling mellan sektorn elektronisk kommunikation och områdesansvariga myndigheter för bland annat Risk- och sårbarhetsarbetet
Post- och Telestyrelsen	EI-teleseminarium 2013
Post- och Telestyrelsen	Utveckling av arbetet med inriktning och planering i samverkansområde teknisk infrastruktur (SOTI)
Rikspolisstyrelsen	RKP:s deltagande i övningen i Barents Rescue 2013
Rikspolisstyrelsen	Barnets Rescue 2013
Rikspolisstyrelsen	DSAM
Rikspolisstyrelsen	Modernisering av svensk Polis bombskyddsverksamhet (RPS)
Rikspolisstyrelsen	Katastrofregister (RPS)
Rikspolisstyrelsen	Utvärdering av Skyddsmask 90 och filter 90:s användbarhet i civila sammanhang
Rikspolisstyrelsen	Operativa rutiner (SKL)
Rikspolisstyrelsen	Uppföljning av 2:4 projektet Operativa rutiner - Vad händer vid ett positivt analysvar?
Sjöfartsverket	Samverkansövning med sjöfartsbaserat scenario-kriskommunikation -att genom gemensam övning utveckla sjöfartssektorns förmåga att kommunicera
SMHI	Hydrologiskt prognosystem för Mälaren
SMHI	Utveckling av arbetet med inriktning och planering i samverkansområde Skydd, Undsättning och Vård
Smittskyddsinstitutet	Sentinelprovtagning influensa
Smittskyddsinstitutet	System för datadelning mellan myndigheter
Smittskyddsinstitutet	Tillämpning av standarden CWA 15793 om hantering av biorisker vid laboratorier
Smittskyddsinstitutet	Zoonossamverkan
Smittskyddsinstitutet	Smittskyddets system för enkäter och frågor (SSEF)
Smittskyddsinstitutet	Metodutbyte mellan expertmyndigheter för stärkande av förmåga att utföra bedömning av biologiska hot och risker
Smittskyddsinstitutet	Identifiera smittkällorna för de EHEC som ger allvarlig sjukdom
Smittskyddsinstitutet	Formaliserad samverkan för utredning och åtgärder vid vattenburna utbrott
Smittskyddsinstitutet	Medfinansiering EU projekt Krim-Kongo hemorragisk feber virus: ett nytt hot i Europa
Smittskyddsinstitutet	Seroimmunitet mot influensa
Smittskyddsinstitutet	Gnagarburna virus

Myndighet	Projekt
Smittskyddsinstitutet	Vektorburna virus
Smittskyddsinstitutet	Pilotprojekt för att etablera en frivillig nationell rapportörskohort
Socialstyrelsen	Deltagande i samverkansövning AniBioThreat, 6.3 - myndighetsgemensam övning
Socialstyrelsen	Övning Barents Rescue
Socialstyrelsen	Gemensam åtgärdskalender CBRNE (Hagasamarbetet)
Socialstyrelsen	Kamedo Katastroferna i Japan mars 2011
Socialstyrelsen	Medicinsk expertkurs inom RN-området
Socialstyrelsen	Skyddsutrustning för händelser med Farliga ämnen
Socialstyrelsen	Evakueringsplanering för sjukhus och andra vårdinrättningar
Socialstyrelsen	Utveckla samverkan mellan hälso- och sjukvården, kommunal räddningstjänst och polis i skadeområdets ledning och samordning
Socialstyrelsen	Zoonossamverkan
Socialstyrelsen	Integrerad övervakning av hälsohot
Socialstyrelsen	Enhetlig terminologi
Socialstyrelsen	Internationell samverkan för utveckling av akuta riktvärden
Socialstyrelsen	Utveckling av rutiner och metoder för krishantering och katastrofmedicinsk beredskap i Rakelsystemet
Socialstyrelsen	Räddning vid stora tågkrascher, instruktörskurs i samverkan
Socialstyrelsen	Kapacitet vid karantänshamnar och karantänsflygplatser
Socialstyrelsen	CBRN – ett utbildnings- och övningskoncept i samverkan
Socialstyrelsen	Personsanering på sjukhus
Socialstyrelsen	Myndighetsgemensam upphandling av motmedel mot organiska fosforföreningar samt utveckling av rutiner
Socialstyrelsen	Upprättande av ett internationellt hälsoreglemente, nätverk bland relevanta aktörer
Socialstyrelsen	Saneringsintyg enligt internationella hälsoreglementet
Socialstyrelsen	Kamedorapport - Tågkraschen i Buenos Aires 2012
Statens energimyndighet	Utveckla strategi och metoder för att snabbt och effektivt kommunicera till allmänheten vid större energikriser
Statens energimyndighet	Kunskapsstöd och informationspaket
Statens veterinärmedicinska anstalt	Kvalitetsäkring av provtagning för farliga ämnen i foder (MSB-SäkProv) (tidigare Laboriereresponsnätverket, LRN)
Statens veterinärmedicinska anstalt	Motfinansiering EU-projekt och internationell samverkan
Statens veterinärmedicinska anstalt	Samverkan in forum för Beredskapsdiagnostik
Statens veterinärmedicinska anstalt	Resurslaboratorium för Beredskapsdiagnostik (RUB) – Uppbyggnad av operativ analysförmåga för allvarlig bakteriell smitta i livsmedelskedjan

Myndighet	Projekt
Statens veterinärmedicinska anstalt	En värld en hälsa – uppbyggnad av ett interdisciplinärt nätverk för forskning
Statens veterinärmedicinska anstalt	Zoonossamverkan
Statens veterinärmedicinska anstalt	Bioinformatisk beredskap för genetisk analys av nya bakteriella hot samt snabb utveckling av skräddarsydd diagnostik
Statens veterinärmedicinska anstalt	Spridning av antibiotikaresistenta bakterier och resistensgener i miljön - insamling av kunskap som grund för riskvärdering
Statens veterinärmedicinska anstalt	Användning av sociala medier i krissituationer
Statens veterinärmedicinska anstalt	Riskvärdering avseende djurhållning på smittämneskontaminerad mark
Statens veterinärmedicinska anstalt	Episam
Statens veterinärmedicinska anstalt	Multiplex detektion av patogener som utgör risker för human och djurhälsa i ett brett samhällsperspektiv
Statens veterinärmedicinska anstalt	Detektion av virala patogener inom ett område där dessa inte tidigare uppträtt eller är okända
Strålsäkerhetsmyndigheten	Fältoperativ samverkansövning med internationellt deltagande inom beredskapen för nukleära och radiologiska nödsituationer (RE-FOX)
Strålsäkerhetsmyndigheten	Mätdatahantering
Strålsäkerhetsmyndigheten	Operativt mätstöd till polisen - detektionsinstrument för joniserande strålning
Totalförsvarets forskningsinstitut	Komplettering av teknisk utrustning till Nationellt centrum för säkerhet i styrsystem för samhällsviktig verksamhet (NSC3)
Totalförsvarets forskningsinstitut	Medfinansiering av EU-projektet Alert4All
Totalförsvarets forskningsinstitut	Verktyg och processer för övergripande nationell hotbedömning och riskanalys avseende CBRN-incidenter
Totalförsvarets forskningsinstitut	Masspektrometrisk utrustning för snabb och förutsättningslös identifiering av biotoxiner inom ramen för krisberedskapshöjande samarbetsprojekt.
Totalförsvarets forskningsinstitut	Utveckling av arbetet med inriktning och planering i samverkansområdet Farliga Ämnen
Totalförsvarets forskningsinstitut	Sanering av samhällsfarliga smittämnen
Totalförsvarets forskningsinstitut	OPTIX
Totalförsvarets forskningsinstitut	Simuleringsbaserat riskanalysstöd (SIMBRA)
Totalförsvarets forskningsinstitut	Medfinansiering av EU-projekt PREVAIL
Trafikverket	Allvarliga händelser på större kommunikationsnoder (resecentrum)
Trafikverket	Implementering-Utvecklad riskanalys med hjälp av NNH och andra databaser
Trafikverket	Geoteknisk sektorsportal-implementering
Trafikverket	Utveckling av arbetet med inriktning och planering i samverkansområde transporter
Transportstyrelsen	Kompetensutveckling CBRN förmåga civil luftfart
Tullverket	Metodutveckling; tillpassningskontroll för skyddsmask 90 med filter 90
Tullverket	CBRNE förmågeutveckling 2013

Bilaga 2: Fördelning till kommuner

I tabell 5 återges summan av den ersättning som landets kommuner har fått för uppgifterna enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings uppgifter inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt den ersättning som har betalats ut till kommuner för kommunal ledning och räddningscentraler.

Tabell 5: Ersättning till kommuner enligt LEH och för kommunal ledning och räddningscentraler under 2013

Bidragstyp	tkr
Ersättning till kommuner enligt LEH	290 220
Bidrag för kommunal ledning och räddningscentraler	
Aneby	23
Arboga	13
Arvidsjaur	19
Bjurholm	156
Bjurholms	360
Bjuvs	100
Bodens	28
Bollnäs Södra Hälsingland	209
Borgholm	48
Botkyrka	905
Burlövs	18
Emmaboda	28
Falkenbergs	18
Falun	1 500
Forshaga	1 073
Gotlands	217
Grums	959
Gävle Gästrike Räddningstjänst	490
Habo	4
Hallstahammars	27
Haparanda	23
Habo	311
Hällefors	546
Hörby	276
Jönköpings Räddningstjänsten	30
Karlshamn	1 685
Karlskoga	3 271
Karlstad Räddningstjänsten	23
Kil	565
Knivsta/Attunda	2 025
Kommunförbundet i Skåne	420
Kramfors	511
Kungsörs	15

Bidragstyp	tkr
Köping Västra Mälardalens förbund	1 061
Lidingö	859
Lilla Edets	15
Lomma	500
Lunds	2 500
Mellerud	935
Mullsjö	28
Mörbylånga	24
Norrköping Räddningstjänstförbundet Östra Götaland	435
Nybro	1 614
Oskarshamn	49
Salem	1 220
Skara	74
Skellefteå, Räddningstjänsten	1 000
Skinnskattebergs	76
Skövde Östra Skaraborg	500
Stenungsunds	16
Storuman	751
Strömstad	1 139
Strömsund	909
Sundsvall	176
Sunne	1 305
Sätters	359
Tibro	13
Tjörns	24
Tomelilla	600
Vansbro	1 977
Vilhelmina	1 438
Vimmerby	1 989
Vänersborg	1 700
Vännäs	1 422
Västervik	614
Åmåls	710
Årjäng	1 793
Åsele	879
Åstorp	205
Älmhult	1 165
Örnköldsvik	411
Överkalix	59
Övriga utbetalningar avseende konsultinsatser vid flera kommuner	8 661
Summa, ledningsplatser och räddningscentraler	55 099
Summa bidrag totalt till kommuner	345 319

Bilaga 3: Fördelning till landsting

I tabell 6 redovisas den ersättning som landets landsting har fått för uppgifterna enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings uppgifter inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Tabellen innehåller även information om den ersättning som har betalats ut till kommuner och landsting för ledning och räddningscentraler.

Tabell 6: Bidrag till landsting enligt LEH och för ledning och räddningscentraler under 2013

Bidragstyp	tkr
Ersättning till landsting enligt LEH	10 000
Bidrag för ledning och räddningscentraler	
Landstinget i Värmland	327
Landstingen i Västmanland	480
Landstinget i Östergötland	5 537
Norrbottnens läns landsting	37
Övriga utbetalningar avseende konsultinsatser vid olika landsting	2 320
Summa, ledningsplatser och räddningscentraler	8 700
Summa bidrag totalt till landsting	18 700

Bilaga 4: Fördelning till frivilliga försvarsorganisationer

Tabell 7 återger de bidrag som betalats ut till frivilliga försvarsorganisationer för uppdragsverksamhet.

Tabell 7: Bidrag för uppdragsverksamhet till frivilliga försvarsorganisationer under 2013

Organisation	tkr
Försvarsutbildarna	1 246
Frivilliga automobilkårens riksförbund	2 506
Frivilliga flygkåren	8 290
Frivilliga motorcykelkårens riksförbund	34
Frivilliga radioorganisationen	1 100
Svenska blå stjärnan	5 254
Sveriges lottakårer	674
Sjövärnskårens riksförbund	691
Svenska brukshundsklubben	1 989
Svenska civilförsvarsförbundet	8 455
Sveriges bilkårens riksförbund	1 142
Svenska röda korset	451
Flygvapenfrivilligas riksförbund	46
Summa	31 878

Bilaga 4: Fördelning till forskning och studier

Tabell 8: Lista över forskningsprojekt som erhållit bidrag under 2013

Mottagare	Projektets namn	tkr
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	Infosäk utlysning	3 562
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	Internationella Sub mm Stand of Imager (ISSI)	2 000
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	ChemBio point of Contact	450
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	Explosiv ämnen	150
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	Chem Forensics 3	750
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	ISSI 3	500
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	RN Forencis	1 000
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	Planeringsmedel	27
FOI/Totalförsvarets Forskningsinstitut	ChemBio Countermeasure	4 500
Försvarshögskolan	Chrisis Management Europe	7 000
Försvarshögskolan	What makes som organizations better than...?	448
Försvarshögskolan	Strukturstöd CATS	4 500
Försvarshögskolan	Krav, förväntn o myter i samspel m krishanteringens aktörer o samhälle	1 541
Försvarshögskolan	EU as Crisis, Examining European Risks	180
Försvarshögskolan	Crisis Sense-Making in the EU	4 000
Försvarshögskolan	Situationsanpassad ledning och samverkan utifrån ett designlogiskt helhetsperspektiv	2 000
Försvarshögskolan	Glocal disaster risk management	357
Försvarshögskolan	Governing for societal resilience	1 000
Försvarshögskolan	Summit 2	1 900
Göteborgs Universitet	Single-strain improved oral vaccine	1 050
Göteborgs Universitet	Nederbörd och översvämningar	1 804
Göteborgs Universitet	Kriskommunikation 2.0	2 795
Göteborgs Universitet	Snabba medtoder för individanpassad kvantifiering	1 110
Högskolan Väst	Samverkansövning-från parallell till synkron	2 190
Högskolan Väst	Referensgruppmöten	4
Institutet för rymdfysik	Solstormar och rymdväder	795
Karlstads Universitet	Den genuskodade räddningstjänsten: En studie	1 200
Karlstads Universitet	Genus och räddningstjänsten: teknik, org...	1 200
Karlstads Universitet	Centrum för klimat och säkerhet vid KaU	375

Mottagare	Projektets namn	tkr
Karolinska Institutet	Healthcare associated infections in Ethiopia	700
Karolinska Institutet	Rapid diagnosis of active tuberculosis using...	920
Karolinska Institutet	Improvement of health in HIV	830
Karolinska Institutet	Targeting malaria elimination	-
Karolinska Institutet	Injuries among the elderly	721
Karolinska Institutet	Integrated syndromic surveillance in India o SA	840
Karolinska Institutet	Highly mobile peer educators/supervisors	700
Karolinska Institutet	Study of memory B-cells to investigate	665
Karolinska Institutet	Targeting malaria elimination	840
Kungliga Tekniska Högskolan	Jämställdhetsfrågor ang risker i ett ..	416
Kungliga Tekniska Högskolan	Strengthening International Humanitarian Pos	1 038
Lindholmen Science Park AB		4 827
Linköpings Universitet	Carer	2 500
Linköpings Universitet	Dynamisk planering av responssystemet	945
Linköpings Universitet	Framtidens säkra elektroniska identifiering	1 300
Linköpings Universitet	Alignment between information infrastructure	1 456
Linköpings Universitet	Referensgruppmöten	3
Linnéuniversitetet	Safety Culture Across Organisational Broders	314
Linnéuniversitetet	Safety Culture Across Organisational Broders	314
Lunds Universitet	Privad	4 503
Lunds Universitet	Transboundary Crisis Communication	800
Lunds Universitet	Design av responssystem med fokus på ledning	403
Lunds Universitet	Intern kriskommunikation	717
Lunds Universitet	Safe multbygg	1 025
Lunds Universitet	Stigande havsnivåer	1 350
Lunds Universitet	Samhällelig Resiliens	571
Länsstyrelsen i Stockholms län	Forskningsmedel	-26
Malmö Högskola	Praktikers lärande om krishantering	159
Malmö Högskola	Sociala risker, civilsamhällets omvandling	1 452
Malmö Högskola	Referensgruppmöten	25
Mittuniversitetet	Den enskildes drivkraft att förebygga olyckor...	324
Mittuniversitetet	Multiorganisatorisk samverkan vid ordinära kriser	1 988
NordForsk	NordForsk	2 000
Polismyndigheten i Kriminaltekniska	Hedman forensisk forskning	117

Mottagare	Projektets namn	tkr
Laboratorium		
Rikspolisstyrelsen	Chem Forensics (3AT)	2 731
S&T RDP ICPO	Cyber Security	4 000
Sekretariatet för kompetensutv Uppsala universitet	Att förutsäga och förebygga naturolyckor	1 890
SIDA	Smittsamma sjukdomar	-6 000
Skånes Universitetssjukhus	Tuberculosis (TB) in HIV-infected	770
SLU	Zoonosis in humans and domestic animals	1 050
SLU	Klimatpåverkan på skogsbrandrisk i Sverige	1 416
SMHI	Högupplösta nederbördsprognoser	906
Statens Geotekniska institut	Portrycksrespons i den övre markprofilen vid kraftig nederbörd	1 362
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Universiell dekektion av biologiska högriskorg.	1 378
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	En stärkt vetenskaplig bas för veterinär	1 487
Stockholm Environment Institute	WASH & Rescue	2 714
Stockholms Universitet	Svensk demokrati under kris	1 056
Stockholms Universitet	Referensgruppmöten	2
Svensk brandforskning	Brandforsk	1 740
Sveriges Tekniska Forskningsinstitut	Taktik och metodik vid brand i undermarknanläggningar	2 241
Umeå Universitet	Säkerhetsarb. relevans o effekter-forskn.program	2 215
Umeå Universitet	Hoten, myndigheterna och lagen	1 019
Umeå Universitet	Referensgruppmöten	42
Utrikespolitiska Institutet	Glocal disaster risk management	357
Verket för innovationssystem	Bonus	2 000
VIA Travel Umeå	Referensgruppmöten	5
Örebro Universitet	Effektsamband	2 000
FOI, FHS mfl.	Studier	27 007
Summa		136 511

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad Tel 0771-240 240 www.msb.se
Publ.nr MSB661 - mars 2014 ISBN: 978-91-7383-424-7